

(สำเนา)

เลขที่รับ ๑๓๐๒๙/๒๕๕๒ วันที่ ๘ ก.ย. ๒๕๕๒

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ที่ นร ๐๕๐๓/๑๕๙๙๕

สำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๘ กันยายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ตามมาตรา ๑๗๙ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย

กราบเรียน ประธานรัฐสภา

ตามที่ประธานรัฐสภา (นายชัย ชิดชอบ) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์
เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญขึ้น โดยมีนายดิเรก ถึงฝั่ง เป็นประธานกรรมการ
และประกอบด้วยผู้แทนจากฝ่ายรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และผู้ทรงคุณวุฒิจาก
องค์กรต่าง ๆ เป็นกรรมการ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาศึกษา คำนคว้า และรวบรวมความเห็นเกี่ยวกับแนวทาง
ในการสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมือง การปฏิรูปการเมือง และการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการดังกล่าวได้ดำเนินการเสร็จแล้ว และได้ส่งรายงานการพิจารณา
ศึกษาของคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยมีแนวทางการ
แก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ รวม ๖ ประเด็น ซึ่งคณะรัฐมนตรีพิจารณา
เห็นว่า การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังกล่าว เป็นเรื่องสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการ
แผ่นดิน ซึ่งอยู่ในความสนใจโดยทั่วไปของประชาชน อันจะนำไปสู่การสร้างความสมานฉันท์ใน
บ้านเมืองและสร้างความยั่งยืนให้กับระบอบประชาธิปไตย สมควรที่จะได้มีการพิจารณาอย่างละเอียด
รอบคอบ จึงได้มีมติให้มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา โดย
ขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาโดยไม่มีมติตามมาตรา ๑๗๙ ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

(โปรดพลิก)

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

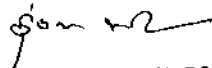
ขอแสดงความนับถือ
(ลงชื่อ) อภิสสิทธิ์ เวชชาชีวะ
(นายอภิสสิทธิ์ เวชชาชีวะ)
นายกรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๔ - ๕

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวรุ่งนภา ชันธิโชติ)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานระเบียบวาระ

สำนักการประชุม

จิราภา พิมพ์

ทาน

ตรวจ

รายงาน

คณะกรรมการสมานฉันท์

เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ รัฐสภา

สมานฉันท์สร้างสันติสุข

จัดทำโดย สำนักกรรมการ ๒

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เรื่อง	รายงานคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ รัฐสภา
ปีที่พิมพ์	สิงหาคม ๒๕๕๒
พิมพ์ครั้งที่ ๒	จำนวนพิมพ์ ๒,๐๐๐ เล่ม
จัดทำโดย	สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองโน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๓๖ - ๗, ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๑๘
ออกแบบปก	มานะ เรืองสอน
จัดรูปเล่ม	กนกวรรณ แจ่มมาโนช
พิมพ์ที่	สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร อาคารธนาคารทหารไทย ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทร. ๐ ๒๖๔๔ ๕๓๐๕

คำปรารภของ

นายชัย ชิดชอบ

ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร

จากเหตุการณ์บ้านเมืองในห้วงที่ผ่านมาเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า ได้เกิดปัญหาความขัดแย้งของคนในชาติอย่างรุนแรง และปัญหาได้ขยายวงกว้างลุกลามไปทั่วประเทศ มีการแบ่งสีแบ่งฝ่ายกันอย่างชัดเจน โดยที่ต่างฝ่ายต่างไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง จนนำไปสู่วิกฤตความขัดแย้งที่รุนแรงอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นส่งผลทำให้ประเทศชาติได้รับความบอบช้ำ สังคมเกิดความแตกแยก และยังส่งผลให้ต่างชาติขาดความเชื่อมั่นในการเข้ามาทำการค้า การลงทุนในประเทศไทย ซึ่งนับเป็นการสูญเสียโอกาสในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ สาเหตุสำคัญมาจากการที่คนในชาติขาดความสามัคคี

ภายใต้วิกฤตความขัดแย้งดังกล่าว หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างพยายามหาทางออกให้แก่ประเทศชาติ โดยต้องการให้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไขเยียวยาให้ยุติลงโดยเร็ว เพื่อให้สังคมไทยกลับมาสู่ความสงบสุขเรียบร้อย มีความสมานฉันท์ปรองดอง พร้อมให้อภัยกัน ร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาประเทศชาติ ให้มีความมั่นคงและเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

จากการปรึกษาหารือร่วมกันของทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และผู้นำทางสังคม มีความเห็นตรงกันที่จะให้รัฐสภาเป็นเจ้าภาพในการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่ศึกษาสภาพปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น กระจกจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญขึ้น ประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ทั้งจากรัฐบาล ฝ่ายค้าน วุฒิสภา และผู้ทรงคุณวุฒิจากภาควิชาการ รวมทั้งสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ชุดนี้จะมีบทบาท สำคัญต่อการสร้างความสามัคคี ประองคอง เพื่อให้เกิดความสมานฉันท์ของคนในชาติ ต่อไป

(นายชัย ชิดชอบ)

ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร

คำปรารภของ

นายดิเรก ถึงฝั่ง

ประธานกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

จากปัญหาของชาติบ้านเมืองที่เกิดความแตกแยกขึ้นอย่างรุนแรง และไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ชาติไทย พวกเราวิปทั้งสามฝ่าย อันประกอบไปด้วย วิปวุฒิสภา (นายดิเรก ถึงฝั่ง) วิปฝ่ายรัฐบาล (นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ) และวิปฝ่ายค้าน (นายวิทยา บุรณศิริ) ต่างก็ปรารถนาหรือหาวิธีการแก้ไขกันมาโดยตลอด เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ของประเทศชาติลง ขณะเดียวกันประธานรัฐสภา (นายชัย ชิดชอบ) รองประธานรัฐสภา (นายประสพสุข บุญเดช) และนายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ก็เห็นพ้องต้องกันว่าให้นำปัญหานี้เข้าสู่เวทีของรัฐสภา ให้รัฐสภาเป็นผู้แก้ไขและคลี่คลายปัญหาดังกล่าว

ในที่สุดประธานรัฐสภา จึงตัดสินใจตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์ขึ้นมา เพื่อคลี่คลายสถานการณ์ตามข้อเสนอแนะของวิปทั้งสามฝ่าย โดยใช้ชื่อคณะกรรมการชุดนี้ว่า “คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ” และได้แต่งตั้งให้ผม นายดิเรก ถึงฝั่ง เป็นประธานกรรมการชุดนี้ ซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งพรรคฝ่ายค้าน พรรครัฐบาล และพรรคร่วม

รัฐบาล จำนวน ๒๓ คน สมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๗ คน ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกอีก จำนวน ๕ คน รวมทั้งสิ้น ๓๕ คน คณะกรรมการชุดนี้แบ่งการทำงานออกเป็น ๓ คณะอนุกรรมการ คือ คณะอนุกรรมการสมานฉันท์ฯ มีนายดวง อันทะไชย เป็นประธาน คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเมือง มีรองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์ เป็นประธาน และคณะอนุกรรมการศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ มี พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช เป็นประธาน

ผมได้ให้แนวทางปฏิบัติกับประธานอนุกรรมการทั้งสามท่านว่า จะต้องทำงานอย่างเป็นกลาง เป็นธรรม และ โปร่งใสที่สุด เพื่อหาข้อยุติในการแก้ปัญหา และมีข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติให้กับรัฐบาล โดยเร็ว เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาของชาติ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว

การทำงานในเบื้องต้นของคณะกรรมการชุดนี้ ถูกวิพากษ์มากกว่าจะทำงานสำเร็จหรือไม่ แต่ในขณะที่เดียวกันก็เป็นความหวังของคนไทยทั่วประเทศ ที่อยากเห็นบ้านเมืองเกิดความสงบสุขขึ้น สำหรับหลักในการทำงานของผมในครั้งนี้ ยึดแนวปรัชญาที่ว่า “ถ้าความเป็นธรรมไม่มี ความสามัคคีจะเกิดขึ้นในชาติไม่ได้” การทำอะไรทุกอย่างจะต้องยืนอยู่บนฐานแห่งความเป็นธรรมและความยุติธรรม ถ้าขาดความยุติธรรมแล้ว โอกาสที่จะแก้ปัญหาของชาติให้เสร็จสิ้นคงยาก นอกจากนั้นยังจะเกิดความแตกแยกเพิ่มขึ้นอีกอย่างไม่รู้จบ สุดท้ายประเทศชาติก็จะพังพินาศ

ด้วยหลักดังกล่าวนี้เอง ทุกคณะอนุกรรมการจึงมองปัญหากันอย่างลึกซึ้ง และยึดหลักความเป็นธรรมเป็นเครื่องมือในการพิจารณา คณะกรรมการทุกคนต้องทำงานกันด้วยความรอบคอบ กล่าวหาญ ผมเองในฐานะประธานผู้รับผิดชอบต้องกล้าตัดสินใจในการชี้ประเด็น สรุปประเด็น เพื่อสร้างสมดุลแห่งความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นทุกฝ่าย

ผมได้กราบเรียนต่อคนไทยทั้งประเทศมาโดยตลอดว่า ในการสร้างความสมานฉันท์นั้น ทุกฝ่ายต้องเลิกความกีดกัน ๆ ออกเสีย ใจนี้ของเรา ใจนี้พวกเรา พรรคของเรา รัฐธรรมนูญของเรา ใครจะมาเตะต้องไม่ได้ ขอให้เปลี่ยนความคิดเสียใหม่ว่า “ประเทศไทยเป็นของเรา” เราต้องช่วยกันแก้ปัญหาให้ได้ นักนิคมบาทน้อยต้องอภัยให้กัน การสร้างความสมานฉันท์ไม่มีใครได้ประโยชน์ร้อยเปอร์เซ็นต์และไม่มีใครเสียประโยชน์ร้อยเปอร์เซ็นต์ ทุกคนมีได้และมีเสีย สังคมจึงจะอยู่ร่วมกันได้ ทุกฝ่ายต้องถอยหลังคนละก้าวสองก้าว ตั้งสติให้ดี ลดทิฐิมานะลง เอาประเทศชาติเป็นตัวตั้ง ช่วยกันแก้ปัญหาให้วิกฤตของประเทศผ่านพ้นไป เลิกยึดถือต่าง ๆ เสีย ให้เหลือแต่สี่ธงชาติไทยที่สง่างามเท่านั้น นอกจากนั้นจะต้องสร้างอุดมการณ์ร่วมกันว่า “เราจะต้องรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์”

ผมต้องขอขอบพระคุณคณะกรรมการทุกท่านที่ทำงานกันด้วยความทุ่มเท ทั้งกำลังกาย กำลังสมอง และความเสียสละ และขอให้คนไทยทุกคนยึดหลักความสมานฉันท์ร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาของประเทศชาติให้หมดสิ้นไป

(นายดิเรก ถึงฝั่ง)

ประธานกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

คำนำ

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานการพิจารณาศึกษาค้นคว้า และรวบรวมความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมือง รวมทั้งตรวจสอบและรวบรวมความเห็นและประเด็นการปฏิรูปการเมือง การแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ต่อประธานรัฐสภา ตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคำสั่งรัฐสภาที่ ๑๗/๒๕๕๒ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาแสวงหาแนวทางในการปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้นำไปสู่การสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมืองโดยเร็ว

ในการดำเนินงานของคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้เปิดโอกาสและช่องทางให้ประชาชน องค์กร สถาบันในภาคส่วนต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในประเด็นของการสร้างความสมานฉันท์ การปฏิรูปการเมือง ตลอดจนการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางเว็บไซต์ของรัฐสภา (<http://www.parliament.go.th/>) ทางตู้ ปณ. ๗๘๘ ปณฝ.รัฐสภา ทางโทรศัพท์ ทางโทรสาร อีกทั้งยังมีหนังสือขอเชิญร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะไปยังสถาบัน องค์กร และภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม เช่น สถาบันพระปกเกล้า สมาคมพัฒนาการเมือง สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนจำนวน ๑๕๐ สถาบัน ราษฎรอาวุโส (นายแพทย์ประเวศ วะสี) รวมทั้งแกนนำของกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นคู่ขัดแย้งกันในปัจจุบัน

นอกจากนี้คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ยังได้จัดกิจกรรมการสัมมนา ณ สถานที่ต่าง ๆ และจัดรายการ “เวทีสมัชชาสมานฉันท์” ถ่ายทอดสดผ่านทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) เพื่อระดมและรับฟังความคิดเห็นรวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของประชาชนทั่วประเทศ แล้วนำมาพิจารณาศึกษา วิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อเป็นข้อมูลที่สำคัญและมีประโยชน์ต่อการพิจารณาร่วมกับความคิดเห็นของคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ จากนั้นจึงรวบรวมจัดทำเป็นรายงานผลการพิจารณา ซึ่งในการดำเนินงานของคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ นั้น ถูกจับตามองอย่างสนใจเป็นพิเศษ

จากประชาชน องค์กร สถาบัน รวมทั้งสื่อมวลชนทุกแขนง เนื่องจากมีความเชื่อมั่น และคาดหวังว่าคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ซึ่งมีที่มาจากรัฐสภาและรัฐบาล ที่ถือเป็น สถาบันระดับสูงของประเทศ ที่ประกอบไปด้วยประธานคณะกรรมการประสานงาน พรรคร่วมรัฐบาล ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมฝ่ายค้าน ประธาน คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา หัวหน้าพรรคประชากร และผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ รวมทั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูง จะมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์ให้เกิดแนวทางการสร้างความสมานฉันท์ ความรัก ความสามัคคีปรองดองกันของคนในชาติ อันจะทำให้ สังคมไทยหวนกลับคืนสู่ความสงบและสันติสุขต่อไป

คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ขอกราบขอบพระคุณประธานรัฐสภา และนายกรัฐมนตรี ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง ที่ได้ให้ความสำคัญ ให้คำปรึกษา เสนอแนะและสนับสนุนการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานผลการพิจารณาศึกษาฉบับนี้จะมีคุณค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดในการที่จะช่วยให้ สังคมไทยหวนกลับคืนสู่ความสงบสุขดังที่สังคมคาดหวังไว้ได้ หากองค์กร หน่วยงาน หรือผู้ที่รับผิดชอบต่อบ้านเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งประชาชน องค์กร สถาบัน และภาคส่วนต่าง ๆ ได้มีโอกาสพิจารณาศึกษาและนำไปเป็นคู่มือในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมต่อไป

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

มีนาคม ๒๕๕๒

ประวัติประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร

นายชัย ชิดชอบ

วันเดือนปีเกิด	๕ เมษายน ๒๔๗๑
ประวัติการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง - ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช - ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง - ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์
ตำแหน่งปัจจุบัน	ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑
ประสบการณ์ที่สำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. ๒๕๑๒, ๒๕๒๒, ๒๕๒๖, ๒๕๒๙, ๒๕๓๕, ๒๕๓๘, ๒๕๓๙ - สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พ.ศ. ๒๕๔๘ - สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. ๒๕๔๙ - สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน กลุ่มจังหวัดที่ ๔ พรรคภูมิใจไทย พ.ศ. ๒๕๕๐
เครื่องราชอิสริยาภรณ์	<ul style="list-style-type: none"> - มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก - มหาวชิรมงกุฏ

รายนามและประวัติ
คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

นายดิเรก ถึงฝั่ง

ประธานกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี
- ประธานกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
- สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี ๒ สมัย
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- คนไทยตัวอย่าง ปี พ.ศ. ๒๕๓๐
- คนดีมหาดไทย ปี พ.ศ. ๒๕๓๗
- ดันแบบคนดีศรีแผ่นดิน ปี พ.ศ. ๒๕๕๒
- นายอำเภอคีเคิ้น ๓ ปี
- นักพัฒนาดีเด่น
- บุคคลสำคัญของจังหวัดนนทบุรีด้านการปกครอง

นายเสนาะ เทียนทอง
ที่ปรึกษาและกรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน
กลุ่มจังหวัดที่ ๕ พรรคประชากร

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๐ สมัย
- รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๒๕
- รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๓๑
- รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๘
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๓๕

นายวิทยา บุรณศิริ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขตเลือกตั้งที่ ๒ พรรคเพื่อไทย
- ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมฝ่ายค้าน (วิปฝ่ายค้าน)

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภาจังหวัด (สจ.) ๑๗ ปี
- นายกองกิจการบริหารส่วนจังหวัด, ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. ๒๕๔๔, ๒๕๔๗, ๒๕๕๐
- กรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล (วิปรัฐบาล)
- ประธานคณะอนุกรรมการศึกษาการเปิดตลาดสินให้ถูกต้องตามกฎหมายในประเทศ
- ประธานคณะอนุกรรมการศึกษาการฟอกเงิน
- ประธานคณะอนุกรรมการศึกษาเส้นทาง East-West Corridor
- รองประธานคณะกรรมการการเงิน การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน
- รองประธานคณะกรรมการการค้าต่างประเทศ
- ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
- ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
- เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

นายนิพนธ์ วิทัยจุฑาศาสตร์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน กลุ่มจังหวัดที่ ๗ พรรคประชาธิปัตย์
- ที่ปรึกษากฎหมาย

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๕, ๒๕๓๑, ๒๕๓๕/๑, ๒๕๓๕/๒, ๒๕๕๐
- เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- ประธานคณะกรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร
- สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๓๕
- รองประธานคณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๓๕
- สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๓
- ประธานคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา (วิปวุฒิสภา) พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๖
- รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง

รองศาสตราจารย์อนันท์ พูนนิธิ สุริยะ รองประธานกรรมการ คนที่สาม

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- รองประธานกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ คนที่สาม
- อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นายฤช อาทิตย์แก้ว กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดกำแพงเพชร

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม
- ปลัดอำเภอ
- นายอำเภอ
- ปลัดจังหวัด
- รองผู้ว่าราชการจังหวัด
- ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล
- ผู้ว่าราชการจังหวัดกำแพงเพชร

นายคณิน บุญสุวรรณ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- นักวิชาการอิสระ ผู้บรรยายพิเศษวิชารัฐธรรมนูญชั้นสูง
- ผู้ทรงคุณวุฒิแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง และวิทยาลัยการทัพบก

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชลบุรีหลายสมัย
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกรุงเทพมหานคร
- ผู้อำนวยการองค์การตลาดเพื่อการเกษตร (อ.ต.ก.)
- สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๔๐

นายจิติ ไกรฤกษ์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิษณุโลก เขตเลือกตั้งที่ ๒ พรรคประชาธิปัตย์

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๑, ๒๕๓๘, ๒๕๓๙, ๒๕๔๔, ๒๕๔๘, ๒๕๕๐
- เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
- เลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย
- เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
- เลขานุการผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

นายเจริญ จรรย์โกมล   กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชัยภูมิ เขตเลือกตั้งที่ ๑ พรรคเพื่อไทย
- ประธานคณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ สภาผู้แทนราษฎร

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี
- ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร
- ประธานคณะกรรมการการอุตสาหกรรม สภาผู้แทนราษฎร
- ประธานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเฉลี่ยค่าเสียหายทั่วไปจากภัยอันตรายในการเดินเรือ พ.ศ. ....
- ประธานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการพาณิชย์นาวี พ.ศ. ....

นายเจริญ ภัคดีวานิช   กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดพัทลุง พ.ศ. ๒๕๕๑

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- รองอธิบดีกรมสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๒
- รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๖
- รองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗
- สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดพัทลุง พ.ศ. ๒๕๔๕
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๓๔

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยรังสิต และศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- รองศาสตราจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์การเกษตร, ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาชนบทและพัฒนาสังคม
- ประธานสภาอาจารย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๒๕
- คณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าว (ก.น.ข.) พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๓๒
- สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๕
- ประธานคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา
- ประธานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาสอบสวนและศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการทุจริต วุฒิสภา
- สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐
- ประธานคณะกรรมการวิสามัญประสานการมีส่วนร่วมและการประชาชาติ สภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐

นายขำนิ ศักดิ์เศรษฐ์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน กลุ่มจังหวัดที่ ๘ พรรคประชาธิปัตย์
- รองเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์, ประธานคณะทำงานด้านการเมืองการปกครอง และประธานคณะกรรมการปฏิบัติการทางการเมือง พรรคประชาธิปัตย์
- ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการการปกครอง สภาผู้แทนราษฎร

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. ๒๕๑๘, ๒๕๓๑, ๒๕๓๕/๑, ๒๕๓๕/๒, ๒๕๓๘, ๒๕๓๙, ๒๕๔๔ และ ๒๕๕๐
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พ.ศ. ๒๕๔๘
- ประธานคณะกรรมการการปกครอง สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕
- ประธานคณะกรรมการติดตามมติของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๘
- ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการทหาร สภาผู้แทนราษฎร
- ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการการตำรวจ สภาผู้แทนราษฎร
- รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (มท. ๔) พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๗
- รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (มท. ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภามหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. ๒๕๓๗ - ๒๕๕๐

นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช เขตเลือกตั้งที่ ๒ พรรคประชาธิปัตย์
- ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล (วิปรัฐบาล)

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. ๒๕๓๕/๑, ๒๕๓๕/๒, ๒๕๓๘, ๒๕๓๙, ๒๕๔๔, ๒๕๔๘, ๒๕๕๐
- เลขานุการคณะกรรมการกิจการเยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕/๑
- เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๓๕/๒
- เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๓๘
- เลขานุการรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๐
- โฆษกคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๘, ๒๕๔๖, ๒๕๔๗
- รองประธานคณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๙, ๒๕๔๔ - ๒๕๔๗
- กรรมการบริหารพรรค, นายทะเบียนพรรค

นายตวง อันตะไชย กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกวุฒิสภา
- ประธานคณะกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย ในคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
- รองประธานคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา
- รองประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน วุฒิสภา

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐
- กรรมการการศึกษา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

นายวิท ไพรสณฑ์

กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกรุงเทพมหานคร เขตเลือกตั้งที่ ๑๐
พรรคประชาธิปัตย์

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยรังสิต
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช ๒ สมัย
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกรุงเทพมหานคร ๕ สมัย
- สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนครศรีธรรมราช
- รองประธานสภาผู้แทนราษฎร
- รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

นายนิพิฐ อินทรสมบัติ

กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง เขตเลือกตั้งที่ ๑ พรรคประชาธิปัตย์
ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕/๑, ๒๕๓๕/๒, ๒๕๓๘, ๒๕๓๙,
๒๕๔๔, ๒๕๔๘, ๒๕๕๐
- ผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๓๘
- เลขาธิการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

นายประเกียรติ นามิมา กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

กรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
ประสบการณ์ที่สำคัญ

- ที่ปรึกษากฎหมาย
- หัวหน้าสำนักงานกฎหมาย
- กรรมการมูลนิธิอานันทมหิดลไทยและเครื่องประดับ
- ประธานมูลนิธิพัฒนาการเกษตร
- สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดร้อยเอ็ด
- รองประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา
- ประธานคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา

นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

กรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒, ๒๕๒๖, ๒๕๒๙, ๒๕๓๑, ๒๕๓๕/๑, ๒๕๓๘, ๒๕๓๙
- รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๒๖, ๒๕๒๙, ๒๕๓๓
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕

นายประสงค์ศักดิ์ บุญเดช กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

ข้าราชการบำนาญ สังกัดกระทรวงมหาดไทย

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- ผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร
- ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด
- ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

รองศาสตราจารย์ภาควิชากฎหมายระหว่างประเทศ คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- หัวหน้าภาควิชากฎหมายระหว่างประเทศ คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รองคณบดีฝ่ายวิจัยและสัมมนา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นางสุสดี ตามไท

กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน กลุ่มจังหวัดที่ ๖ พรรคประชาธิปัตย์
- รองประธานคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ คนที่หนึ่ง
- กรรมการและคณะทำงานขององค์กรสาธารณะประโยชน์ เช่น มูลนิธิธรรมไทย เครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ สถาบันผู้หญิงกับการเมือง ขบวนการผู้หญิงกับการปฏิรูปการเมือง

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ. ๒๕๔๘
- กรรมการการแรงงาน สภาผู้แทนราษฎร
- กรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร
- กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา
- รองประธานชมรมสมาชิกรัฐสภาสตรีไทย
- ที่ปรึกษาผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

นายไพจิต ศรีวรขาน

กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครพนม เขตเลือกตั้งที่ ๒ พรรคเพื่อไทย

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๑, ๒๕๓๕/๑, ๒๕๓๕/๒, ๒๕๓๘, ๒๕๓๙, ๒๕๔๑, ๒๕๔๘, ๒๕๕๐
- รองเลขาธิการพรรคความหวังใหม่
- ประธานคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร
- ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
- เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ศาสตราจารย์ภาวิช ทองโรจน์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

กรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- อธิการบดีมหาวิทยาลัยนครราชสีมา
- อธิการบดีมหาวิทยาลัยนครพนม
- รักษาการอธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- ประธานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.)
- นายกสภภาพลัทธิธรรม

พลเอก เตีศรีรัตน์ รัตนวานิช กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ – ปัจจุบัน
- กรรมการสภาสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๕๑ – ปัจจุบัน
- ประธานคณะกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ในคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๓ – ๒๕๔๔
- รองเสนาธิการทหารบก พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๖
- ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก พ.ศ. ๒๕๔๗ – ๒๕๔๘
- เสนาธิการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๘ – ๒๕๔๙

นายวิรัช รัตนเศรษฐ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน กลุ่มจังหวัดที่ ๕
พรรครวมใจไทยชาติพัฒนา

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๕, ๒๕๓๑, ๒๕๓๕/๑, ๒๕๓๕/๒, ๒๕๓๘, ๒๕๕๐
- ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
- เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
- รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นายศักดิ์ เตชาชาญ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

กรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- อาจารย์สาขาวิชากฎหมาย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- กรรมการสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น
- กรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ
- บรรณาธิการนิตยสารเทศกาลิบาล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
- อ.ส.พ. วิสามัญเกี่ยวกับการพัฒนาข้าราชการ สำนักงาน ก.พ.
- ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่, ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร, ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี, ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น
- รองอธิบดีกรมการปกครอง
- เลขานุการสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท
- ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย
- ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุภชัย โพธิ์สุ

กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครพนม เขตเลือกตั้งที่ ๑ พรรคภูมิใจไทย
- รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ประสบการณ์ที่สำคัญ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครพนม ๓ สมัย

นายสุภชัย ศรีหาล้า

กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี เขตเลือกตั้งที่ ๑ พรรคประชาธิปัตย์

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- นักวิชาการ
- อาจารย์
- ผู้อำนวยการประจำคณะกรรมการพัฒนาการเมือง สภาผู้แทนราษฎร
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ศาสตราจารย์สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
- กรรมการและประธานบริหารบริษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย
- กรรมการองค์การเภสัชกรรม
- กรรมการการเคหะแห่งชาติ
- กรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา (สมศ.)

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ ๔ พรรคเพื่อไทย

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๓๓
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๓๕
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๓๘
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๓๘
- รองประธานสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๖, ๒๕๕๐
- กรรมการที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๔

นายสันติ พร้อมพัฒน์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน กลุ่มจังหวัดที่ ๒ พรรคเพื่อไทย
ประสบการณ์ที่สำคัญ

- ผู้ริเริ่มก่อตั้งวิทยาลัยการอาชีพ อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบูรณ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๔๓
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจังหวัดเพชรบูรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๑
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ในสมัยรัฐบาล นายสมัคร สุนทรเวช และในสมัยรัฐบาล นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ พ.ศ. ๒๕๕๑

นายสุรชัย เลียงบุญเลิศชัย กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกวุฒิสภา
- ประธานคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๐

ศาสตราจารย์สุรพล นิติไกรพจน์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และอุปนายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- อนุกรรมการจัดทำแผนงานและติดตามผลการปฏิรูประบบราชการ
ในคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๕
- อ.ก.พ. ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๒
- กรรมการวิชาการเพื่อส่งเสริมการเลือกตั้ง กกต. พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๒
- อนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์การมหาชน ในคณะกรรมการปฏิรูป
ระบบราชการ พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๖
- อนุกรรมการปรับปรุงกฎหมายเพื่อปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ
ในคณะกรรมการปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๖
- ที่ปรึกษากฎหมายของประธานวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๗
- สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๐
- รองประธานคณะกรรมการองค์การอิสระ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐
- รองประธานคณะกรรมการวิสามัญปฏิรูปการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐
- ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิของนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๐

นายอนุสรณ์ ธรรมใจ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ คณะกรรมการกำกับนโยบายบริหารหนี้สาธารณะ
กระทรวงการคลัง
- ประธานกรรมการตรวจสอบ และกรรมการ บมจ. บางจากปิโตรเลียม
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)

ประสบการณ์ที่สำคัญ

ผู้บริหารสถาบันการเงิน เช่น CITI Bank ธนาคารไทยพาณิชย์, บลจ. นิที ๗๗

นายอรรถพล สรสุชาติ

กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (ฝ่ายการเมือง) พ.ศ. ๒๕๕๑ - ปัจจุบัน
- ประธานคณะกรรมการนักเรียนทุนรัฐบาลอังกฤษ (Chevening Alumni Thailand) พ.ศ. ๒๕๕๑ - ปัจจุบัน

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๘
- โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๓๗ - ๒๕๓๘
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๔๔
- เลขาธิการคณะผู้แทนรัฐสภาไทยในสภาเอเชียแปซิฟิก (APPU) พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๔๔
- โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๗
- ผู้ก่อตั้งและรองหัวหน้าพรรคมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๐
- สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๐
- โฆษกคณะกรรมการกิจการสภา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๐
- เลขาธิการคณะผู้แทนรัฐสภาไทยและคณะมนตรีสหภาพรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๐
- โฆษกคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาประมวลรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๐, ๒๕๕๑

รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

กรรมการและเลขานุการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน- รองเลขาธิการ สถาบันพระปกเกล้า

- รองศาสตราจารย์ระดับ ๘ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- กรรมการกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญและสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐
- ประธานคณะอนุกรรมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ....
- กรรมการวิสามัญพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ....
- กรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาการให้ การ ปฏิบัติตามและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
- กรรมการกรรมาธิการร่างหลักเกณฑ์ วิธีการออกเสียงประชามติ และการออกเสียงประชามติ
- ประธานคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- รองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา และรองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นายพิรพันธุ์ พาลุสุข กรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ คนที่หนึ่ง
ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดยโสธร เขตเลือกตั้งที่ ๒ พรรคเพื่อไทย
ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดยโสธร ๕ สมัย
- กรรมการการต่างประเทศ สภาผู้แทนราษฎร
- กรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร
- ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
- รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
- ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

นายประจักษ์ พลเดช กรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ คนที่สอง
ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- ที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๒ – ปัจจุบัน
- ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ – ปัจจุบัน

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. ๒๕๓๑, ๒๕๓๕/๑, ๒๕๓๕/๒, ๒๕๓๖, ๒๕๔๔, ๒๕๔๘
- เลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๓๘ – ๒๕๓๙
- เลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๓๙ – ๒๕๔๐
- ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๔ – ๒๕๔๕
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๖ – ๒๕๔๘
- ประธานคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ – ๒๕๔๙

รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์
กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คนที่สาม

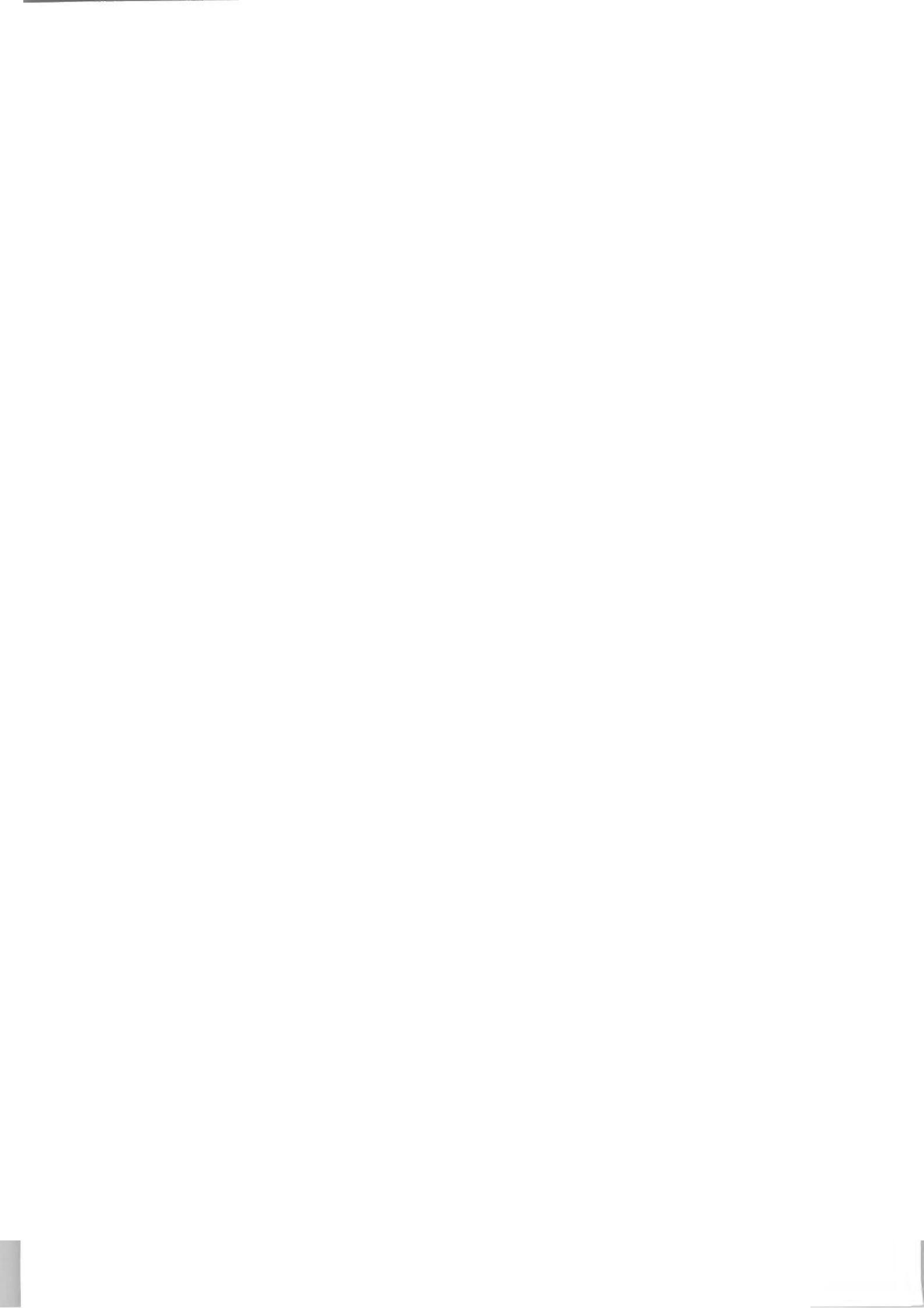
ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสงขลา

ประสบการณ์ที่สำคัญ

- อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (มอ.)
- ประธานที่ประมุขอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.)
- ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)
- ศาสตราจารย์ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของ UNESCO
- กรรมการมูลนิธิอานันทมหิดล (แผนกเกษตรศาสตร์)
- กรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา
- กรรมการบริหารองค์การสวนยาง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กรรมการบริหารสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
- สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสงขลา พ.ศ. ๒๕๔๕
- สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำปรารภของประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร.....	[ก]
คำปรารภของประธานกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ.....	[ค]
คำนำ.....	[ฉ]
ประวัติประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร.....	[ช]
รายนามและประวัติคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ.....	[ณ]
สารบัญ.....	[ย]
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
ที่มาและสภาพปัญหา.....	๑
บทที่ ๒ การสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมือง.....	๓
แนวคิด.....	๓
แนวทางการดำเนินการ.....	๑๐
๑. ระยะเร่งด่วน.....	๑๐
๑.๑ ลดทิวทัศน์ วิกฤติ วิวาทะ และการตอบโต้ใส่ร้ายทางการเมือง.....	๑๐

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๑.๒ ฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านควรลดเงื่อนไขความขัดแย้ง ที่มีอยู่เดิม และไม่สร้างเงื่อนไขใหม่ที่จะนำไปสู่ ความขัดแย้งเพิ่มขึ้น	๑๑
๑.๓ สื่อสารมวลชนกับการสร้างสังคมสมานฉันท์	๑๑
๑.๔ จัดให้มีกระบวนการเจรจาเพื่อสันติ	๑๒
๑.๕ จัดสมัชชาสมานฉันท์ส่วนภูมิภาค	๑๓
๑.๖ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับสมานฉันท์และแก้ไขกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง	๑๓
๒. ระยะกลาง	๑๕
๓. ระยะยาว	๑๕
ข้อเสนอในระยะกลาง-ยั่งยืน	๑๕
บทที่ ๓ การปฏิรูปการเมือง	๑๖
สาระสำคัญของประเด็นปัญหาแต่ละกรอบและแนวทาง ในการแก้ไขปัญหา	๑๕
๑. โครงสร้างทางอำนาจ การบริหาร การเมือง และเศรษฐกิจ	๑๕
๑.๑ โครงสร้างทางอำนาจและการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญ	๑๕
๑.๒ โครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดิน และการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น	๒๐
๑.๓ พรรคการเมือง (ในด้านการให้พรรคการเมืองเข้มแข็ง)	๒๒
๑.๔ นักการเมือง (ในด้านการให้นักการเมืองเข้มแข็ง)	๒๔

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๑.๕ องค์การตามรัฐธรรมนูญ.....	๒๔
๑.๖ โครงสร้างทางเศรษฐกิจ.....	๒๖
๒. วัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจ สังคม และวิถีประชาธิปไตยของไทยและที่เป็นสากล ทั้งในระดับปัจเจกชนและชุมชน	๒๘
๓. บทบาททางการเมืองของภาคส่วนต่าง ๆ ที่สอดคล้อง และส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เช่น ภาคพลเมือง ภาคการเมือง (รัฐสภา/นิติบัญญัติ) ภาครัฐ (ราชการ/ศาล/องค์กรตามรัฐธรรมนูญ) และภาควิชาการ	๓๑
๔. หลักนิติธรรม (Rule of Law) และระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ตามหลักแห่งการเป็นสังคม “นิติรัฐ”	๓๒
บทที่ ๔ รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๓๓
ประเด็นและสาระสำคัญที่คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ เห็นควรมี การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	๓๕
๑. การยุบพรรคการเมืองและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหาร พรรคการเมือง (มาตรา ๒๓๓)	๓๕

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๒. ที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๕๓ ถึงมาตรา ๕๘)	๓๕
๓. ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๑๑๑ ถึงมาตรา ๑๒๑)	๓๗
๔. การทำหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา (มาตรา ๑๕๐)	๓๗
๕. การดำรงตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๒๖๕)	๓๗
๖. การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๒๖๖)	๓๘
ประเด็นอื่น ๆ ที่เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ	๓๘
บทที่ ๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๓๕
ข้อเสนอที่สมควรแก้ไขรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ รวม ๖ ประเด็น	๓๕
ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปทางการเมือง	๔๐
ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิรูปการเมือง	๔๑

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ภาคผนวก	๔๓
<u>ภาคผนวก ก.</u> คำสั่งรัฐสภา ที่ ๑๗/๒๕๕๒ เรื่อง แต่งตั้ง คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ	
<u>ภาคผนวก ข.</u> ประกาศคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เรื่อง การเลือกตั้งบุคคล เพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะอนุกรรมการฯ	
<u>ภาคผนวก ค.</u> ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสมานฉันท์ เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ	
<u>ภาคผนวก ง.</u> ผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ในคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ	
❖ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทาง สร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย	
❖ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูปการเมือง	
❖ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทาง การแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	
<u>ภาคผนวก จ.</u>	
❖ สรุปผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา แนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย	
❖ รายงานของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทาง การแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	
<u>ภาคผนวก ฉ.</u> ฝ่าฝืนเลขานุการประจำคณะกรรมการสมานฉันท์ เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ	

บทที่ ๑

บทนำ

ที่มาและสภาพปัญหา

นับจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ จนได้รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง และเข้ามาบริหารประเทศในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘ โดยผ่านการใช้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวเป็นครั้งแรก การได้มาของรัฐบาลในขณะนั้นเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่สำคัญของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ประการหนึ่งคือได้รัฐบาลที่มีผู้นำที่เข้มแข็ง (Strong Executive) เป็นครั้งแรกของการเมืองไทยที่มีพรรคการเมืองที่สมาชิกพรรคได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนที่มีอยู่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จนสามารถจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวเสียงข้างมากได้ ทำให้รัฐบาลสามารถบริหารประเทศได้อย่างราบรื่น จนกระทั่งรัฐบาลอยู่ครบวาระ หลังจากนั้นเริ่มมีเค้าร่างแห่งปัญหาความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกัน มีการกล่าวหาว่ารัฐบาลขณะนั้นแทรกแซงองค์กรต่าง ๆ ที่รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ บัญญัติให้มีขึ้นเพื่อตรวจสอบการเข้าสู่อำนาจและการใช้อำนาจอรัฐ มีการแทรกแซงสื่อ และมีการทุจริตคอร์รัปชันต่าง ๆ มากมาย จนก่อตัวเป็นปัญหาความขัดแย้งที่ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ และนำไปสู่การรัฐประหาร เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ได้รับการกล่าวขวัญและยอมรับจากสังคมไทยและต่างประเทศว่าดีที่สุดในรัฐธรรมนูญของประชาชนอย่างแท้จริง และกำลังจะมีการฉลองครบรอบ ๑๐ ปี กลับถูกทำลายลงในชั่วข้ามคืน แสดงให้เห็นว่าระบบการเมืองไทยยังไม่อาจก้าวผ่านและหลุดพ้นจากการปฏิวัติรัฐประหารไปได้ ซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

แม้ต่อมาได้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ ขึ้นมาใหม่ แต่คนในสังคมก็ยังเคลือบแคลงสงสัยและไม่ยอมรับ เนื่องจากเห็นว่าการจัดทำรัฐธรรมนูญโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญมีที่มาและกระบวนการที่ไม่เป็นไปตามหลักการของระบอบประชาธิปไตย แม้จะผ่านการลงประชามติเห็นชอบจากประชาชนส่วนใหญ่แล้วก็ตาม

เมื่อรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ จนได้รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งและเข้ามาบริหารประเทศ โดยผ่านการใช้รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ เป็นครั้งแรกนั้น เป็นการเริ่มขับเคลื่อนประเทศไทยต่อไป ภายใต้ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน มีการแบ่งสีแบ่งฝ่ายจนเกิดเป็นปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรง รัฐบาลลงไปสู่สังคมไทยในทุกระดับจนถึงรากหญ้าและครอบครัว ทำให้นำไปสู่วิกฤตที่สร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประเทศชาติ ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อันดีงามของคนไทย ตลอดจนสถานภาพของประเทศในสายตาของประชาคมโลก และปัญหาดังกล่าวยังคงครุกรุ่นมาจนถึงปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ผู้นำของสถาบัน องค์กร ในภาคส่วนต่าง ๆ ตลอดทั้งประชาชนที่มีความห่วงใยในสถานการณ์ของบ้านเมือง จึงได้สะท้อนถึงความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศในการที่จะพยายามทำให้สังคมไทยหวนคืนกลับสู่ความสมานฉันท์อีกครั้งหนึ่ง โดยที่รัฐสภาเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สมควรที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจักให้การยอมรับและร่วมมือเฝ้าระวังกันด้วยความคิดพิจารณาอันสุจริต รอบคอบ หนักแน่นด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง เทียบตรงตามหลักนิติธรรมและคุณธรรม เพื่อให้ภารกิจตามบทบาทดังกล่าวของรัฐสภาเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยการรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย จึงได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างประธานรัฐสภา ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมฝ่ายค้าน ประธานคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา และหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ เพื่อพิจารณาแสวงหาแนวทางในการปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้นำไปสู่การสร้างสมานฉันท์ในบ้านเมืองโดยเร็ว ซึ่งที่ประชุม

เห็นสมควรให้ประธานรัฐสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๗ วรรคหนึ่ง ประกอบกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘ (๕) ประธานรัฐสภาจึงได้มีคำสั่งรัฐสภาที่ ๑๗/๒๕๕๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑. นายเสนาะ เทียนทอง	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒. นายดิเรก ถึงฝั่ง	ประธานกรรมการ
๓. นายวิทยา บุรณศิริ	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๔. นายนิพนธ์ วิสิทธิ์อุทิศศาสตร์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๕. รองศาสตราจารย์พนิต สุริยะ	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๖. นายกฤษ อาทิตย์แก้ว	กรรมการ
๗. นายฉฉิน บุญสุวรรณ	กรรมการ
๘. นายจตุ ไกรฤกษ์	กรรมการ
๙. นายเจริญ จรรย์โกมล	กรรมการ
๑๐. นายเจริญ ภัคดีวานิช	กรรมการ
๑๑. นายเกษมศักดิ์ ปิ่นทอง	กรรมการ
๑๒. นายชำนาญ ศักดิ์เศรษฐ์	กรรมการ
๑๓. นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ	กรรมการ
๑๔. นายดวง อันทะไชย	กรรมการ
๑๕. นายถวิล ไพรสณฑ์	กรรมการ
๑๖. นายนิพิฐฐ์ อินทรสมบัติ	กรรมการ
๑๗. นายประเกียรติ นาสิมมา	กรรมการ
๑๘. นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์	กรรมการ
๑๙. นายประสงค์ศักดิ์ บุญเดช	กรรมการ
๒๐. รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช	กรรมการ
๒๑. นางสุสดี ตามไท	กรรมการ

๒๒. นายไพจิต ศรีวรขาน	กรรมการ
๒๓. ศาสตราจารย์ภาวิศ ทองโรจน์	กรรมการ
๒๔. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	กรรมการ
๒๕. นายวิรัช รัตนเศรษฐ์	กรรมการ
๒๖. นายศักดิ์ เทชชาชาญ	กรรมการ
๒๗. นายศุภชัย โพธิ์สุ	กรรมการ
๒๘. นายศุภชัย ศรีหล้า	กรรมการ
๒๙. ศาสตราจารย์สมบัติ ชำรงธัญวงศ์	กรรมการ
๓๐. นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์	กรรมการ
๓๑. นายสันติ พร้อมพัฒน์	กรรมการ
๓๒. นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย	กรรมการ
๓๓. ศาสตราจารย์สุรพล นิติไกรพจน์	กรรมการ
๓๔. นายอนุสรณ์ ธรรมใจ	กรรมการ
๓๕. นายอรรถพล ศรีสุชาติ	กรรมการ
๓๖. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	กรรมการและเลขานุการ
๓๗. นายพีรพันธุ์ พาลุสุข	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คนที่หนึ่ง
๓๘. นายประกิจ พลเดช	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คนที่สอง
๓๙. รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คนที่สาม

โดยให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. พิจารณา ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมือง
๒. พิจารณา ศึกษา ค้นคว้า ตรวจสอบ และรวบรวมความเห็นและประเด็นการปฏิรูปการเมือง และประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
๓. แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

๔. เรียกเอกสารจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการตามที่เห็นสมควร

๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

การดำเนินงานภายหลังจากได้มีคำสั่งรัฐสภาดังกล่าว

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดให้มีการประชุมเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๒ โดยได้มีการกำหนดกรอบเวลาในการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ไว้เป็นเวลา ๔๕ วัน นอกจากนี้ ยังได้พิจารณากรอบการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย คือ การสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมือง การปฏิรูปการเมือง ตลอดจนการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการที่จะพิจารณาศึกษากรอบการดำเนินงานอย่างละเอียดรอบคอบนั้น คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมการฯ จำนวน ๓ คณะ และกำหนดกรอบเวลาในการพิจารณาดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ไว้เป็นเวลา ๑๕ วัน จากนั้นให้คณะอนุกรรมการฯ รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ทุกวันอังคาร ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ งามสามคณะ ได้แก่

๑. คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย ประกอบด้วย

๑) นายดวง อินทะไชย	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒) ศาสตราจารย์ภาวิฑู ทองโรจน์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
๓) นายเจริญ ภัททีวานิช	เป็นอนุกรรมการ
๔) นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ	เป็นอนุกรรมการ
๕) รองศาสตราจารย์พนิต สุริยะ	เป็นอนุกรรมการ
๖) นายประเกียรติ นาสิมมา	เป็นอนุกรรมการ
๗) นายประสงค์ศักดิ์ บุญเดช	เป็นอนุกรรมการ
๘) นายพีรพันธุ์ พาลุสุข	เป็นอนุกรรมการ
๙) นายศักดิ์ เตชาชาญ	เป็นอนุกรรมการ

๑๐) นายศุภชัย ศรีหล้า	เป็นอนุกรรมการ
๑๑) นายสันติ พร้อมพัฒน์	เป็นอนุกรรมการ
๑๒) นางศุสดี ตามไท	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมการ

๒. คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูปการเมือง
ประกอบด้วย

๑) รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒) นายกฤษ อาทิตย์แก้ว	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
๓) นายคณิน บุญสุวรรณ	เป็นอนุกรรมการ
๔) นายจตุติ ไกรฤกษ์	เป็นอนุกรรมการ
๕) นายเจริญ จรรย์โกมล	เป็นอนุกรรมการ
๖) นายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ	เป็นอนุกรรมการ
๗) นายประกิจ พลเดช	เป็นอนุกรรมการ
๘) ศาสตราจารย์สมบัติ ชำรงชัญวงศ์	เป็นอนุกรรมการ
๙) ศาสตราจารย์สุรพล นิติไกรพจน์	เป็นอนุกรรมการ
๑๐) นายอนุสรณ์ ธรรมใจ	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมการ

๓. คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและ
กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

๑) พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒) นายถวิล ไพรสณฑ์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓) นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔) นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	เป็นอนุกรรมการ
๕) นายชานี ศักดิ์เศรษฐ์	เป็นอนุกรรมการ
๖) นายนิพนธ์ วิสิทธิ์ยุทธศาสตร์	เป็นอนุกรรมการ
๗) นายประยุทธ์ ศรีพานิชย์	เป็นอนุกรรมการ
๘) นายไพจิตร ศรีวรขาน	เป็นอนุกรรมการ
๙) นายวิรัช รัตนเศรษฐ์	เป็นอนุกรรมการ

- ๑๐) นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย เป็นอนุกรรมการ
๑๑) นายอรรถพล สรสุชาติ เป็นอนุกรรมการ
๑๒) รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช เป็นเลขาธิการคณะอนุกรรมการ
๑๓) นายสุภชัย โพธิ์สุ เป็นผู้ช่วยเลขาธิการคณะอนุกรรมการ

คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ พิจารณาเห็นว่า ในการดำเนินงานนั้นสมควรเปิดโอกาสให้ประชาชน สถาบัน และองค์กรในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ตลอดจนพรรคการเมืองทุกพรรค ได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ นอกจากนี้ เพื่อเป็นการรับฟังความคิดเห็นจากภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กร ตลอดจนประชาชน โดยทั่วไป คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้เปิดโอกาสและช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นในหลายช่องทาง กล่าวคือ ทางเว็บไซต์ของรัฐสภา (<http://www.parliament.go.th>) ทางตู้ ปณ. ๑๘๘ ปณศ.รัฐสภา ทางโทรศัพท์ และทางโทรสาร รวมทั้งได้ขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนทุกแขนงในการเผยแพร่ช่องทางการแสดงความคิดเห็นเหล่านี้ ในขณะที่เดียวกันคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้มีหนังสือไปยังพรรคการเมือง สถาบันและองค์กรต่าง ๆ เช่น สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน สถาบันพระปกเกล้า สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่มีบทบาททางการเมืองและเป็นที่สนใจของประชาชน และยังได้มีการจัดเวทีสมัชชาสมานฉันท์ในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อรวบรวมความคิดเห็น นำประเด็นมาวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การแสวงหาแนวทางในการสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมืองโดยความร่วมมือจากทุกฝ่ายของสังคม

หลังจากที่คณะอนุกรรมการฯ ทั้งสามคณะ ได้พิจารณารายละเอียดของกรอบการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเสร็จสิ้นแล้ว จึงได้เสนอรายงานต่อคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ซึ่งได้ร่วมกันพิจารณาจนได้ข้อสรุป ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหา ดังที่จะได้กล่าวในบทต่อไป

บทที่ ๒

การสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมือง

จากที่มาและสภาพความรุนแรงของปัญหาในบทที่ ๑ ดังกล่าว คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ส่วนใหญ่มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ต้องเร่งพิจารณา ศึกษา ค้นคว้าและรวบรวม ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมืองให้เกิดขึ้นและหวนคืน กลับสู่ความรัก ความสามัคคีปรองดองกันของคนในชาติ หวนคืนกลับสู่ความเป็นคนไทย ที่มีจิตใจอ่อนโยน เป็นมิตร มีน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเต็มไปด้วยรอยยิ้มที่คนทั้งโลก ยกย่องและกล่าวถึงโดยเร็วที่สุด กรรมการทุกคนมีความเชื่อและมั่นใจว่าในส่วนลึก ของหัวใจคนไทยทุกคนไม่ว่าจะแตกต่างกันเพราะอุดมการณ์ทางการเมือง ความเป็น พรรคการเมือง สถาบัน องค์กร ภาคส่วนต่าง ๆ จนเกิดความขัดแย้งและเกิดการแบ่งสี แบ่งฝ่าย แต่สุดท้ายทุกคนต่างเรียกร้องเรียกหาความดีงามที่บรรพบุรุษของคนไทยสร้าง และปฏิบัติสืบกันมาจนเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมอันงดงามของชาติไทยมาตั้งแต่ สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

ดังนั้น คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการ แก้ไขรัฐธรรมนูญ จึงได้แต่งตั้งและมอบหมายให้ “คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา แนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย” เร่งดำเนินการตามอำนาจ หน้าที่อย่างเร่งด่วนเพื่อให้ได้มาซึ่งประเด็นปัญหา แนวคิด วิธีปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด เพื่อนำไปสู่การแก้ไขวิกฤตซึ่งเป็นปัญหาของประเทศไทย โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้เร่งดำเนินการอย่างรวดเร็ว จริงจังและต่อเนื่อง ภายในระยะเวลาอันจำกัด (๒ สัปดาห์) และเร่งจัดทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ แม้จะต้องมีการประชุมระดม ความคิดเห็นจากอนุกรรมการฯ ถึง ๘ ครั้ง โดยเชิญผู้แทนจากองค์กรภาคีเครือข่าย ๑๑ องค์กร รวมทั้งสถาบันการศึกษาในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ๑๔ สถาบัน เข้าร่วม ประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น อีกทั้งยังมีกิจกรรมการจัดสัมมนาอีกที่ต่อเนื่อง

คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้พิจารณารายงานอย่างละเอียดรอบคอบ ถึง ๒ ครั้ง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ เห็นชอบด้วยกับรายงานของ คณะอนุกรรมการฯ แต่มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำให้เหมาะสมกับความสลับซับซ้อนทางความคิดซึ่งมีความละเอียดอ่อนต่อสถานการณ์ความขัดแย้ง ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การสร้างสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทยอย่างแท้จริง และหลังจากนั้นคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้ร่วมกับคณะอนุกรรมการฯ และสถาบันพระปกเกล้า จัดกิจกรรมสื่อสารมวลชนกับการสร้างสมานฉันท์ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) ในชื่อรายการ “เวทีสมัชชาสมานฉันท์” เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๒ โดยประธานรัฐสภาได้ให้เกียรติเป็นอย่างสูงมาเป็นประธาน กล่าวเปิดรายการ ทั้งนี้ โดยได้รับความอนุเคราะห์ในการประสานงานจาก นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล และในฐานะ กรรมการสมานฉันท์ฯ เป็นอย่างดี

คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ จึงได้พิจารณา ศึกษา ค้นคว้าและรวบรวม ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างสมานฉันท์ในบ้านเมือง ทั้งจากรายงานของ คณะอนุกรรมการฯ และกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการ ให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากประชาชน องค์กร สถาบัน ตลอดจนภาคส่วนต่าง ๆ ของ สังคมไทย สรุปได้ดังนี้

แนวคิด

๑. คนไทยทุกคนคือส่วนหนึ่งของทงออกของปัญหาความขัดแย้งในปัจจุบัน
๒. กระบวนการสมานฉันท์เป็นเรื่องเร่งด่วน เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ยั่งยืน ใช้เวลา อาศัยความอดทน อาศัยภาคีและเครือข่ายของสังคมทุกภาคส่วน
๓. ต้องปลูกจิตสำนึกให้คนมีความเห็นร่วม เกิดความรักและผูกพัน ประเทศ รู้จักทดแทนบุญคุณแผ่นดินเกิด
๔. ต้องสร้างความตระหนักในวิกฤตที่ประเทศเผชิญอยู่ เกิดความเห็นร่วมอย่างมีพลังและมีเป้าหมายที่จะร่วมมือกันพาสังคมไทยออกจากวิกฤตครั้งนี้ ไปสู่ความสงบสุขและสมานฉันท์
๕. ต้องสร้างกระแสสมานฉันท์ให้เป็นพลังขับเคลื่อนประเทศไทย

แนวทางการดำเนินการ

๑. ระยะเวลาเร่งด่วน ผลักดัน สนับสนุน และส่งเสริมภารกิจของกระบวนการสมานฉันท์ไปสู่กระบวนการเลือกตั้งอย่างสันติ สุจริตและเที่ยงธรรม รวมถึงการพิจารณาคืนสิทธิและความเป็นธรรมให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกยุบและถูกตัดสิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

ข้อเสนอในระยะเวลาเร่งด่วน

๑.๑ สถิติ อคติ วิวาทะ และการตอบโต้ใส่ร้ายทางการเมือง

๑.๑.๑ กลุ่มเป้าหมาย

- นักการเมือง/พรรคการเมืองทุกพรรค/กลุ่มการเมือง
- องค์กร/แกนนำทางความคิดทุกฝ่าย
- สื่อสารมวลชน/นักวิชาการ/นักวิพากษ์/ผู้มีบทบาทชี้นำ

ทางสังคม

๑.๑.๒ แนวทางการปฏิบัติ

- ลดการตอบโต้การใส่ร้ายและทำลายเครดิตทางการเมืองระหว่างนักการเมือง โฆษกและคณะ ของทุกพรรคการเมือง และทุกกลุ่มการเมือง
- สื่อมวลชนลดพื้นที่การนำเสนอข่าว การวิวาทะ ตอบโต้ และการใส่ร้ายทางการเมือง ซึ่งเร่งเร้าให้เกิดความรุนแรงและความแตกแยก

- องค์กร/ผู้มีบทบาทชี้นำทางสังคม/นักวิชาการ/นักวิพากษ์ ยุติการให้ความเห็นที่เป็นการปลุกกระดม และเร่งเร้าให้เกิดความรุนแรงและแตกแยก

๑.๑.๓ ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

- ลดระดับความขัดแย้งในประเด็นการเมือง
- ลดแนวโน้มการสร้างความสับสน ไม่สบายใจ และความขัดแย้งให้แก่ประชาชนทั่วไป

- สังคมโดยรวมมีควมผ่อนคลาย

- บุคคล/กลุ่มบุคคลที่สร้างวิวาทะ และใส่ร้ายทางการเมือง

จะถูกเพิกเฉย ไม่ได้รับความสนใจจากสื่อและสังคม

๑.๒ ฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านควรลดเงื่อนไขความขัดแย้งที่มีอยู่เดิม และไม่สร้างเงื่อนไขใหม่ที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งเพิ่มขึ้น

๑.๒.๑ กลุ่มเป้าหมาย

- ฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน

๑.๒.๒ แนวทางการปฏิบัติ

- ฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านควรใช้สภาฯ เป็นเวทีในการแก้ไข ปัญหา
- ทั้งสองฝ่ายต้องทำงานการเมืองภายใต้กรอบกติกาที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือ พัฒนาชาติ บ้านเมือง และสร้างความเข้มแข็งให้ประเทศชาติ

- ฝ่ายรัฐบาลควรพิจารณาการจัดสรรงบประมาณให้พื้นที่ต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม

- ฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านควรจะลดคำพูดที่กล่าวหาและใส่ร้ายประชดประชันผ่านสื่อมวลชน

๑.๒.๓ ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

- ลดเงื่อนไขแห่งความขัดแย้งและส่งสัญญาณไปถึงผู้สนับสนุนแต่ละฝ่าย
- สังคมมีความผ่อนคลาย
- การแก้ไขปัญหาก่อเกิดขึ้นในสภาฯ

๑.๓ สื่อสารมวลชนกับการสร้างสังคมสมานฉันท์

๑.๓.๑ กลุ่มเป้าหมาย

- องค์กรสื่อมวลชนทุกประเภท/องค์กรภาคประชาชน

๑.๓.๒ แนวทางการปฏิบัติ

- (๑) ให้รัฐสภาเป็นเจ้าภาพประสานงานสร้างเครือข่ายภาคีองค์กรสื่อมวลชนและขอความร่วมมือ

- ให้ลดพื้นที่การนำเสนอข่าวและ/หรือวิธีนำเสนอข่าวที่จะทำให้เกิดความขัดแย้ง/แตกแยก และ/หรือปลุกเร้าให้ผู้ชม/ผู้ฟัง ใช้ความรุนแรง

- จัดสมัชชาสมานฉันท์ทางอากาศ

(๒) สร้างจุดประสงค์/ความเห็นร่วมเพื่อขับเคลื่อนสังคม อาทิ รู้รักสามัคคี รวมทุกสีเพื่อชาติไทย, รู้รักสามัคคี รวมทุกสีเพื่อประเทศไทย, รู้รักสามัคคี สร้างความดีเพื่อชาติไทย, รักในหลวงห่วงชาติไทย, รักเธอประเทศไทย, คนไทยแตกต่างกันแต่ไม่แตกแยก

(๓) ภาคิองค์กรสื่อมวลชนร่วมกับภาคิองค์กรภาคประชาชน ร่วมกันใช้มาตรการลงโทษทางสังคมต่อบุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมชักนำไปสู่ความแตกแยกและการใช้ความรุนแรง

๑.๓.๓ ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

- พื้นที่ข่าวที่ใส่ร้ายและทำให้สังคมไทยเกิดความแตกแยกลดลง
- พื้นที่ข่าวที่สร้างสรรค์ นำพาสังคมไทยออกจากวิกฤตโดยสติและปัญญาเพิ่มมากขึ้น
- เกิดความร่วมมือในอันที่จะสร้างพลังสร้างสรรค์เป็นกระแสนวม
- สังคมจะได้สติ เกิดปัญญาในการหาทางออกจากวิกฤตสู่ความสงบสันติ

๑.๔ จัดให้มีกระบวนการเจรจาเพื่อสันติ

๑.๔.๑ กลุ่มเป้าหมาย

- กลุ่มบุคคล/กลุ่มการเมือง/กลุ่มที่มีความขัดแย้ง

๑.๔.๒ แนวทางการปฏิบัติ

- รัฐสภาเป็นเจ้าภาพในการสนับสนุนให้มีกระบวนการเจรจาเพื่อสันติเกิดขึ้น ทั้งนี้ การเจรจาอาจมิได้หลายรูปแบบ รวมไปถึงการเจรจาประสานอย่างไม่เป็นทางการ และการเจรจาบนโต๊ะด้วย ทั้งนี้ ควรมีรูปแบบการเจรจาที่ไม่เป็นทางการให้มากกว่าที่เป็นอยู่

๑.๔.๓ ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

- ยุติความขัดแย้งทางสังคม
- สังคมมีความสันติสุข
- เป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่กระบวนการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ อันจะนำไปสู่ความสมานฉันท์

๑.๕ จัดสมัชชาสมานฉันท์ส่วนภูมิภาค

๑.๕.๑ กลุ่มเป้าหมาย

- ประชาชนทั่วไปในทุกภูมิภาค

๑.๕.๒ แนวทางการปฏิบัติ

- รัฐสภาเป็นเจ้าภาพ มอบหมายให้คณะอนุกรรมการสมานฉันท์ฯ ประสานงานกับหน่วยงาน/องค์กรภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดสมัชชา (เช่น สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), สสส., พอช., สมัชชาคุณธรรม) เป็นภาคีดำเนินการจัดเวทีสมัชชาใน ๔ ภูมิภาค โดยเร็วที่สุด เพื่อรับฟังข้อเสนอและความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องการสมานฉันท์

๑.๕.๓ ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

- มีพื้นที่ให้ประชาชนทุกฝ่ายได้แสดงออกซึ่งความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ และรับฟังซึ่งกันและกัน
- สร้างกระแสสังคมให้ตระหนักถึงผลเสียหายของวิกฤตอันเกิดจากความแตกแยกในปัจจุบัน และตระหนักในความจำเป็นและคุณค่าของการสร้างสมานฉันท์

๑.๖ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับสมานฉันท์และแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ กลุ่มเป้าหมาย

- สมาชิกรัฐสภา
- องค์กรประชาชนทุกภาคส่วน

๑.๖.๒ แนวทางการปฏิบัติ

- รัฐสภาเป็นเจ้าภาพ มอบหมายให้คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา โดยศึกษารวบรวมข้อดีข้อเสียของรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๐ รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในช่วงที่ผ่านมาว่ากระทบใคร กลุ่มใดบ้าง รวมถึงควรพิจารณาการเยียวยาเบื้องต้น
- รัฐสภาพิจารณาแนวทางดำเนินการต่อไป เช่น หากจำเป็นอาจต้องมีกลไก/องค์กร ที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งอาจดำเนินการในระยะสั้น โดยแก้ไขบางมาตราเพื่อให้มีกติกาคือเป็นธรรม เพื่อนำไปสู่การเลือกตั้ง

- พิจารณาแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง เป็นต้น รวมทั้งออกกฎหมายที่นำไปสู่ความสมานฉันท์ เช่น พรบ. ปรองดองแห่งชาติ

๑.๖.๓ ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

- ได้กติกากฎหมายที่เป็นธรรมสำหรับสังคมที่ديمงม สงบสุขและสันติ

- ลดเงื่อนไขความขัดแย้ง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้นำของคู่ขัดแย้ง

- ผ่อนคลายความขัดแย้ง มองเห็นทิศทางไปสู่สันติสุข

ของสังคม

๑.๖.๔ โครงการและกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการเร่งด่วน

(๑) การสร้างกระแสร่วม ความเห็นร่วม และเป้าหมายร่วม

คณะกรรมการฯ ได้ขอความร่วมมือจากสำนักวิจัยเอแบคโพล มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ และสวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งได้ดำเนินการสำรวจในระหว่างวันที่ ๒๐-๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(๒) การจัดเวทีเพื่อจัดทำภาพอนาคตประเทศไทย

คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการแล้ว โดยการจัดสัมมนาโครงการ “จำลองภาพสถานการณ์ประเทศไทยในอนาคต (Scenarios)” ร่วมกับสำนักสันติวิธีและธรรมภิบาล สถาบันพระปกเกล้า ในระหว่างวันที่ ๘-๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ ณ นันทน์ทีริสอร์ทแอนด์สปา จังหวัดนนทบุรี

(๓) การจัดเวทีสมัชชาทางอากาศ

(๔) การจัดเวทีสมัชชาภูมิภาค

สำหรับการจัดเวทีสมัชชาทางอากาศและสมัชชาภูมิภาค มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดพื้นที่รับฟังความคิดเห็นของประชาชนจากทุกภาคส่วนทั่วประเทศ

โดยรูปแบบการจัดเวทีสมัชชาทางอากาศครั้งแรกจัดในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๒ ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ นาฬิกา เป็นการถ่ายทอดสดจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร พร้อมกับเชื่อมต่อสัญญาณจากสถานีเครือข่ายใน ๔ ภูมิภาค (จังหวัดพิษณุโลก กาญจนบุรี อุบลราชธานี และนครศรีธรรมราช) ทั้งนี้ ให้ประชาชนได้ร่วมเสนอความคิดเห็นผ่านช่องทางโทรศัพท์ ๔๐ คู่สาย และส่งข้อความทางโทรศัพท์ (SMS)

(๕) การจัด Civic Education ในหลักสูตรกระบวนการเจรจาแบบสนทนาเพื่อสร้างสันติสุข กระบวนการฟังเพื่อสร้างสังคมสมานฉันท์ และการสร้างแกนนำกระบวนการสมานฉันท์เพื่อทำงานในพื้นที่

๒. ระยะกลาง สนับสนุน ศึกษา นำเสนอผลการศึกษาเชิงปฏิบัติ ทดลองปฏิบัติ และกระบวนการสร้างวิถีและวัฒนธรรมประชาธิปไตยในสังคมไทย

๓. ระยะยาว สนับสนุนกระบวนการ “การเมืองภาคพลเมือง” ให้เข้มแข็ง

ข้อเสนอในระยะกลาง-ยั่งยืน

เสนอให้รัฐสภาแต่งตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์ถาวร ทั้งนี้ให้คณะกรรมการชุดใหญ่เป็นแกนหลัก และให้คณะอนุกรรมการฯ เป็นคณะทำงาน ดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของรัฐสภา/ตามวาระประธาน เพื่อเป็น “กลไกกลาง” ที่ทุกฝ่ายในสังคมยอมรับ และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยมีเหตุผลดังนี้

๑. เพื่อรองรับกระบวนการปฏิรูปการเมืองที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
๒. เพื่อรองรับกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่จะเกิดขึ้น
๓. เพื่อรองรับการยุบสภาและนำไปสู่การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อย่างสุจริต เทียบธรรม และสันติ
๔. เพื่อเป็นเวทีกลางขับเคลื่อน “กระบวนการสมานฉันท์ในชาติ”

บทที่ ๓

การปฏิรูปการเมือง

นับตั้งแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เป็นต้นมา ประเทศไทยได้เริ่มมีการปฏิรูปการเมืองการปกครองมาในระดับหนึ่ง แม้ระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยจะล้มลุกคลุกคลานเพราะไม่อาจหลุดพ้นสภาวะที่นักวิชาการทางรัฐศาสตร์เรียกว่า “วงจรอุบาทว์ทางการเมือง (Vicious Circle)” นั่นคือ การวนเวียนอยู่ระหว่างการปฏิวัติ รัฐประหาร การร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่ การเลือกตั้ง การจัดตั้งรัฐบาล รัฐบาลบริหารงานโดยมีการทุจริตหรือราษฎรบังหลวงจนนำไปสู่การปฏิวัติรัฐประหาร วนเวียนเป็นวงจรเช่นนี้เรื่อยมา

ต่อมาเมื่อโลกก้าวสู่ยุคโลกาภิวัตน์ จึงเกิดกระแสแนวคิดที่ว่า ควรมีการปฏิรูปเพื่อนำพาประเทศไทยไปสู่ความมีเสถียรภาพ ความมั่นคงทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันและยืนหยัดอยู่บนเวทีโลกได้ จนเกิดแนวคิดให้มีการตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งต่อมา มีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เป้าหมายสำคัญในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมี ๕ ประการ ได้แก่

๑. การให้รัฐบาลมีเสถียรภาพ เนื่องจากถ้ารัฐบาลไม่มีเสถียรภาพแล้ว จะทำให้การพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชนเกิดความยากลำบาก ดังนั้น รัฐธรรมนูญจึงประสงค์ให้รัฐบาลมีความเข้มแข็ง

๒. การป้องกันและปราบปรามการทุจริต เนื่องจากจุดอ่อนของระบบการเมืองที่เป็นอยู่ในอดีตมีการทุจริตกันเป็นอย่างมาก จึงกำหนดให้มีองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อให้เกิดความโปร่งใส รวมทั้งองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบกรณีดังกล่าวจะต้องเป็นอิสระ

๓. การมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากในอดีตประชาชนได้ถูกกันออกไปจากทางการเมืองโดยสิ้นเชิง จะมีส่วนร่วมการเมืองก็เพียงวันที่ไปลงคะแนนเลือกตั้งเท่านั้น

๔. การให้มีหลักประกันในเรื่องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชน อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งไม่ใช่เพียงแต่การบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ในทางปฏิบัติ ต้องมุ่งคุ้มครองเพื่อมิให้ประชาชนถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ

๕. การแบ่งแยกหน้าที่อย่างชัดเจนระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร

อย่างไรก็ตามเมื่อมีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาในระยะหนึ่ง ก็พบว่าเป้าหมายของการปฏิรูปการเมืองมีการบรรลุผลชัดเจนเพียงประการเดียว คือ การมีรัฐบาลที่มีผู้นำฝ่ายบริหารที่เข้มแข็ง (Strong Executive) นอกจากนั้นพบว่า เริ่มประสบปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่งหากได้มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิรูประบบการเมืองโดยการทบทวนและการประเมินผลปัญหาการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปทางการเมืองอีกระดับหนึ่ง โดยมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญในบางประเด็น หรือบางมาตรา (ก่อนที่จะมีการทำรัฐประหารในวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙) จะทำให้เกิดผลดีแก่ประเทศอย่างมหาศาล การไม่สามารถแก้ไขรัฐธรรมนูญในกรณีดังกล่าวได้ นอกจากจะทำให้เกิดแรงกดดัน ความขัดแย้งและเกิดเหตุการณ์รัฐประหารในวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙ แล้ว ปัญหาต่าง ๆ ก็ยังไม่ได้จบสิ้น แต่กลับลุกลามบานปลายเรื่อยมา จนเกิดการแบ่งสีแบ่งฝ่าย และเกิดเป็นความขัดแย้งที่ราวลึกจนถึงปัจจุบัน

จากความเป็นมาและสภาพความรุนแรงของปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ จึงได้ แต่งตั้งและมอบหมายให้ “คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางปฏิรูปการเมือง” ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่อย่างเร่งด่วน โดยการพิจารณาศึกษา ค้นคว้า ตรวจสอบ และรวบรวมความเห็นและประเด็นการปฏิรูปการเมืองเพื่อให้ได้มาซึ่งที่มา ปัญหา แนวทางในการแก้ไข พร้อมทั้งวิธีปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดทั้งในระยะเร่งด่วน ระยะกลาง และระยะยาว โดยให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและสอดคล้องกับการแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในบางประเด็นและบางมาตรา ตลอดจนความเร่งด่วนในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติต่อไป

จากนั้นคณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษา พร้อมทั้งจัดให้มีการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูปการเมืองจากประชาชน องค์กร สถาบันทุกภาคส่วน แล้วได้นำผลการดำเนินงานทั้งหมดมาประมวลจัดทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ เพื่อพิจารณา

คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้ร่วมกันพิจารณารายงานของคณะอนุกรรมการฯ อย่างละเอียดรอบคอบ เนื่องจากการปฏิรูปการเมือง บางเรื่องมีความเป็นนามธรรมและมีองค์ประกอบต่าง ๆ เข้ามาสัมพันธ์เกี่ยวข้องมากมาย อย่างไรก็ตาม กรรมการสมานฉันท์ฯ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ เห็นชอบด้วยกับรายงานของคณะอนุกรรมการฯ แต่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมประเด็น สำคัญ ด้อยค่า ให้เหมาะสมและผสมผสานกันระหว่างแนวความคิดเกี่ยวกับรัฐในอุดมคติ กับสภาพความเป็นจริงและวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมไทย ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถนำไปเป็นคู่มือหรือแนวทางในการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ประเด็นแนวทางการปฏิรูปการเมืองดังกล่าวประกอบด้วย

๑. โครงสร้างทางอำนาจ การบริหาร การเมือง และเศรษฐกิจ
๒. วัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจ สังคมและวิถีประชาธิปไตยของไทยและที่เป็นสากล ทั้งในระดับประชาชนและชุมชน โดยผ่านระบบการศึกษาและระบบอื่น ๆ ของสังคม
  ๓. บทบาททางการเมืองของภาคส่วนต่าง ๆ ที่สอดคล้องและส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เช่น ภาคพลเมือง ภาคการเมือง (รัฐสภา/นิติบัญญัติ) ภาครัฐ (ราชการ/ศาล/องค์กรตามรัฐธรรมนูญ) และภาควิชาการ
  ๔. หลักนิติธรรม (Rule of Law) และระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ตามหลักแห่งการเป็นสังคม “นิติรัฐ”

สาระสำคัญของประเด็นปัญหาแต่ละกรอบและแนวทางในการแก้ไขปัญหามีดังนี้

๑. โครงสร้างทางอำนาจ การบริหาร การเมือง และเศรษฐกิจ

๑.๑ โครงสร้างทางอำนาจและการแบ่งแยกอำนาจอภิปรายตามรัฐธรรมนูญ

๑.๑.๑ ปัญหา

(๑) โครงสร้างทางอำนาจภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้มีองค์กรตามรัฐธรรมนูญ/องค์กรอิสระขึ้น โดยมีอำนาจอย่างกว้างขวางเป็นเสมือน “อำนาจที่สี่” จากที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญก่อนหน้านี้เพียงสามอำนาจ คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ ซึ่งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ/องค์กรอิสระที่เพิ่มขึ้นมาใหม่นี้มีอำนาจมากขึ้นไป

(๒) ศาลซึ่งเป็นฝ่ายตุลาการมีอำนาจเพิ่มมากขึ้น เพราะนอกจากจะยังคงอำนาจของฝ่ายตุลาการในการพิจารณาพิพากษาคดีไว้อย่างเหนียวแน่นแล้วยังสามารถใช้อำนาจบางส่วนของฝ่ายบริหาร ใช้อำนาจบางส่วนของฝ่ายนิติบัญญัติ และใช้อำนาจเกือบทุกส่วนขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

(๓) ที่มาและองค์ประกอบขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ มีควมยึดโยงกับฝ่ายตุลาการมากขึ้น ในขณะที่ความยึดโยงกับรัฐสภามีน้อย และไม่ได้ยึดโยงกับประชาชนเลย เนื่องจากกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญมีสัดส่วนของฝ่ายตุลาการจำนวนมาก ทำให้ไม่ก่อให้เกิดความหลากหลายของคณะกรรมการสรรหาที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ

(๔) การแบ่งแยกอำนาจและถ่วงดุลระหว่างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ รวมทั้งอำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญยังไม่ชัดเจน อำนาจนิติบัญญัติไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจบริหารได้ เนื่องจากรัฐบาลซึ่งเป็นเสียงข้างมากในฝ่ายนิติบัญญัติสามารถครอบงำฝ่ายนิติบัญญัติได้ และเห็นปัญหาในด้านความเป็นอิสระในการตรวจสอบของฝ่ายนิติบัญญัติ รวมทั้งการถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายตุลาการก็ยังไม่มีความชัดเจนและเหมาะสม

๑.๑.๒ แนวทางการแก้ไขปัญหา

(๑) ปรับปรุงโครงสร้างทางอำนาจเพื่อให้มีการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยของชาติเป็นสามฝ่าย ซึ่งเป็นอิสระต่อกันและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันอย่างแท้จริง และให้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจที่ไปเสริมอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจตุลาการ และควบคุมตรวจสอบอำนาจบริหารให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบริสุทธิ์ยุติธรรมอย่างเป็นรูปธรรม

(๒) อำนาจของฝ่ายตุลาการควรจำกัดเฉพาะเรื่องการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีซึ่งเป็นเสาหลักและที่พึ่งสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรม จึงควรลดบทบาทของฝ่ายตุลาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

(๓) ปรับปรุงให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรตามรัฐธรรมนูญมีความยึดโยงและรับผิดชอบต่อรัฐสภาและประชาชนมากขึ้น

(๔) ในระยะยาวควรศึกษาแนวทางการแบ่งแยกอำนาจและถ่วงดุลระหว่างอำนาจต่าง ๆ ให้ชัดเจนและนำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

๑.๒ โครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

๑.๒.๑ ปัญหา

(๑) โครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินและโครงสร้างส่วนราชการยังไม่สนองต่อการพัฒนาประเทศ มีความไม่สอดคล้องกันในการนำนโยบายของฝ่ายการเมืองและรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติในระบบราชการ

(๒) การสนับสนุนงบประมาณยังไม่สอดคล้องต่อนโยบายและแผนงานที่สนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

(๓) ยังไม่มีการนำระบบธรรมาภิบาลมาใช้ในการกำหนดนโยบายและแผนงาน และในการปฏิบัติงานในระบบราชการอย่างแท้จริง

(๔) การเข้าสู่อำนาจและการใช้อำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ในการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นยังมีปัญหาเรื่องอามิสสินจ้างและการทุจริตคอร์รัปชัน

(๕) ระบบการติดตามประเมินผลบุคคลและการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีประสิทธิภาพ

๑.๒.๒ แนวทางการแก้ไขปัญหา

(๑) การกำหนดนโยบายของรัฐบาลต้องคำนึงถึงกรอบอำนาจหน้าที่และข้อจำกัดของโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินและระบบราชการ และโครงสร้างและระบบราชการต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถรองรับและดำเนินการตามนโยบายที่ดีได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสันติสุขในสังคมได้

(๒) การสนับสนุนงบประมาณต่อหน่วยงานภาครัฐต้องมีความสอดคล้องกับนโยบายและแผนงานอย่างจริงจัง การกระจายอำนาจด้านงบประมาณและการบริหารจัดการไปสู่ท้องถิ่นต้องมุ่งเน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นเอง

(๓) ปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินในระบบงานภาครัฐโดยมุ่งเน้นคุณภาพคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้าไปตามหลักการบริหารจัดการที่ดี โปร่งใส และตรวจสอบได้

(๔) เครื่องรัดให้การเข้าสู่อำนาจและการใช้อำนาจในระบบราชการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล โดยมุ่งเน้นความรู้ความสามารถและการอุทิศตนต่อการปฏิบัติหน้าที่และการรักษาผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นสำคัญ

(๕) ให้มีระบบการติดตามประเมินผลบุคคลและการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถลงโทษหรือถอดถอนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กระทำผิดหรือบริหารงานขาดประสิทธิภาพได้

ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรีบแก้ปัญหารื่องการเข้าสู่อำนาจและการใช้อำนาจโดยมิชอบ เช่น การซื้อเสียง การใช้ความรุนแรงต่าง ๆ การทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น

๑.๓ พรรคการเมือง (ในด้านการให้พรรคการเมืองเข้มแข็ง)

๑.๓.๑ ปัญหา

(๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของพรรคการเมืองยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ในปัจจุบันการดำเนินการต่าง ๆ ทางการเมืองของพรรคการเมืองเป็นไปตามความประสงค์ของนายทุนหรือผู้ให้ความอุปการะพรรค ทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ของพรรคการเมืองมีลักษณะไปในทางถอนทุนคืนมากกว่าการที่คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน

(๒) การสนับสนุนพรรคการเมืองของกองทุนพัฒนาพรรคการเมืองโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งยังมีปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาพรรคการเมืองมีกฎระเบียบที่ยากในการปฏิบัติ เช่น ต้องมีสาขาพรรคในแต่ละภูมิภาค หรือจัดสรรตามจำนวนสมาชิกพรรคการเมือง เป็นต้น อาจส่งผลต่อการพัฒนาพรรคการเมืองที่ตั้งใหม่ได้

(๓) การยุบพรรคการเมือง และการตัดสิทธิทางการเมืองของกรรมการบริหารพรรคในกรณีที่กรรมการบริหารพรรคกระทำความผิดต่อกฎหมาย การเลือกตั้งทำให้เกิดความอ่อนแอในการพัฒนาพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมือง เนื่องจากแนวคิดที่ต้องการพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองสำหรับประชาชน หากต้องมีเหตุการณ์ยุบพรรคจากการกระทำความผิดของกรรมการบริหารพรรค อาจไม่เป็นการยุติธรรมต่อประชาชนผู้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น

(๔) การดำเนินการและการบริหารของพรรคการเมืองขาดความเป็นประชาธิปไตย พรรคการเมืองต้องดำเนินการทางการเมืองตามความประสงค์ของนายทุนหรือผู้ให้การสนับสนุนพรรค สมาชิกพรรคไม่สามารถมีสิทธิตัดสินใจในการดำเนินงานของพรรคได้อย่างมีอิสระ

๑.๓.๒ แนวทางแก้ไข

(๑) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของพรรคการเมือง เช่น

- เงินที่บริจาคให้กับพรรคการเมืองมีสิทธินำมาลดหย่อนภาษีได้เพิ่มมากขึ้นจากที่กำหนดไว้เดิม เพื่อให้เกิดความผูกพันระหว่างประชาชนและพรรคการเมือง

- ให้ประชาชนสามารถบริจาคเงินที่เสียภาษีเงินได้ให้กับพรรคการเมืองได้ไม่เกินร้อยละ ๑ ของภาษีที่ต้องจ่ายให้กับรัฐในแต่ละปี

- การอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการสมัครและลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำนโยบายและข้อบังคับของพรรคการเมือง

(๒) โนกรณีที่พรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกพรรคการเมือง แต่มีใ้ได้อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาการเมือง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเป็นการเฉพาะ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของพรรคการเมืองนั้น ๆ ให้เข้มแข็งโดยเร็ว

(๓) กรณีกรรมการบริหารพรรคการเมืองกระทำผิดต่อกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ควรยุบพรรคการเมือง แต่การลงโทษเฉพาะตัวบุคคลที่ทำทรมผิดสำหรับกรรมการบริหารพรรคที่กระทำผิดให้เพิ่มโทษขึ้นมากกว่าเดิมด้วย ทั้งนี้ การลงโทษผู้กระทำผิดต้องไม่รวมการตัดสิทธิการออกเสียงเลือกตั้งต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนด้วย

(๔) การกำหนดนโยบาย การได้มาซึ่งผู้บริหาร การบริหารและการดำเนินงานของพรรคการเมืองต้องมีความเป็นประชาธิปไตย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคในการดำเนินงานและการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ

๑.๔ นักการเมือง (ในด้านการให้นักการเมืองเข้มแข็ง)

๑.๔.๑ ปัญหา

(๑) ความไม่พร้อมในด้านความเข้าใจทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย และการมีสำนึกรับผิดชอบทางการเมืองเมื่อเกิดความบกพร่อง ในทางจริยธรรมหรือในหน้าที่ที่รับผิดชอบของนักการเมือง

(๒) แรงจูงใจให้นักการเมืองปฏิบัติหน้าที่โดยซื่อสัตย์ สุจริตและรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวมมากขึ้น

๑.๔.๒ แนวทางแก้ไข

(๑) ให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนภาคบังคับ ด้านการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยและการปลูกฝังทัศนคติและคุณสมบัติของการ เป็นนักการเมืองที่ดีในสถานศึกษาทุกระดับทุกสาขา รวมทั้งการให้มีสถาบันพัฒนา บุคลากรทางการเมืองเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่สนใจเข้ามาเตรียมความพร้อมในการ เป็นนักการเมืองที่ดีและมีคุณภาพ

(๒) จัดให้มีงบประมาณหรือกองทุนเพื่อสนับสนุน ผู้สมัครรับเลือกตั้ง (ส.ส./ส.ว.) ที่มีศักยภาพและคุณสมบัติที่เหมาะสม มีขนาดเกณฑ์ ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้โอกาสแก่นักการเมืองและเพิ่มทางเลือก ให้ประชาชนในการออกเสียงเลือกตั้งให้กว้างขวางขึ้น

(๓) ให้รางวัลหรือค่าตอบแทนพิเศษแก่นักการเมืองที่มี คุณภาพ ซึ่งผ่านการประเมินที่มีตัวชี้วัดชัดเจนตามที่กฎหมายระเบียบกำหนด หรือจัดระบบ สวัสดิการให้กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีคุณภาพหลังจบทันทีการระ โดยจัดสรร งบประมาณหรือจัดตั้งกองทุนเพื่อการนี้โดยเฉพาะ

๑.๕ องค์กรตามรัฐธรรมนูญ

๑.๕.๑ ปัญหาที่มาของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

(๑) คณะกรรมการสรรหามีสัดส่วนขององค์กรตุลาการ มากเกินไป คณะกรรมการสรรหาขาดกรณีมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจาก การบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้สัดส่วน คณะกรรมการสรรหามีที่มาจากองค์กรตุลาการมากเกินไปในการเข้ามามีบทบาทในการ คัดเลือกบุคคลที่สมควรดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ควรเพิ่มสัดส่วน ของคณะกรรมการสรรหาที่มาจากประชาชน

(๒) บทเฉพาะกาลมาตรา ๒๕๕ วรรคสอง และมาตรา ๓๐๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นเหตุให้การสรรหา และการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญบางองค์กร ยังไม่เข้าไปตาม วิถีทางประชาธิปไตย เพราะไม่ได้ดำเนินการตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

(๓) คุณสมบัติของผู้เข้ารับการสรรหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง ในองค์กรตามรัฐธรรมนูญถูกกำหนดไว้จำกัดเกินไป เช่น ต้องเคยเป็นอธิบดีหรือ เทียบเท่า หรือมีความรู้เฉพาะทาง เช่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เป็นต้น

(๔) ช่องทางในการได้มาซึ่งรายชื่อผู้เข้ารับการสรรหา เป็นผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญในปัจจุบัน ยังมีข้อจำกัดที่ทำให้ ไม่สามารถได้รายชื่อของผู้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมอย่างกว้างขวาง

(๕) การให้สิทธิกรรมการสรรหายืนยันบุคคลที่วุฒิสภา ไม่ให้ความเห็นชอบแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ทำให้วุฒิสภา ไม่สามารถยับยั้งการแต่งตั้งบุคคลที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบได้ เนื่องจากองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ส่วนใหญ่ทางวุฒิสภาไม่มีอำนาจทบทวนรายชื่อบุคคลที่ได้รับการสรรหาให้มาดำรง ตำแหน่ง ต้องนำรายชื่อบุคคลนั้นขึ้นทูลเกล้าให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ยกเว้น ในส่วนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้นที่หากวุฒิสภาไม่เห็นชอบ ทางวุฒิสภา สามารถส่งรายชื่อกลับไปให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาใหม่ แต่คณะกรรมการสรรหา ก็มีสิทธิยืนยันในรายชื่อเดิมไปให้วุฒิสภา ทางวุฒิสภาจำเป็นต้องดำเนินการต่อไป

(๖) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญต้อง เครื่องครัดในการดำรงตำแหน่งและการปฏิบัติหน้าที่ และต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับทางการเมือง

๑.๕.๒ แนวทางแก้ไขปัญหาที่มาของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กร ตามรัฐธรรมนูญ

(๑) กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญให้มีตัวแทนของภาคประชาชน เข้ามามีบทบาทเป็นคณะกรรมการสรรหา และตรวจสอบกระบวนการสรรหา การได้มาซึ่ง กรรมการสรรหาจากภาคประชาชนให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

(๒) ควรมีการสรรหาและแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ยังมิได้มีการดำเนินการตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ครบทุกองค์กรในเวลาที่เหมาะสม

(๓) กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการสรรหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่กว้างขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลภาคเอกชนหรือบุคคลทั่วไปที่มีผลงานหรือได้รับการยกย่องในความซื่อสัตย์สุจริตหรือเสียสละอุทิศตนเพื่อส่วนรวมเป็นที่ประจักษ์

(๔) เปิดโอกาสให้องค์กรต่าง ๆ ในภาควิชาการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาชีพ และภาคอื่น ๆ มีสิทธิเสนอรายชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดเข้ารับการสรรหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง

(๕) บุคคลผู้ที่ได้รับการสรรหาจากคณะกรรมการสรรหาที่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา หากบุคคลใดไม่ได้รับความเห็นชอบ ก็ให้เริ่มต้นกระบวนการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญรายนั้น ๆ ใหม่

๑.๕.๓ ปัญหา บทบาท และอำนาจหน้าที่ (ยกตัวอย่างเฉพาะกรณีของคณะกรรมการการเลือกตั้ง)

(๑) ข้อกำหนดวิธีการในการหาเสียงมีรายละเอียดมากจนเกินไป ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง เช่น ข้อกำหนดในการติดตั้งป้ายหาเสียงมีเงื่อนไขมากเกินไป

(๒) อำนาจในการวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่ (ให้ใบเหลือง) หรือเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้ง (ให้ใบแดง) ก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา โดยคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งถือเป็นที่สุด ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบดุลพินิจของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้

(๓) ในการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งขาดความไว้วางใจของประชาชนในด้านความยุติธรรมของการดำเนินงานและการประกาศผลการเลือกตั้ง

๑.๕.๔ แนวทางแก้ไขเรื่องปัญหา บทบาท และอำนาจหน้าที่

(ยกตัวอย่างเฉพาะกรณีของคณะกรรมการการเลือกตั้ง)

(๑) การออกข้อกำหนดในการหาเสียงเลือกตั้ง ควรคำนึงถึงวิธีและประเพณีวัฒนธรรมของสังคมไทยมาเป็นข้อพิจารณาด้วย

(๒) ให้ศาลยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ทั้งก่อนและหลังวันเลือกตั้ง โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งตามผลคะแนน หากมีการร้องเรียนหรือตรวจพบการทุจริตถึงขั้นที่ต้องมีการเลือกตั้งใหม่หรือได้มีการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนหรือหลังวันเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลยุติธรรมเพื่อผู้ถูกร้องได้มีโอกาสพิสูจน์ข้อเท็จจริงในศาลยุติธรรม โดยในระหว่างรอกการตัดสินของศาลยุติธรรม อาจให้ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งงดการปฏิบัติหน้าที่

(๓) ในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้จัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเลือกตั้งและตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างจริงจัง

๑.๖ โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

๑.๖.๑ ปัญหา

(๑) ความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและการกระจายรายได้

(๒) ความรุนแรงจากการแข่งขันทรัพยากรธรรมชาติ

และความไม่สมดุลในการพัฒนาทางเศรษฐกิจกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

(๓) ประชาธิปไตยในทางเศรษฐกิจ

(๔) โครงสร้างทางเศรษฐกิจอันส่งผลต่อความสามารถ

ในการแข่งขันภายใต้โลกาภิวัตน์

(๕) อธิปไตยทางเศรษฐกิจในศตวรรษที่ ๒๑

๑.๖.๒ แนวทางแก้ไขปัญหา

(๑) ปฏิรูประบบโครงสร้างภาษีและระบบสวัสดิการ

สังคมให้เกิดความเป็นธรรมและครอบคลุมทุกภาคส่วน

(๒) พัฒนาระบบ อองค์กร กลไกในการจัดสรรและเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติให้มีความเป็นธรรม ส่งเสริมและควบคุมให้การพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมเป็นไปอย่างสอดคล้องกับการสร้างความสมดุลและความยั่งยืนของระบบทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๓) พัฒนาระบบ อองค์กร กลไกให้เกิดสิทธิและเสรีภาพในการประกอบการ รวมทั้งความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ

(๔) มีแผนยุทธศาสตร์ลงทุนทางด้าน โครงสร้างพื้นฐาน/ ทรัพยากรมนุษย์ การลงทุนทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการวิจัยต่าง ๆ

(๕) พัฒนาบทบาทและกลไกของรัฐสภาและการเมืองภาคประชาชนให้เข้มแข็ง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันเมื่อเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจหรือสร้างความพร้อมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญต่อไป

๒. วัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจ สังคมและวิถีประชาธิปไตยของไทยและที่เป็นสากล ทั้งในระดับปัจเจกชนและชุมชน

๒.๑ ปัญหา

(๑) เยาวชนและประชาชนทั่วไปขาดค่านิยมและจิตสำนึกประชาธิปไตยและขาดความรู้ความเข้าใจในการปกครองและการดำรงอยู่ตามระบอบประชาธิปไตย

(๒) การพัฒนาประชาธิปไตยภายใต้แรงกดดันของระบบอุปถัมภ์

(๓) บทบาทและการทำหน้าที่ของสื่อสารมวลชนกับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย

(๔) การล้มล้างระบอบประชาธิปไตยโดยการรัฐประหาร หรือการได้อำนาจนอกวิถีทางประชาธิปไตย หรือมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ

(๕) การทุจริตหรือการใช้อำนาจโดยมิชอบในภาครัฐและภาคการเมือง

๒.๒ แนวทางแก้ไข

(๑) ปฏิรูปการศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยทั้งระบบ และทุกระดับ โดยการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน และการพัฒนาผู้สอนในวิชา/สาระที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น การสร้างวินัยและจิตสำนึกในระบอบประชาธิปไตย พร้อมมีตัวชี้วัดที่ตรวจสอบได้

(๒) ส่งเสริมสถาบันครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษา ให้มีบทบาทในการปลูกฝังวิถีประชาธิปไตยและใฝ่สุจริตให้เป็นจิตสำนึกและนิสัยของเยาวชนและประชาชนทั่วไป เนื่องจากประชาชนเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย พร้อมมีตัวชี้วัดที่ตรวจสอบได้

(๓) สถาบันทางวิชาการ/สถาบันอุดมศึกษา ควรเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานที่ส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตย โดยเฉพาะการดำเนินกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา และเป็นศูนย์กลางทางวิชาการด้านการพัฒนาประชาธิปไตย เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยและของโลก ประวัติบุคคลสำคัญของไทยและของโลกที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย รวมทั้งการชำระประวัติศาสตร์ทางการเมืองของประเทศไทย พร้อมมีตัวชี้วัดที่ตรวจสอบได้

(๔) ส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยและระบบธรรมาภิบาลในการเข้าสู่อำนาจและการใช้อำนาจในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจัง พัฒนานักการเมืองและนักบริหารส่วนท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกสาธารณะ ไม่แก้ปัญหาคความขัดแย้งทางการเมืองโดยใช้ความรุนแรง และสร้างระบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุก ๆ มิติในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๕) พรรคการเมืองและนักการเมืองทุกระดับต้องไม่ส่งเสริมสนับสนุนหรือดำเนินการให้มีระบบอุปถัมภ์เพื่อสร้างแรงงูใจหรือภาวะกดดันในการออกเสียงเลือกตั้ง เช่น การให้อำมิสสินจ้าง การข่มขู่ หรือการเลือกปฏิบัติในการสนับสนุนงบประมาณหรือการดำเนินโครงการในพื้นที่ที่เป็นประโยชน์ต่อการเลือกตั้งเป็นการเฉพาะ

(๖) พรรคการเมืองและนักการเมืองต้องไม่ดำเนินการใด ๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้สนับสนุนพรรคการเมือง/นักการเมืองที่ขัดต่อกฎหมายและจริยธรรม ทั้งในภาคราชการและภาคเอกชน รวมทั้งกำหนดมาตรการป้องกันการนำเงินของธุรกิจ เอกชน/บุคคลไปสนับสนุนพรรคการเมือง/นักการเมืองให้กระทำการที่ผิดจริยธรรมและ ทำนองคลองธรรม

(๗) ปฏิรูปสื่อให้เป็นช่องทางสะท้อนปัญหาและเสนอทางออก ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางสังคมและการเมืองอย่างแท้จริง โดยมีแนวทาง เช่น

- รัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งหรือการดำเนินงาน ของสถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นสื่อกลางในการพัฒนาการเมืองและ ระบอบประชาธิปไตยเป็นการเฉพาะ

- การจัดสรรงบประมาณประชาสัมพันธ์กิจกรรมของรัฐ ผ่านสื่อต่าง ๆ ต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ

- รัฐต้องคุ้มครองสวัสดิภาพในการประกอบวิชาชีพ กรณี ถูกอำนาจภายนอกแทรกแซงอันเนื่องจากการเสนอข่าวตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ เช่น การจัดตั้งสหภาพรวมของสื่อหรือนักข่าวสายการเมือง หรือการจัดตั้งกองทุนคุ้มครอง กรณีได้รับอันตรายจากการเสนอข่าวทางการเมือง

(๘) นักการเมืองต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องใฝ่สุจริตและมี จิตสำนึกสาธารณะ รวมทั้งการไม่ฟักใฝ่หรือคั่นนินการใด ๆ ให้มีการใช้อำนาจนอก ระบอบประชาธิปไตยมาแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง

(๙) สร้างภูมิทัศน์ทางานมิให้มีการใช้วิธีรัฐประหารมาแก้ปัญหา ความขัดแย้งทางการเมืองโดย

- ให้ถืออำนาจการบริหารประเทศของรัฐบาลเป็นอำนาจ สูงสุด (Supreme) เหนืออำนาจการบริหารรัฐทุกอำนาจ รวมทั้งอำนาจทางทหาร

- สร้างจิตสำนึกประชาธิปไตยให้กับผู้นำเหล่าทัพทุกเหล่าทัพ มิให้มีการใช้อำนาจนอกระบบประชาธิปไตยมาแก้ปัญหาทางการเมือง

- ไม่ถือคณะรัฐประหารเป็นรัฐชาติปัตย์ และคำสั่งของ คณะรัฐประหารไม่ถือเป็นกฎหมาย โดยให้ศาล ข้าราชการ นักกฎหมาย นักวิชาการ สื่อมวลชนและผู้นำในวงการต่าง ๆ มีบทบาทเชิงนำในการแสดงความจริงเท็จ ปฏิเสธ และไม่ยอมรับอำนาจและคำสั่งของคณะรัฐประหาร

(๑๐) สร้างจิตสำนึกหรือสนับสนุนให้ผู้มีจิตสำนึกมีพลังร่วมในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันทั้งในภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน และการใช้อำนาจนอกระบบประชาธิปไตยมาแก้ปัญหาทางการเมืองในทุกวิถีทาง

(๑๑) ผลักดันให้มีข้อกำหนดในกฎบัตรอาเซียนให้แก่ปัญหาทางการเมืองโดยการรัฐประหารเป็นข้อต้องห้ามในประชาคมอาเซียน

(๑๒) ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบการเข้าสู่อำนาจและการใช้อำนาจของนักการเมือง/ข้าราชการ โดยภาคประชาชน โดยให้มีกฎหมายรองรับ และมีงบประมาณ หรือจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนภารกิจนี้โดยเฉพาะ

๓. บทบาททางการเมืองของภาคส่วนต่าง ๆ ที่สอดคล้องและส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เช่น ภาคพลเมือง ภาคการเมือง (รัฐสภา/นิติบัญญัติ) ภาครัฐ (ราชการ/ศาล/องค์กรตามรัฐธรรมนูญ) และภาควิชาการ

๓.๑ ปัญหา (ยกตัวอย่างเฉพาะกรณีภาคพลเมือง)

ขาดแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ “ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” มีสิทธิเพียงเข้าชื่อเสนอและมีโอกาสแค่แสดงความคิดเห็นในระหว่างการพิจารณาในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราเท่านั้น แต่ถ้าวาระสภาไม่ให้ความเห็นชอบในวาระสาม เจตจำนงของประชาชนก็ไม่มีความหมาย

๓.๒ แนวทางแก้ไข (เฉพาะกรณีภาคพลเมือง)

(๑) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอร่างกฎหมายและแก้ไขรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง แม้ว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ จะบัญญัติให้ประชาชนจำนวนห้าหมื่นคนสามารถเข้าชื่อกันเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ ในกรณีที่การเสนอการแก้ไขรัฐธรรมนูญของประชาชนได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาในชั้นรับหลักการ (วาระที่ ๑) ซึ่งจะต้องนำเสนอรัฐสภาให้พิจารณาเป็นสามวาระ หากสมาชิกรัฐสภาลงมติไม่เห็นชอบในวาระสาม ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นก็ตกไป ซึ่งในกรณีนี้ควรกำหนดให้มีการลงประชามติเพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินในขั้นสุดท้าย สำหรับการลงประชามตินั้นควรใช้เฉพาะการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

(๒) กรณีที่มีการเสนอร่างกฎหมายทั่วไปจากประชาชนตามหมวด ๓ และหมวด ๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้วนั้น ควรกำหนดกรอบเวลาในการพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ - ๙๐ วัน และอาจใช้ชื่อผู้นำในการดำเนินการเสนอกฎหมายเป็นชื่อกฎหมายนั้นก็ได้

(๓) กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและสร้างกลไกให้ประชาชนมีบทบาทในการตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติงานของรัฐบาล องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ รวมทั้งการตรวจสอบและถอดถอนนักการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ต้องสร้างกลไกในการเข้าถึงข้อมูลของทางราชการได้อย่างทั่วถึงและกว้างขวางเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงและเป็นรูปธรรม

๔. หลักนิติธรรม (Rule of Law) และระเบียบกฎหมายเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ตามหลักแห่งการเป็นสังคม “นิติรัฐ”

๔.๑ ปัญหา

(๑) ที่มาของกฎหมายที่ขัดต่อหลักนิติธรรมและไม่ส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตย

(๒) กระบวนการยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมายไม่เดินไปตามหลักนิติธรรม หรือมีสองมาตรฐาน

๔.๒ แนวทางแก้ไข

(๑) ปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม รวมถึงสิทธิ ความเท่าเทียมและความเสมอภาค เช่น กฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดสรรแบ่งปันทรัพยากรและที่ดินทำกิน รวมทั้งการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของรัฐ

(๒) ให้มีการบังคับใช้กฎหมายในแนวทางและมาตรฐานเดียวกันอย่างเคร่งครัดและเข้มแข็ง และมีมาตรการป้องกันอย่างจริงจัง มิให้มีการใช้อภิสิทธิ์ในกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย

(๓) แก้ไข เพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายซึ่งมีที่มาโดยไม่ชอบด้วยหลักนิติธรรม เช่น คำสั่งคณะรัฐประหารต่าง ๆ

บทที่ ๔

รัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทยนั้น รัฐธรรมนูญถือเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ นับจากวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน ประเทศไทยผ่านการใช้รัฐธรรมนูญมาแล้วรวมถึง ๑๘ ฉบับ แต่ละฉบับสะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ทางการเมืองของสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของโครงสร้างส่วนบน ซึ่งประกอบด้วยสถาบันสูงสุดของประเทศ โครงสร้างทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ซึ่งเป็นที่มาของอำนาจและผลประโยชน์ของประเทศชาติ ตลอดจนวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน “รัฐธรรมนูญคือคนทุกคน (ในรัฐ) คนทุกคนคือรัฐธรรมนูญ อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ เคารพ ศรัทธา และเชื่อมั่นในรัฐธรรมนูญ ซึ่งนั่นหมายถึง การมีจิตสำนึกในจิตวิญญาณของความเป็นประชาธิปไตย ที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล รัฐธรรมนูญจึงมีความศักดิ์สิทธิ์อยู่ในตัวเอง” วิกฤตการณ์ทางการเมืองของสังคมไทยบ่อยครั้งมักมีการกล่าวอ้างว่าเป็นเพราะมีสาเหตุมาจากรัฐธรรมนูญจนทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกัน นำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง เกิดความแตกแยก ขาดความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ นำพาประเทศชาติเสียหายอย่างร้ายแรง

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นว่ารัฐธรรมนูญมิได้มีปัญหาอยู่ในตัวเองเพียงเท่านั้น ต้นตอที่เป็นปัจจัยที่มาของปัญหาที่แท้จริงควรพิจารณาถึงการร่างรัฐธรรมนูญ ปัญหาการบังคับใช้และการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ซึ่งล้วนแล้วแต่มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ “คน” เข้าไปเกี่ยวข้องในทุกกระบวนการทั้งสิ้น คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ มีความตระหนักและเล็งเห็นถึงภารกิจที่สำคัญเร่งด่วน

ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าซึ่งถือเป็นวิกฤตที่ร้ายแรงของประเทศชาติ จึงเห็นว่ามีความจำเป็นที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในบางประเด็นและบางมาตรา เพื่อให้เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำพาประเทศไทยให้ผ่านพ้นวิกฤตและหวนคืนกลับสู่ความสมานฉันท์ ความรัก ความสามัคคีปรองดอง ความสงบและสันติสุขของคนในชาติ ซึ่งคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ มีความเชื่อและมั่นใจว่าเป็นความต้องการที่อยู่ในส่วนลึกของหัวใจคนไทยทุกคนอย่างแท้จริง จึงได้แต่งตั้งมอบหมายให้ “คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง” ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่อย่างเร่งด่วน โดยการพิจารณาศึกษา ค้นคว้า ตรวจสอบ และรวบรวมความเห็นและประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการให้ข้อเสนอแนะของประชาชน องค์กร สถาบัน ภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ตลอดจนพรรคการเมืองทุกพรรค พร้อมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อดีข้อด้อยของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ และปี ๒๕๕๐ เพื่อผสมผสานประเด็นและสาระสำคัญที่พิจารณาแล้วเห็นว่าดีที่สุด แล้วนำมาแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางในการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป และเมื่อคณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ แล้ว ได้เสนอรายงานผลการพิจารณาการศึกษาการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในบางประเด็นและบางมาตราต่อคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ จำนวน ๖ ประเด็น

โดยคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้พิจารณาแล้วส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน คือ เห็นด้วยกับรายงานของคณะอนุกรรมการฯ แต่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมสาระสำคัญและถ้อยคำบางประการเพื่อให้มีความเหมาะสมสัมพันธ์เชื่อมโยงและสอดคล้องกับการเร่งสร้างความสมานฉันท์และการปฏิรูปการเมือง ที่เคยมีปัญหามาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและการบังคับใช้รัฐธรรมนูญที่ผ่านมาของทั้ง ๒ ฉบับ

ประเด็นและสาระสำคัญที่คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ เห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๖ ประเด็น ดังนี้

๑. การยุบพรรคการเมืองและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง (มาตรา ๒๓๗)

ที่ประชุมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ เห็นชอบให้ยกเลิกการยุบพรรคการเมืองเฉพาะในมาตรา ๒๓๗ แต่ให้คงไว้ซึ่งการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเฉพาะตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งที่กระทำความผิดตามมาตรา ๒๓๗ เท่านั้น และถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๓๗ เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองแล้ว ก็ควรได้รับโทษที่สูงขึ้น เช่น ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นระยะเวลาที่ยาวนานกว่า เป็นต้น ทั้งนี้ เพราะบทลงโทษให้ยุบพรรคการเมืองนั้นมีความรุนแรงที่จะไปกระทบต่อสมาชิกพรรคการเมืองคนอื่นที่ไม่มีส่วนรู้เห็น และที่สำคัญจะเป็นการขัดต่อสิทธิ เสรีภาพ และเจตนารมณ์อันเป็นหลักสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๕ ส่วนการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้น ให้เป็นเรื่องความผิดเฉพาะตัวที่บุคคลใดกระทำความผิด บุคคลนั้นก็ควรได้รับโทษ และถ้าบุคคลผู้กระทำความผิดนั้นเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองด้วยแล้ว บุคคลนั้นก็ควรได้รับโทษที่สูงกว่า เพราะถือว่าเป็นบุคคลสำคัญที่มีตำแหน่งในพรรคการเมือง ย่อมจะต้องมีความสำนึก รับผิดชอบและพึงระมัดระวังในการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๓๗ มากกว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่ได้เป็นหัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง

๒. ที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๕๓ ถึงมาตรา ๕๘)

ที่ประชุมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ เห็นชอบให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งแบบเขตเดียวคนเดียว จำนวน ๔๐๐ คน และให้มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่ออีกจำนวน ๑๐๐ คน รวมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๕๐๐ คน (ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๕๘) ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

การเลือกตั้งแบบเขตเดียวคนเดียว

๑) เป็นไปตามหลักความเสมอภาคและหลักสากล กล่าวคือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนมีสิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ๑ คน เท่ากันทั่วประเทศ จึงเป็นการตัดปัญหาในเรื่องของพื้นที่จังหวัดเล็กหรือจังหวัดใหญ่

๒) สามารถตรวจสอบการซื้อสิทธิขายเสียงได้ง่ายเพราะเป็นเขตพื้นที่เล็ก เป็นผลให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเกรงกลัวต่อการถูกตรวจสอบ

๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องรับผิดชอบดูแลทุกข์สุขและประโยชน์ให้กับประชาชน การกำหนดเขตเลือกตั้งให้ถี่กลงจะทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถดูแลเอาใจใส่ต่อความทุกข์ยากของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและมีความใกล้ชิดผูกพันกันมากขึ้น

๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่เคยสมัครหรือได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อน แต่เป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแม้มีทุนน้อยในการหาเสียงเลือกตั้ง ก็จะได้มีโอกาสได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งจะมีความตื่นตัวและขยันในการหาเสียงเลือกตั้งเพื่อหวังผลในการได้รับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

ที่ประชุมคณะกรรมการฯ ส่วนใหญ่เห็นชอบให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เพื่อมิให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบและก่อให้เกิดความสับสนในการแบ่งกลุ่มจังหวัดออกเป็น ๘ กลุ่ม โดยไม่กำหนดจำนวนขั้นต่ำของคะแนนเสียงที่จะนำมาคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

๑) ให้พรรคการเมืองขนาดเล็กหรือพรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งจำนวนน้อยจากประชาชนมีโอกาสได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบ้าง

๒) เป็นการให้ความสำคัญกับคะแนนเสียงของประชาชนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า “คะแนนเสียงทุกคะแนนของประชาชนมีความหมาย”

๓) ขจัดปัญหาข้อสงสัยในการกำหนดจำนวนขั้นต่ำที่จะนำมาคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

๓. ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๑๑๑ ถึงมาตรา ๑๒๑)

ที่ประชุมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ เห็นชอบให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งทั้งหมด จำนวน ๒๐๐ คน โดยใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๑ และมาตรา ๑๒๒ เนื่องจากต้องการให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่นอกจากจะกลั่นกรองกฎหมายเสมือนเป็น “สภาที่เลี้ยง” แล้วยังต้องการให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่อย่างกว้างในการใช้อำนาจหน้าที่ตรวจสอบ ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การให้คำแนะนำในการแต่งตั้งหรือการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งด้วย นอกจากนี้ การกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภา มีที่มาจากเลือกตั้งยังเป็นการสอดคล้องกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย จึงจะต้องยึดโยงกับประชาชน และให้ประชาชนทั่วประเทศเป็นผู้ตัดสินชี้ขาด

๔. การทำหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา (มาตรา ๑๕๐)

ที่ประชุมส่วนใหญ่มีความเห็นร่วมกัน คือ เห็นชอบให้คงหลักการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม และให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาในมาตรา ๑๕๐ ไว้ แต่แก้ไขเพิ่มเติมข้อความในวรรคห้า ให้มีอำนาจกำหนดประเภทของหนังสือสัญญาที่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา กับให้มีอำนาจทบทวนประเภทของหนังสือสัญญาตามระยะเวลาอันเหมาะสม และให้เร่งรัดออกกฎหมายว่าด้วยการกำหนดประเภท ขั้นตอน และวิธีการจัดทำหนังสือสัญญาตามความในวรรคห้า อีกทั้งเห็นควรให้มีการศึกษาการปฏิบัติตามบทบัญญัติในมาตรา ๑๕๐ นี้ในอนาคต เพื่อพิจารณาปรับปรุงให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ

๕. การดำรงตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๒๖๕)

ที่ประชุมส่วนใหญ่มีความเห็นร่วมกัน คือ เห็นชอบในหลักการที่ให้แก้ไขเฉพาะกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ อาทิ ตำแหน่งเลขานุการและที่ปรึกษารัฐมนตรี เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้มีโอกาสทำงานใกล้ชิดและตอบสนองความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการสอดคล้องกับระบบรัฐสภาสากลที่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งทางการเมืองในขณะเดียวกันได้

๖. การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๒๖๖)

ที่ประชุมส่วนใหญ่มีความเห็นร่วมกัน คือเห็นชอบให้แก้ไขเพิ่มเติมหลักการ ในบทบัญญัติมาตรา ๒๖๖ เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาสามารถ เข้าช่วยทำประโยชน์หรือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่เกิดขึ้นผ่าน ส่วนราชการหรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้ โดยเห็นควรให้ตัดข้อความในมาตรา ๒๖๖ (๑) ออก

ประเด็นอื่น ๆ ที่เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

กรรมการสมานฉันท์ฯ บางท่านได้เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อีก ๓ ประเด็น ประกอบด้วย

๑. ประเด็นการบัญญัติให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ
๒. ประเด็นบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๘ ที่กำหนดให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นกระบวนการ ที่ตัดสินโดยศาลเดียว
๓. ประเด็นเรื่องอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการวินิจฉัย ให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้เป็นที่สุดตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๕

ที่ประชุมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นร่วมกันว่า ประเด็นทั้ง ๓ ดังกล่าว เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ของประชาชน จึงควรนำไปพิจารณาในช่วงเวลาที่มีการปฏิรูปการเมืองทั้งระบบ ในอนาคตต่อไป

บทที่ ๕

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากที่มาและสภาพความรุนแรงของปัญหาจนนำมาสู่แนวคิดในการแก้ไข ปัญหา โดยการพิจารณา ศึกษา ตามที่ได้กล่าวในบทที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นบทที่เกี่ยวกับ เรื่องการสร้างสมานฉันท์ การปฏิรูปการเมือง ตลอดจนการแก้ไขรัฐธรรมนูญและ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าสภาพปัญหาที่ก่อตัวขึ้นนั้น มีองค์ประกอบและปัจจัย หลายด้านที่เข้ามามีส่วนร่วมทำให้เกิดความขัดแย้งและนำไปสู่วิกฤตที่เกิดความเสียหาย ร้ายแรงต่อประเทศชาติ

คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้พิจารณาโดยวิเคราะห์จากสภาพความเป็นจริง ของสังคมไทยในช่วงขอบเขตเวลา นับตั้งแต่ประเทศไทยใช้รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ จนถึงรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ แล้วเห็นว่า ปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และการนำรัฐธรรมนูญ ไปใช้ปฏิบัติ ดังนั้น คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ จึงเห็นสมควร ให้แก้ไขรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ในบางประเด็นและบางมาตราเป็นการเร่งด่วนเฉพาะหน้า เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางในการลดเงื่อนไขความขัดแย้งเพื่อนำไปสู่การสร้าง สมานฉันท์และการปฏิรูปการเมืองในระยะต่อไป รวม ๖ ประเด็น คือ

ข้อเสนอที่สมควรแก้ไขรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ รวม ๖ ประเด็น

๑. ประเด็นการยุบพรรคการเมืองและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง (มาตรา ๒๓๗) ซึ่งมีความ สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเมือง

๒. ประเด็นที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๕๓ ถึงมาตรา ๕๘)

๓. ประเด็นที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๑๑๑ ถึงมาตรา ๑๒๑)

๔. ประเด็นการทำหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

(มาตรา ๑๕๐)

๕. ประเด็นการดำรงตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๒๖๕)

๖. ประเด็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๒๖๖)

ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปทางการเมือง

คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ มีความเห็นสอดคล้องต้องกันว่าการดำเนินงานการปฏิรูปทางการเมือง ควรทำทั้งในระยะสั้น (๑ ปี) ระยะกลาง (๓ ปี) และระยะยาว (๕ ปี) โดยมีแนวทางดังนี้

๑. ในระยะสั้นและระยะกลาง ควรจัดตั้งคณะทำงานของรัฐสภาเพื่อศึกษาโครงสร้างรัฐธรรมนูญและกฎหมายในประเด็นที่ไม่เป็นประชาธิปไตยและไม่เป็นธรรม รวมทั้งประเด็นทางการเมืองที่มีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ และที่เป็นปัญหา/ข้อจำกัดในการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศ ตามประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขในข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางปฏิรูปการเมืองที่กล่าวข้างต้น และที่ประมวลจากงานศึกษาวิจัยต่าง ๆ ซึ่งอาจนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในบางมาตรา

๒. ในระยะกลางและระยะยาว ให้มีองค์กรทางวิชาการที่รับผิดชอบและประสานงานดำเนินการสร้างองค์ความรู้และการเผยแพร่ความรู้ด้านประชาธิปไตย โดยผ่านระบบการศึกษา การวิจัยและระบบอื่น ๆ เพื่อสร้างวิถีและปลูกฝังจิตสำนึกประชาธิปไตยให้แก่เยาวชน บุคคลและชุมชนต่าง ๆ อันจะเป็นพื้นฐานในการปฏิรูปทางการเมือง นอกจากนี้ ควรให้มีการศึกษาและปรับปรุง/แก้ไขทางวิชาการ กฎหมายในประเด็นที่เกี่ยวกับการตราและการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและการบริหารเพื่อให้สังคมไทยมี “นิติธรรม” และประเทศไทยมีความเป็น “นิติรัฐ” ที่สมบูรณ์มากขึ้น

๓. ในระยะยาว ให้มีการตั้งองค์กรพิเศษขึ้นเพื่อพิจารณาปฏิรูปการเมืองของรัฐสภาหรือเป็นองค์กรเอกเทศที่เชื่อมโยงกับรัฐสภา เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมประสานและแปลงแผนงานการปฏิรูปการเมืองไปสู่การปฏิบัติ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจากทุกภาคส่วนเพื่อปฏิรูปการเมืองอย่างรอบด้าน ให้สนองต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและมีสันติสุข

๔. ในกรณีที่ต้องมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญตามนัยของมาตรา ๒๕๑ หรือ มาตราอื่นใด ก็ควรให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญ ๓ (สสร. ๓) เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญ ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว โดยในระยะสั้นอาจแก้ไขรัฐธรรมนูญเฉพาะมาตราที่จำเป็นเพื่อความสมานฉันท์ ส่วนในระยะกลาง (๓ ปี) และระยะยาว (๕ ปี) ควรปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งฉบับเพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย โดยนำประเด็นปัญหาและผลการศึกษาวิจัยต่างๆ รวมทั้งข้อดีข้อด้อยของรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับมาประกอบเป็นแนวทางเพื่อให้ได้รัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยและให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั้งประเทศให้มากที่สุด

สำหรับองค์กรพิเศษๆ หรือสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร. ๓) ที่จะตั้งขึ้นนั้น ควรยึดแนวทางของคณะกรรมการสมานฉันท์ที่เสนอสู่การปฏิบัติ เช่น

๑. นำประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะในงานวิจัยของสถาบัน/นักวิชาการด้านการปฏิรูปการเมืองของประเทศมาศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นฐานและเป็นแนวทางในการพัฒนาการเมือง

๒. เปิดช่องทางในการเสนอความคิดเห็นเพื่อให้ประชาชนทุกฝ่ายได้เสนอประเด็น/แนวทางในการปฏิรูปการเมือง

๓. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเพิ่มเติม ปฏิรูปและการพัฒนาทางการเมืองด้วยรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ

นอกจากนั้น คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิรูปการเมืองไว้ ๓ ข้อ คือ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิรูปการเมือง

๑. การปฏิรูปการเมือง จะมุ่งเน้นการแก้ไขด้วยทฤษฎีหมายต่าง ๆ แต่ไม่มีการมองไปที่การปฏิรูปตัวบุคคล ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนเกิดจากตัวบุคคลทั้งสิ้น โดยเฉพาะบุคคลที่อยู่ในแวดวงการเมือง และเจ้าหน้าที่ที่ใช้อำนาจทางการเมือง หากได้บุคคลที่ไม่มีคุณธรรมและเล่นพรรคเล่นพวก การแก้ไขปัญหา ก็เป็นไปได้ยาก

๒. การปฏิรูปการเมือง นอกจากจะพิจารณาถึงสถาบันและกฎหมายแล้ว ต้องพิจารณาถึงเศรษฐกิจ สังคม และจริยธรรมของนักการเมืองประกอบด้วย โดยเฉพาะต้องแก้ปัญหาระบบอุปถัมภ์และระบบพวกพ้อง การผูกขาดระบบเศรษฐกิจ

๓. การสร้างความสมานฉันท์ทางการเมือง การปฏิรูปการเมืองและการศึกษาแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ถือเป็นปัญหาเรื่องเดียวกัน จึงควรดำเนินการทั้ง ๓ เรื่องตามลำดับ คือ การสร้างความสมานฉันท์ การปฏิรูปการเมือง และการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ มีความเชื่อโดยบริสุทธิ์ใจว่า คนไทยทุกคนมีความรักและเทิดทูนชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นจุดศูนย์รวมดวงใจของคนไทยทั้งชาติ ดังนั้นจึงย่อมต้องการให้สิ่งที่รักและเทิดทูนนั้นอยู่นือสิ่งอื่นใด

ในความพยายามพิจารณาศึกษาปัญหาข้อเท็จจริงและวิธีการในการปฏิบัติอย่างมีเหตุมีผลเพื่อแสวงหาทางออกของประชาชน องค์กร สถาบันในภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งของคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ในบทที่ผ่านมามีได้ยึดแนวทางแห่งความเป็นธรรมมาปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตที่รุนแรงอยู่ในขณะนี้ จึงสมควรได้รับการยอมรับจากทุกคน ทั้งนี้เพื่อคงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความเป็นคนไทยชาติไทยของเราทุกคน

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

คำสั่งรัฐสภา ที่ ๑๗/๒๕๕๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์
เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

คำสั่งรัฐสภา
ที่ ๑๗/๒๕๕๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

โดยที่รัฐสภาเป็นสถาบันที่เปี่ยมบทบาทสำคัญยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งสมควรที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจักได้ร่วมมือปรองดองกันด้วยความคิดพิจารณาอันสุจริต รอบคอบ หนักแน่นด้วยเหตุผลที่ถูกต้องเที่ยงตรงตามหลักนิติธรรมและคุณธรรม เพื่อให้ภารกิจตามบทบาทดังกล่าวของรัฐสภาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย จึงได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างประธานรัฐสภา ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมฝ่ายค้าน ประธานคณะกรรมการวิสามัญกิจการรัฐสภา และหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ เพื่อพิจารณาแสวงหาแนวทางการปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้นำไปสู่การสร้างความสามัคคีกันในบ้านเมืองโดยเร็ว ซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรให้ประธานรัฐสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว

อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๒๗ วรรคหนึ่ง ประกอบกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘ (๕) เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของรัฐสภา จึงแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ" ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑. นายสนาะ เทียบทอง	ที่ปรึกษาและกรรมการ
๒. นายนิกร ชิงฉิ่ง	ประธานกรรมการ
๓. นายวิชา บูชศิริ	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๔. นายนิพนธ์ วิสินรัฐพรศาสตร์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๕. รองศาสตราจารย์ อรรถนิติ สวัสดิ์	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๖. นายอดุลย์ ชาติดีแก้ว	กรรมการ
๗. นายคณิน บุญสุวรรณ	กรรมการ
๘. นายสุดี ไกรฤกษ์	กรรมการ
๙. นายเจริญ จรรย์โกมล	กรรมการ
๑๐. นายเจริญ ถักศิวนิร	กรรมการ

๑๑.	นายจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	กรรมการ
๑๒.	นายธานี สักกิมศรขันธ์	กรรมการ
๑๓.	นายจิรวรรณ บุษบาศีรติ	กรรมการ
๑๔.	นายควม อัมตะโรช	กรรมการ
๑๕.	นายฉวีกร ไทรสมัชช	กรรมการ
๑๖.	นายนิติคุณ อิ่มทรสมบัติ	กรรมการ
๑๗.	นายประเกียรติ นามิมา	กรรมการ
๑๘.	นายประยุทธ์ ศิริทานิชย์	กรรมการ
๑๙.	นายประสงค์ศักดิ์ บุญเดช	กรรมการ
๒๐.	รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช	กรรมการ
๒๑.	นางมุณี ตามไท	กรรมการ
๒๒.	นายไพจิตร ศรีวรจนา	กรรมการ
๒๓.	ศาสตราจารย์ภาวิธ ทองโรจน์	กรรมการ
๒๔.	พลเอก เสกสรรค์ วัฒนพานิช	กรรมการ
๒๕.	นายวิรัช รัตนเศรษฐ	กรรมการ
๒๖.	นายศักดิ์ เศษารากู	กรรมการ
๒๗.	นายศุภชัย โทษีชู	กรรมการ
๒๘.	นายสุภวัช ศรีพันธ์	กรรมการ
๒๙.	ศาสตราจารย์สมบัติ ชำรงชัยวงศ์	กรรมการ
๓๐.	นายสมบัติ เกียรติสุนนท์	กรรมการ
๓๑.	นายบัณฑิต พร้อมพิพัฒน์	กรรมการ
๓๒.	นายสุวัช เกื้อบุญเกียรติ	กรรมการ
๓๓.	ศาสตราจารย์สุพจน์ นิตินิกรพัฒน์	กรรมการ
๓๔.	นายอนุสรณ์ ธรรมใจ	กรรมการ
๓๕.	นายบรรลพ สรรพชาติ	กรรมการ
๓๖.	รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	กรรมการและเลขานุการ
๓๗.	นายพิรพันธุ์ พาสุสุข	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คนที่หนึ่ง
๓๘.	นายประกิจ พลเดช	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คนที่สอง
๓๙.	รองศาสตราจารย์ประเวศวิญ จิตพงศ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คนที่สาม

ให้คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. พิจารณา ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างความ
ศานติ์ภายในบ้านเมือง

๒. พิจารณา ศึกษา ค้นคว้า ตรวจสอบ และรวบรวมความเห็นและประเด็นการปฏิรูป
การเมือง และประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๓. แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือดำเนินการตามที่
คณะกรรมการมอบหมาย

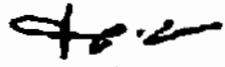
๔. เรียกเอกสารจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาไว้ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือแสดง
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการตามที่เห็นสมควร

๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

ทั้งนี้ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการประชุม และ
ปฏิบัติหน้าที่ด้านธุรการและเลขานุการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานที่ได้รับ
มอบหมาย และให้คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
ดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แล้วรายงานผลต่อประธานรัฐสภาเพื่อพิจารณาสำนัการต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เป็นต้นไป

ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

(นายธีร นิตฺรอม)

ประธานรัฐสภา

ภาคผนวก ข.

ประกาศคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

เรื่อง การเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะอนุกรรมการฯ

- ❖ ประกาศคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ที่ ๑/๒๕๕๒ เรื่อง การเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย
- ❖ ประกาศคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ที่ ๒/๒๕๕๒ เรื่อง การเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูปการเมือง
- ❖ ประกาศคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ที่ ๓/๒๕๕๒ เรื่อง การเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประกาศ

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
ที่ ๖ /๒๕๕๒

เรื่อง การเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา
แนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย

ด้วยในคราวประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมือง
ของสังคมไทย ครั้งที่ ๑ วันพุธที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ที่ประชุมได้มีมติเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ
ในคณะอนุกรรมการ ดังนี้

๑. นายดวง อันทะไชย	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์ภาวิศ ทองโรจน์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
๓. นายเจริญ ภักดีวานิช	เป็นอนุกรรมการ
๔. นายชินวรณ์ บุญเกียรติ	เป็นอนุกรรมการ
๕. รองศาสตราจารย์นพนธิ สุริยะ	เป็นอนุกรรมการ
๖. นายประเกียรติ นาสิตมา	เป็นอนุกรรมการ
๗. นายประสงค์ศักดิ์ บุญเดช	เป็นอนุกรรมการ
๘. นายพีรพันธุ์ พาลุสุข	เป็นอนุกรรมการ
๙. นายศักดิ์ เตชชาชาญ	เป็นอนุกรรมการ
๑๐. นายศุภชัย ศรีหาล้า	เป็นอนุกรรมการ
๑๑. นายสันติ พร้อมพัฒน์	เป็นอนุกรรมการ
๑๒. นางมุสตี ตามไท	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมการ

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(นายดิเรก ถึงฝั่ง)

ประธานกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ประกาศ

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
ที่ ๒ /๒๕๕๒

เรื่อง การเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการพิจารณาศึกษา
แนวทางการปฏิรูปการเมือง

ด้วยในคราวประชุมคณะกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูปการเมือง ครั้งที่ ๑
วันพุธที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ที่ประชุมได้มีมติเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์	เป็นประธานคณะกรรมการ
๒. นายกฤษ อาทิตย์แก้ว	เป็นรองประธานคณะกรรมการ
๓. นายคณิน บุญสุวรรณ	เป็นอนุกรรมการ
๔. นายจตุติ ไกรฤกษ์	เป็นอนุกรรมการ
๕. นายเจริญ จรรย์โกมล	เป็นอนุกรรมการ
๖. นายนิติพันธุ์ อินทรสมบัติ	เป็นอนุกรรมการ
๗. นายประกิจ พลเดช	เป็นอนุกรรมการ
๘. ศาสตราจารย์สมบัติ ชำรงธัญวงศ์	เป็นอนุกรรมการ
๙. ศาสตราจารย์สุรพล นิตไกรพจน์	เป็นอนุกรรมการ
๑๐. นายอนุสรณ์ ธรรมใจ	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(นายดิเรก ถึงฝั่ง)

ประธานกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ประกาศ

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
ที่ ๓ /๒๕๕๒

เรื่อง การเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา
แนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ด้วยในคราวประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมาย
อื่นที่เกี่ยวข้อง ครั้งที่ ๑ วันพุธที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ที่ประชุมได้มีมติเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ
ในคณะอนุกรรมการ ดังนี้

๑. พลเอก เติร์จันต์ รัตนวานิช	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายถวิล ไพรสณฑ์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	เป็นอนุกรรมการ
๕. นายธานี ศักดิ์เศรษฐ์	เป็นอนุกรรมการ
๖. นายนิพนธ์ วิสิทธิ์ยุทธศาสตร์	เป็นอนุกรรมการ
๗. นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์	เป็นอนุกรรมการ
๘. นายไพจิตร ศรีวรขาน	เป็นอนุกรรมการ
๙. นายวิรัช รัตนเศรษฐ์	เป็นอนุกรรมการ

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(นายศิเรก ถึงฝั่ง)

ประธานกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ภาคผนวก ก.

ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสมานฉันท์
เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ภาพกิจกรรมการประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา
แนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

❖ ผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา
แนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
ในคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

มีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาตามกรอบอำนาจหน้าที่ของ
คณะอนุกรรมการ จำนวน ๕ ครั้ง

การประชุมคณะกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูปการเมือง

❖ ผลการดำเนินงานของ

คณะกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูปการเมือง
ในคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

๑. การประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาตามกรอบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ จำนวน ๖ ครั้ง
๒. การจัดสัมมนาร่วมกับคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑ ครั้ง เรื่อง “เราต้องการอะไรจากการปฏิรูปการเมือง” ในวันศุกร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ อาคารรัฐสภา ๒

ภาพกิจกรรมการประชุมคณะกรรมการพิจารณาศึกษา
แนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย

ภาพกิจกรรมคณะกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางสร้างความสมานฉันท์
ทางการเมืองของสังคมไทย ประชุมร่วมกับนักศึกษาสถาบันต่าง ๆ

❖ ผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทาง
สร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย
ในคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

๑. การประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาตามกรอบอำนาจหน้าที่ของ
คณะอนุกรรมการ จำนวน ๗ ครั้ง

๒. การจัดสัมมนาร่วมกับคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป
การเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบัน
พระปกเกล้า จำนวน ๑ ครั้ง ชื่อโครงการสัมมนา “จำลองภาพสถานการณ์ประเทศไทย
ในอนาคต (Scenarios)” ระหว่างวันจันทร์ที่ ๘-วันอังคารที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ ณ ณพื้นที่
รีสอร์ทแอนด์สปา จังหวัดนนทบุรี

๓. การจัดกิจกรรมสัมมนาทางอากาศร่วมกับคณะกรรมการสมานฉันท์
เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และสถาบันพระปกเกล้า
จำนวน ๑ ครั้ง ในชื่อรายการ “เวทีสมัชชาสมานฉันท์” ถ่ายทอดสดทางสถานีวิทยุ
โทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) เมื่อวันพุธที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๒

ภาคผนวก ง.

ผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ในคณะกรรมการสมานฉันท์

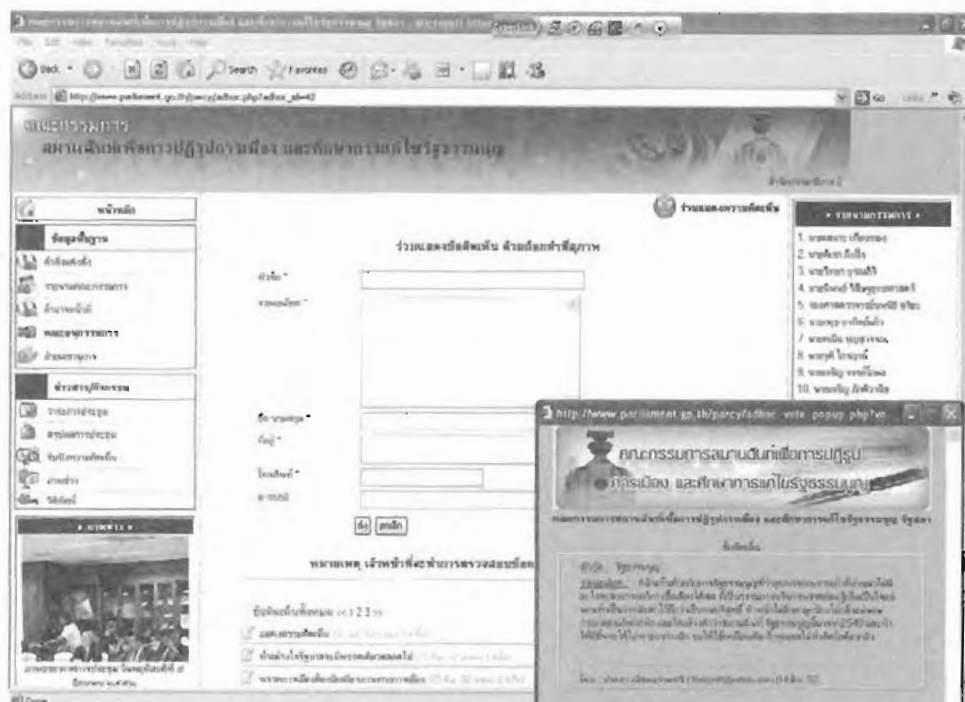
เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

- ❖ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทาง
สร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย
- ❖ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูปการเมือง
- ❖ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทาง
การแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชน องค์กร สถาบัน
ในภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งพรรคการเมือง ที่ส่งมายังคณะกรรมการสมานฉันท์
ทั้งทางเว็บไซต์ของรัฐสภา (<http://www.parliament.go.th>)
ทางตู้ ปณ. ๑๘๘ ปณ.รัฐสภา ทางโทรศัพท์และโทรสาร

การจัดโครงการสัมมนา “จำลองภาพสถานการณ์ประเทศไทยในอนาคต (Scenarios)”
เมื่อวันจันทร์ที่ ๘ – วันอังคารที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๒
ณ นนทบุรีรีสอร์ทแอนด์สปา จังหวัดนนทบุรี

ภาพการแถลงข่าวกับเครือข่ายนิสิต/นักศึกษาเพื่อความสมานฉันท์ ณ อาคารรัฐสภา ๑

การจัดโครงการสัมมนา “จำลองภาพสถานการณ์ประเทศไทยในอนาคต (Scenarios)”
เมื่อวันจันทร์ที่ ๘ – วันอังคารที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๒
ณ นนทบุรีรีสอร์ทแอนด์สปา จังหวัดนนทบุรี

นายดิเรก ถึงฝั่ง ประธานกรรมการสมานฉันท์ฯ กล่าวเปิดและบรรยายสรุป

ผู้เข้าร่วมสัมมนาจากภาคส่วนต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ ในการสัมมนาเรื่อง “เราต้องการอะไรจากการปฏิรูปการเมือง” ในวันศุกร์ที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ อาคารรัฐสภา ๒

นายชัย ชิดชอบ ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร
ให้เกียรติเป็นประธานกล่าวเปิดรายการ “เวทีสมัชชาสมานฉันท์”

การจัดกิจกรรมสมัชชาทางอากาศในรายการ “เวทีสมัชชาสมานฉันท์”
ทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) ในวันพุธที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๒

การประชุมคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสมานฉันท์ เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

๑. การประชุม

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ มีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาในกรอบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ในประเด็นแนวทางในการสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมือง การปฏิรูปการเมือง และการศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๗ ครั้ง

๒. การจัดสัมมนา

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญร่วมกับคณะอนุกรรมการฯ จัดสัมมนารวม ๒ ครั้ง ดังนี้

๒.๑ โครงการสัมมนาเรื่อง “จำลองภาพสถานการณ์ประเทศไทยในอนาคต (Scenarios)” จัดโดย คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ร่วมกับคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย และสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า ในวันจันทร์ที่ ๘ – วันอังคารที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ ณ นนทบุรีรีสอร์ทแอนด์สปา จังหวัดนนทบุรี

๒.๒ โครงการสัมมนาเรื่อง “เราต้องการอะไรจากการปฏิรูปการเมือง” จัดโดย คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ร่วมกับคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูปการเมือง ในวันศุกร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ อาคารรัฐสภา ๒

๓. การจัดกิจกรรมสัมพันธ์ทางอากาศ

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญร่วมกับคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย และสถาบันพระปกเกล้า จัดกิจกรรมสัมพันธ์ทางอากาศในรายการ “เวทีสมัชชาสมานฉันท์” ถ่ายทอดสดทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) เมื่อวันพุธที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๒

ภาคผนวก จ.

- ❖ สรุปผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ
พิจารณาศึกษาแนวทางสร้างความสมานฉันท์
ทางการเมืองของสังคมไทย
- ❖ รายงานของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา
แนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น
ที่เกี่ยวข้อง

❖ สรุปผลการดำเนินงาน

ของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทาง
สร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย

สรุปผลการสัมมนาโครงการ
“จำลองภาพสถานการณ์ประเทศไทยในอนาคต (Scenarios)”
จัดโดย คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทาง
สร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย
ร่วมกับคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
และสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า
ระหว่างวันที่ ๘ - ๙ มิถุนายน ๒๕๕๒
ณ นนทบุรี รีสอร์ท แอนด์ สปา จังหวัดนนทบุรี

การสัมมนาโครงการ “จำลองภาพสถานการณ์ประเทศไทยในอนาคต (Scenarios)”
สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. สถานการณ์ความขัดแย้งในประเทศ

๑.๑ สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ที่สำคัญได้แก่ เกิดการแบ่งกลุ่ม
แก่งไขว้ แบ่งสี เกิดความรุนแรงในระดับชาติ รองลงมาคือความรุนแรงในการเมืองระดับท้องถิ่น

สาเหตุ มาจาก

● แนวคิดทางการเมืองแตกต่างกัน ทั้งในเรื่องมีเป้าหมาย
สังคมการเมืองแตกต่างกัน เกิดการขัดกันในการบรรลุเป้าหมายทางการเมือง และมีความ
ความขัดแย้งในการจินตนาการความเป็นชาติ

- ระบบพรรคการเมืองอ่อนแอ
- ใช้ฐานมวลชนสร้างความขัดแย้ง
- ขาดคุณธรรมทางการเมืองมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตัวและพรรคพวก
- ขาดความไว้วางใจของทุกฝ่าย
- ขาดความเชื่อมั่นในระบบ
- ขาดข้อมูลความจริงและหลักฐานเชิงประจักษ์

ทางออกเบื้องต้นที่เป็นรูปธรรม

- การจัดตั้งโรงเรียนนักการเมือง
- แก้กฎหมาย โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ
- พัฒนาระบบการเลือกตั้ง

๑.๒ สถานการณ์ความขัดแย้งในระบบการปกครอง มีความขัดแย้งทั้งแนวคิดและรูปแบบการปกครองตามวิถีตะวันตกและวิถีตะวันออก ทางออกเบื้องต้นที่เป็นรูปธรรม คือ การพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีการจัดการและการกระจายอำนาจ

๑.๓ สถานการณ์ความขัดแย้งเนื่องมาจากการแย่งชิงอำนาจในทุกองค์กรทุกระดับ ต่อไปนี้

- รัฐและในวงการข้าราชการ
- การเมือง
- เอกชน
- ภาคประชาชน
- สถาบันต่าง ๆ
- ศาสนา
- องค์กรอิสระ
- สถาบันเบื้องสูง
- อำนาจมืด

๑.๔ สถานการณ์ความขัดแย้งเนื่องมาจากการแย่งชิงทรัพยากร โดยเฉพาะเรื่องน้ำและที่ดินทำกิน

๑.๕ สถานการณ์ความขัดแย้งเนื่องมาจากความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ศาสนา ได้แก่ กระแสวัฒนธรรม บริโภคนิยม วัตถุนิยม การก่อการร้ายอันเนื่องมาจากกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรง

๑.๖ สถานการณ์ความขัดแย้งเนื่องมาจากระบบเศรษฐกิจ เป็นความขัดแย้งทั้งกลุ่มทุนต่างชาติและกลุ่มทุนภายในประเทศ

๑.๗ การแบ่งแยกดินแดน เป็นความขัดแย้งที่ยกระดับเป็นการต่อสู้ระหว่างรัฐกับกลุ่มแบ่งแยกดินแดน

๒. ปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้ง

๒.๑ ปัจจัยที่เกิดจากปัจเจกบุคคล

- มายาคติ อันได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อ ในทุกกลุ่ม ทุกระดับ
- ความศรัทธา อันนำไปสู่วิกฤตศรัทธาในด้านต่าง ๆ
- ผลประโยชน์ทั้งส่วนตัว/พวกพ้อง ทั้งตำแหน่งและงบประมาณ

๒.๒ ปัจจัยเชิงโครงสร้าง ได้แก่

- โครงสร้างอำนาจของรัฐ ราชการ ท้องถิ่น
- ความยุติธรรม โดยเฉพาะการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน

และสิทธิมนุษยชน

- ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมและความเชื่อ อันนำไปสู่ความแตกต่างในระบบความสัมพันธ์

- ระบบการศึกษา ที่มีผลต่อความคิด ความรู้ ความเข้าใจ
- ระบบข้อมูล ที่ทำให้เกิดการเข้าถึง การรับรู้ การวิเคราะห์

สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อการตัดสินใจ

- ผลประโยชน์อันเนื่องมาจากงบประมาณ และการคอร์รัปชัน

๓. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเมืองไทย

- ผู้นำการเมืองไทย
- พรรคการเมือง
- การเมืองภาคประชาชน
- รัฐบาล
- กระบวนการเลือกตั้ง

๔. ปัจจัยเชิงระบบที่มีผลต่อการเมือง แบ่งออกเป็น ๕ ด้าน คือ

๔.๑ ระบบความสัมพันธ์

- เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ
- เป็นความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการกับนักการเมือง ที่ไม่คำนึงถึง

ความถูกต้อง

- เป็นความสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดการแยกขั้วแย่งชิงอำนาจ

๔.๒ ระบบค่านิยม

- คุณธรรม นักการเมือง
- นิยมเงินและอำนาจ
- ความเชื่อผู้นำ

๔.๓ ระบบผลประโยชน์

- การใช้อำนาจโดยอ้างอิงประชาชน
- การแข่งขันทรัพยากร
- ผลประโยชน์ทับซ้อน

๔.๔ ระบบโครงสร้าง

- การศึกษา
- รัฐธรรมนูญ
- เศรษฐกิจ
- การเข้าถึง
- การกระจาย

๔.๕ ระบบข้อมูล

- สื่อไม่เป็นกลาง
- การใช้เครื่องมือของรัฐ
- การเลือกรับรู้ข้อมูลอย่างมีอคติ

๕. ฉากทัศน์

๕.๑ ฉากทัศน์ที่หนึ่ง หากปล่อยให้สถานการณ์การเมืองเป็นเช่นปัจจุบัน อีก ๕-๑๐ ปี เศรษฐกิจและสังคมจะเป็นอย่างไร

๕.๑.๑ สภาพเศรษฐกิจจะเป็นอย่างไร

ภายใต้เศรษฐกิจที่เป็นแบบ Digital เปลี่ยนแปลงเร็ว และการเปลี่ยนแปลงส่งผลกระทบต่อรุนแรง จะเกิดวิกฤตเศรษฐกิจรอบ ๓ ธุรกิจอยู่ในมือกลุ่มทุน ระบบนายทุนเข้มแข็ง เกิดการเอารัดเอาเปรียบจากกลุ่มทุน ทิศทางเศรษฐกิจเป็นแบบ political approach อ่อนไหวกับการเมืองและนโยบาย คอรัปชั่นทางนโยบายมากขึ้น

ภาคการผลิตระส่ำระสาย ภาคเกษตรล่มสลาย การลงทุนลด การท่องเที่ยวตกต่ำ เกิดภาวะตกงานมากขึ้น เกิดปัญหาแรงงานมากขึ้น เกิดปัญหาความยากจน ช่องว่างระหว่างคนรวยคนจนมากขึ้น

๕.๑.๒ สภาพสังคมจะเป็นอย่างไร

วิถีของสังคมเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ แยกแยกเป็นชนชั้น แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ต้องการฟื้นฟูประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ของตนเอง เกิดเป็นภูมิภาคนิยม เป็นสังคมที่ให้คุณค่าของความเป็นมนุษย์ลดลง ทุนนิยมทำให้คนให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมมากขึ้น ประชาชนไม่เชื่อมั่นในการทำดี ประชาชนไม่ยอมรับกฎหมาย กติกา ทำให้เกิดสภาพสังคมที่มีความอึดอัด คับข้องใจ เกิดความสับสน นำไปสู่สังคมยุคธรรม

สังคมเข้าถึงข้อมูลมากขึ้น เนื่องจากระบบข้อมูลพัฒนา มากขึ้นและควบคุมได้ยากขึ้น และใช้สื่อเป็นสงครามแย่งชิงมวลชน ขณะเดียวกัน มีปัจจัยจากการเปลี่ยนแปลงสถาบันหลัก ซึ่งอาจจะเป็นแรงเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นระบบสังคมนิยมแบบกลายพันธุ์

๕.๒ ฉากทัศน์ที่สอง หากสถานการณ์การเมืองในปัจจุบันยกระดับ ความรุนแรง เกิดการปะทะกันทั้งสองฝ่าย อีก ๕ - ๑๐ ปี เศรษฐกิจและสังคมจะเป็นอย่างไร

๕.๒.๑ สภาพเศรษฐกิจจะเป็นอย่างไร

จะเกิดการล่มสลายทางเศรษฐกิจ เป็นหายนะทางเศรษฐกิจ ครั้งสำคัญที่สุด กลุ่มทุนต่างชาติจะเข้ามาหาผลประโยชน์ได้ง่าย ครอบครองธุรกิจของประเทศ ไม่เหลือธุรกิจของคนไทย ไทยตกเป็นเมืองขึ้นทางเศรษฐกิจและถูกต่างประเทศกีดกัน การค้า และจะเกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจหากกลุ่มทุนในประเทศร่วมมือกับกลุ่มทุน ต่างประเทศ

๕.๒.๒ สังคมจะเป็นอย่างไร

เกิดรัฐประหารปฏิวัติรูปแบบใหม่ ที่เน้นการเร่งให้สถาบันหลัก เปลี่ยนแปลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสถาบันกษัตริย์และสถาบันศาสนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จนอาจจะเปลี่ยนชาติ สังคมแตกแยกอย่างรุนแรงระหว่างภูมิภาค เกิดสงครามกลางเมือง เกิดภาวะมิลิแทรี เกิดแบ่งแยกดินแดน โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทบต่อ ความเชื่อมั่น เกียรติภูมิจากต่างประเทศ

การกระจายอำนาจเป็นแบบการแย่งชิงการปกครองในแต่ละพื้นที่ สถาบันครอบครัวล่มสลาย ชุมชนอ่อนแอ เห็นแก่ตัว เห็นแก่กลุ่ม

๖. ภาพพืงประสงค์เพื่อลดการขัดแย้ง

๖.๑ การพัฒนาระบบการศึกษา

๖.๑.๑ การพัฒนาระบบการศึกษาให้เป็นฐานการพัฒนา ดังนี้

- การศึกษาตามอัธยาศัย
- การศึกษาที่เท่าทันโลก
- การศึกษาตลอดชีวิต
- การศึกษาที่ไม่เน้นการแข่งขัน
- การจัดระบบการศึกษาเป็นระบบสร้างสุขภาวะ
- เน้นการสร้างคามองงามทั้งกาย อารมณ์ สังคม ปัญญา
- การศึกษาเพื่อความเสมอภาค ทัดเทียม
- การจัดหลักสูตรการเมืองการปกครองตั้งแต่ระดับประถม

๖.๑.๒ ยกมาตรฐานการผลิตครู

- สร้างครูให้มีความเป็นครู
- จัดระบบการประเมินผล การปรับตัวชีวิต

๖.๒ การพัฒนาการเมืองการปกครอง

๖.๒.๑ สร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องการเมือง

- มีวิชาการเมืองในการเรียนการสอนทุกระดับ
- มีหลักสูตรการเมืองการปกครองในการเรียนการสอน

ทุกระดับ

- มีโรงเรียนหลักสูตรสำหรับนักการเมือง โดยนักการเมือง

ที่จะลงเลือกตั้งต้องผ่านหลักสูตรก่อน

๖.๒.๒ พัฒนาโครงสร้างที่มีความสมดุลระหว่างการเมืองภาคตัวแทน

กับภาคประชาชน

- สร้างการเมืองระดับท้องถิ่นให้เข้มแข็ง มีโครงสร้าง

สมดุลระหว่างการปกครองส่วนกลางกับท้องถิ่น เช่น ส่วนกลางเน้นเฉพาะความมั่นคงและการต่างประเทศ

- มีการถ่วงดุลอำนาจระหว่างประชาชน ข้าราชการ
นักการเมือง
  - มีการกระจายอำนาจทุกมิติ
  - มีกลไกการจัดกิจกรรมทางการเมือง
  - ในระบบตัวแทน ต้องมีการคัดกรองก่อนเข้าระบบ
- ด้วยกระบวนการทางจริยธรรม
- มีระบบตรวจสอบทางสังคม
- ๖.๒.๓ พัฒนาการเมืองภาคประชาชน
- สร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง
  - พลเมืองสามารถดำเนินการเองบนข้อมูลความจริง
- เลือกทางออกเองได้
- พัฒนาพรรคการเมืองเป็นของมวลชน
- ๖.๓ การพัฒนาระบบเศรษฐกิจ
- ๖.๓.๑ พัฒนาระบบเศรษฐกิจที่เน้นความเป็นธรรม
- เป็นระบบเศรษฐกิจที่สร้างเสริมคุณค่าความเข้มแข็ง
  - เน้นนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม
- ปลูกฝังแนวคิดตั้งแต่ระดับเยาวชน
- สร้างเครือข่ายทางการค้า ผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้บริโภค ที่เน้น
- ความรับผิดชอบต่อสังคม
- ๖.๓.๒ เน้น **Human Touch Industry** สินค้าที่เกี่ยวข้องกัน
- เศรษฐกิจที่มีชีวิต เช่น
- เน้นเกษตรวิถีธรรม ปลอดภัย
  - ใช้ความรู้จากงานวิจัย ภูมิปัญญา
  - สร้างระบบแปรรูป เพิ่มมูลค่า
  - สร้างเครือข่ายการผลิตในชุมชน
  - อาหาร
  - สปา นวดแผนไทย

๖.๔ การพัฒนาโครงสร้างของสังคม

๖.๔.๑ สร้างครอบครัวเข้มแข็ง

- เป็นครอบครัวขยาย
- มีระบบการดูแลครอบครัว

๖.๔.๒ สร้างชุมชนเข้มแข็ง

- สังคมที่เอื้อเพื่อ แบ่งปัน
- สังคมที่รู้จักฟังและให้อภัย
- ส่งเสริมศาสนา วัฒนธรรม

๖.๔.๓ สร้างกลไกทางสังคมขับเคลื่อนตามหน้าที่ ภายใต้การเคารพศักดิ์ศรี ความเท่าเทียม สร้างจิตสำนึกรับผิดชอบ และมีระบบถ่วงดุลอำนาจ

๖.๕ การพัฒนาระบบข้อมูล

๖.๕.๑ ผู้รับสาร

- ประชาชนต้องเข้าถึงข้อมูล
- เน้นการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ทำให้ประชาชน

สามารถตัดสินใจข้อมูลได้

๖.๕.๒ ผู้ส่งสาร

- ใช้ความจริงสื่อสารต่อสาธารณะ

ผู้สื่อสารต้องรับผิดชอบต่อสังคม เน้นจรรยาบรรณ

๖.๕.๓ ช่องทางการสื่อสาร

- ทำให้เกิดระบบร่วมรับผิดชอบต่อสื่อสารข้อมูล
- มีกฎหมายดูแลที่มีประสิทธิผล
- ระบบสื่อสารที่ปราศจากอิทธิพลทางการเมือง ธุรกิจ

๖.๕.๔ ตัวสาร ควรพัฒนาให้เกิดศูนย์ข้อมูลที่สร้างความเชื่อมั่น มีการจัดการ และประชาชนเข้าถึงได้

๖.๖ การพัฒนาระบบสุขภาพ

๖.๖.๑ การปรับกระบวนการทัศน์สุขภาพ

- สร้างสุขภาพมากกว่าสาธารณสุข
- เป็นการสร้างนำการซ่อม
- มีระบบสร้างเสริมสุขภาพ
- จัดกระบวนการเรียนการสอน การเรียนรู้เรื่องสุขภาพ

๖.๖.๒ การนำ พรบ. สุขภาพไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม

- กระบวนการนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพ
- กระบวนการประเมินผลกระทบทางด้านสุขภาพ
- การนำกระบวนการสมัชชาสุขภาพเป็นเครื่องมือ

การขับเคลื่อนสังคม

๖.๖.๓ พัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพให้ครอบคลุม เท่าเทียม

เป็นธรรม

- พัฒนากองทุนสวัสดิการสุขภาพชุมชน

พัฒนากองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น

สรุปฉากทัศน์ ๕ - ๑๐ ปีข้างหน้า

ฉากทัศน์ที่หนึ่ง

ปล่อยให้สถานการณ์การเมืองเป็นเช่นปัจจุบัน

สภาพเศรษฐกิจ

- เกิดวิกฤตเศรษฐกิจรอบ ๓
- ภาคเกษตรล้มละลาย
- การท่องเที่ยวตกต่ำ
- ทิศทางเศรษฐกิจเป็นแบบ political approach คอร์รัปชันทางนโยบายมากขึ้น
- ธุรกิจอยู่ในมือกลุ่มทุนชาติ

สภาพสังคม

- ต่างคนต่างอยู่ แ่่งแยกเป็นชนชั้น
- สงครามแย่งชิงมวลชน
- กลุ่มชาติพันธุ์พื้นฟูประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ของตนเอง เกิดเป็นภูมิภาคนิยม
- ประชาชนไม่ยอมรับกฎหมาย กติกา เกิดอนาธิปไตย
- สังคมเข้าถึงข้อมูลมากขึ้น

ฉากทัศน์ที่สอง

สถานการณ์การเมืองยกระดับความรุนแรง เกิดการปะทะกัน

สภาพเศรษฐกิจ

- เศรษฐกิจล่มสลาย เป็นหายนะทางเศรษฐกิจครั้งสำคัญที่สุด
- กลุ่มทุนต่างชาติครอบครองธุรกิจของประเทศ ไม่เหลือธุรกิจของคนไทย
- เป็นเมืองขึ้นทางเศรษฐกิจ

สภาพสังคมจะเป็นอย่างไร

- สังคมแตกแยกอย่างรุนแรงระหว่างภูมิภาค
- การกระจายอำนาจเป็นแบบการแย่งชิงการปกครองในแต่ละพื้นที่
- สงครามกลางเมือง ภาวะมีคสัญญณี
- แ่่งแยกดินแดน โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- รัฐประหาร/ปฏิวัติรูปแบบใหม่ เปลี่ยนแปลงสถาบันหลัก เปลี่ยนชาติ

ภาพพึงประสงค์

การศึกษา

- พัฒนาระบบการศึกษาให้เป็นฐานการพัฒนา
- ยกมาตรฐานครู สร้างให้ครูเป็นครู
- ปรับระบบการประเมินผล การปรับตัวชีวิต

การเมืองการปกครอง

- สร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องการเมือง
- พัฒนาโครงสร้างที่มีความสมดุลระหว่างการเมืองภาคตัวแทนกับภาคประชาชน
- พัฒนาการเมืองภาคประชาชน

เศรษฐกิจ

- ระบบเศรษฐกิจที่เน้นความเป็นธรรม
- เศรษฐกิจที่มีชีวิต (Human Touch Industry)

สังคม (จริยธรรมาภิวัดณ์)

- ครอบครัวเข้มแข็ง
- สังคมเอื้อเพื่อ แบ่งปัน พหุวัฒนธรรม
- กลไกทางสังคมขับเคลื่อนตามหน้าที่ภายใต้การเคารพศักดิ์ศรีมากกว่าเงิน

ระบบข้อมูล ข่าวสาร

ผู้รับสาร

- ประชาชนต้องเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร สามารถเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินข้อมูลได้

ผู้ส่งสาร

- ให้ความจริงสื่อสารต่อสาธารณะอย่างมีจรรยาบรรณและรับผิดชอบต่อสังคม

ช่องทางการสื่อสาร

- ระบบสื่อสารที่ปราศจากอิทธิพลทางการเมืองและธุรกิจ

ตัวสาร

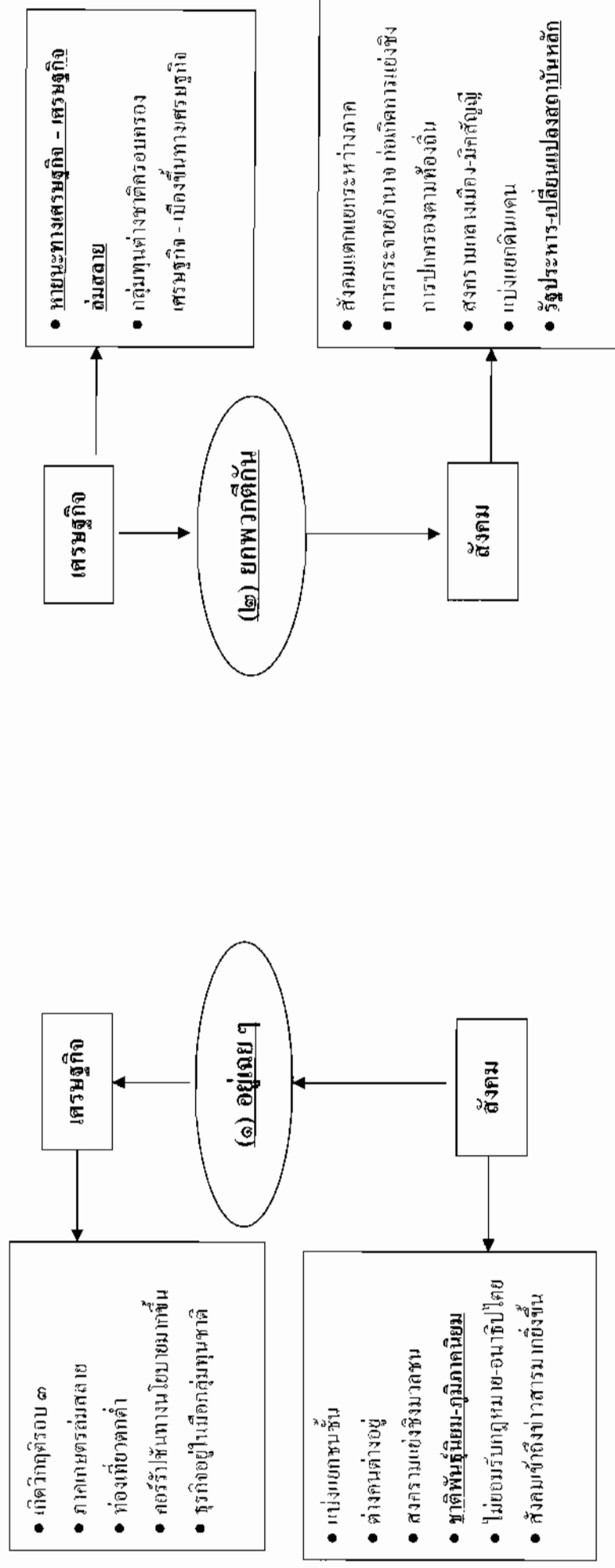
- พัฒนาให้เกิดศูนย์ข้อมูลที่สร้างความเชื่อมั่น มีการจัดการ และประชาชนเข้าถึงได้

ระบบสุขภาพ

- ปรับกระบวนการทัศน์สุขภาพะ
- นำกระบวนการสมัชชาสุขภาพเป็นเครื่องมือการขับเคลื่อนสังคม
- ระบบหลักประกันสุขภาพครอบคลุม เท่าเทียม เป็นธรรม

ฉากทัศน์ประเทศไทยใน ๕-๑๐ ปีข้างหน้า

โจทย์ “ถ้าสภาพการเมืองเป็น-อยู่ อย่างปัจจุบัน”

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
ผ่านรายการ “เวทีสมัชชาสมานฉันท์”
ออกอากาศโดยการถ่ายทอดสดทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT)
จัดโดย คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
ร่วมกับคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางสร้างความสมานฉันท์
ทางการเมืองของสภามติไทย และสถาบันพระปกเกล้า
ในวันพุธที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๒ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ นาฬิกา
ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) กรุงเทพฯ

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ ทางโทรศัพท์
และข้อความ (SMS) ผ่านรายการเวทีสมัชชาสมานฉันท์ แบ่งเป็น ๘ หัวข้อ ดังนี้

๑. กฎหมาย

- ๑.๑ ออกกฎหมายควบคุมการชุมนุม
- ๑.๒ ต้องไม่เลือกปฏิบัติ
- ๑.๓ นิรโทษกรรมให้ทุกฝ่าย
- ๑.๔ บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง
- ๑.๕ ยุบสภา เลือกตั้งใหม่
- ๑.๖ ออกกฎหมายปรองดอง/สมานฉันท์แห่งชาติ
- ๑.๗ ออกกฎหมายลงโทษผู้ปฏิวัติ
- ๑.๘ แก้ไขกฎหมายยึดทรัพย์นักการเมืองโดยไม่มีอายุความ
- ๑.๙ ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้รวดเร็วและเป็นธรรม
- ๑.๑๐ ออกกฎหมายลงโทษ ส.ส. ที่ขาดประชุม

๒. สื่อมวลชน

๒.๑ ไม่เผยแพร่ข้อมูลที่สร้างความแตกแยก

๒.๒ เสนอข้อมูลทุกด้าน ไม่ชี้นำ

๒.๓ ต้องเป็นกลาง

๓. ปฏิรูปนักการเมือง

๓.๑ คุณสมบัติ

๓.๑.๑ มุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวม

๓.๑.๒ ต้องคิดดีทำดี

๓.๑.๓ ตรวจสอบคุณสมบัติก่อนทำงาน

๓.๑.๔ เครื่องครัดในศาสนา

๓.๑.๕ ไม่กำหนดวุฒิการศึกษา

๓.๑.๖ ส.ส. ห้ามเป็นรัฐมนตรี

๓.๑.๗ ต้องบริสุทธิ์ยุติธรรม

๓.๒ การปฏิบัติตัว

๓.๒.๑ หยุคว่าร้ายกล่าวหาต่อกัน

๓.๒.๒ ไม่ซื้อเสียง

๓.๒.๓ คนที่เห็นต่างควรพูดคุยกัน

๓.๒.๔ ต้องมีจิตสำนึกในการเป็นนักการเมืองที่ดี

๓.๒.๕ ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน

๓.๒.๖ ต้องสาบานตนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก่อนทำงาน

๓.๒.๗ ใช้ทศพิธราชธรรมเป็นแนวทางการทำงาน

๓.๒.๘ ต้องมีสปิริตอย่างนักการเมืองประเพณีญี่ปุ่น

๓.๒.๙ ต้องมีจรรยาบรรณ

๓.๒.๑๐ ไม่ควรเป็นแกนนำในการชุมนุม

๔. พรรคการเมือง

ยกเลิกการยุบพรรคการเมือง

๕. รัฐธรรมนูญ

๕.๑ รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐

๕.๑.๑ คีอยู่แล้ว

๕.๑.๒ นำกลับมาใช้ใหม่

๕.๑.๓ แก้ไขมาตรา

๕.๒ รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐

๕.๒.๑ แก้ไข

๕.๒.๑.๑ มาตรา ๒๓๗

- ไม่เป็นกรรม

- ควรตัดสิทธิคนที่ทำผิดเท่านั้น

- ตั้ง สสร. ทุกจังหวัดเพื่อแก้รัฐธรรมนูญ

๕.๒.๑.๒ มาตรา ๑๕๑

- แก้ให้ย้ายพรรคได้

๕.๒.๒ ไม่แก้ไข

๕.๒.๓ ลงประชามติว่าแก้ไขหรือไม่แก้

๖. ประชาชน

๖.๑ หยุดว่าร้ายกล่าวหากัน

๖.๒ ทุกฝ่ายต้องพูดความจริง

๖.๓ เคารพกติกาและความเป็นธรรม

๗. การเลือกตั้ง

๗.๑ นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรง

๗.๒ นำคะแนนเลือกตั้งสูงสุด ๑ - ๓ มาจับสลาก

๗.๓ ไม่แบ่งเขต

๗.๔ ใช้บัญชีรายชื่อทั้งประเทศ

๗.๕ ยกเลิกใบเหลือง ให้มีแต่ใบแดง

๗.๖ สรรหา ส.ส. จากตัวแทนกลุ่มอาชีพ

๗.๗ การสรรหา ส.ว.

๗.๗.๑ มาจากการเลือกตั้งโดยตรง

๗.๗.๒ มาจากการสรรหาทั้งหมด ๑๐๐%

๗.๗.๓ เลือกตั้งและสรรหาอย่างละครั้ง ๕๐/๕๐

๗.๗.๔ ไม่ต้องมี ส.ว.

๘. โครงสร้าง/องค์กร

- ๘.๑ ตั้งสมาชิกประชาชนติดตามตรวจสอบรัฐสภา
- ๘.๒ ตั้งคณะกรรมการ
  - ๘.๒.๑ ตั้งคณะกรรมการแก้ปัญหาทุกเรื่อง
  - ๘.๒.๒ ตั้งคณะกรรมการศึกษาปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง
- ๘.๓ ยกเลิกองค์กรอิสระที่เกิดจาก คมช.
- ๘.๔ กระจายอำนาจเต็มรูปแบบ
- ๘.๕ ตั้งสภาประชาธิปไตยทุกรูปแบบ
- ๘.๖ ตั้งรัฐบาลแห่งชาติ

๙. วิธีการ

- ๙.๑ สร้างความรู้ความเข้าใจ
  - ๙.๑.๑ นิยามคำว่าประชาธิปไตยให้ตรงกัน
  - ๙.๑.๒ นำข้อมูลมาเปิดเผย รวมทั้งคติความต่าง ๆ
  - ๙.๑.๓ เน้นให้เยาวชนมีจิตสำนึกด้านประชาธิปไตย
  - ๙.๑.๔ เน้นคุณธรรม จริยธรรม และศาสนา
  - ๙.๑.๕ เผยแพร่ข้อดีข้อเสียของรัฐธรรมนูญ
  - ๙.๑.๖ ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เข้มแข็ง
  - ๙.๑.๗ จัดอบรมให้ความรู้อย่างทั่วถึง
- ๙.๒ สร้างจิตสำนึก
  - ๙.๒.๑ ให้ทุกฝ่ายนึกถึงพ่อของแผ่นดิน
  - ๙.๒.๒ ลดทิฐิต่อกัน ถอยกันคนละก้าว
  - ๙.๒.๓ ทุกฝ่ายหยุดการเคลื่อนไหว คำนึงถึงอนาคต
  - ๙.๒.๔ ทุกฝ่ายทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด
  - ๙.๒.๕ หยุดการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย

- ๕.๓ เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง
  - ๕.๓.๑ เปิดคู่ ปณ. รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนทั่วประเทศ
  - ๕.๓.๒ จัดเวทีทั่วประเทศให้ทุกฝ่ายคุยกัน
  - ๕.๓.๓ เปิดใจยอมรับความคิดเห็น
  - ๕.๓.๔ พุฒยุ้ยทำความเข้าใจกับอดีตนายกรัฐมนตรี พตท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร
  - ๕.๓.๕ รัฐบาลต้องรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย
- ๕.๔ แนวทางการบริหาร
  - ๕.๔.๑ ให้ทุกพรรคร่วมเป็นรัฐบาล ฝ่ายราชการเป็นฝ่ายค้าน
  - ๕.๔.๒ ทหารต้องเลิกปฏิวัติ
  - ๕.๔.๓ ทหารไม่ควรยุ่งกับการเมือง

รูปแบบการจัดทำสมัชชาสมานฉันท์ทางอากาศ

๑. หลักการ

- ปลุกสำนึกและสร้างกระแสให้เกิดความปรองดองในชาติ
- เปิดพื้นที่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในข้อเสนอสำหรับประชาชนที่ไม่มีเวลาร่วมเวทีสมัชชาพื้นที่ รายงานผลการทำงานของคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ต่อประชาชน

๒. กระบวนการทำงาน

- ดำเนินการในลักษณะรายงาน/เสวนา/เสนอต่อประชาชน/รับฟังความคิดเห็น
- แบ่ง ๔ จุด แต่ละจุดก็จะมีเวทีถ่ายทอดสด/ตั้งคำถาม/ข้อเสนอแนะ
- รวบรวมความคิดเห็น เพื่อไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำปรับปรุงข้อเสนอ

๓. รูปแบบเวทีสมัชชาสมานฉันท์ทางอากาศ

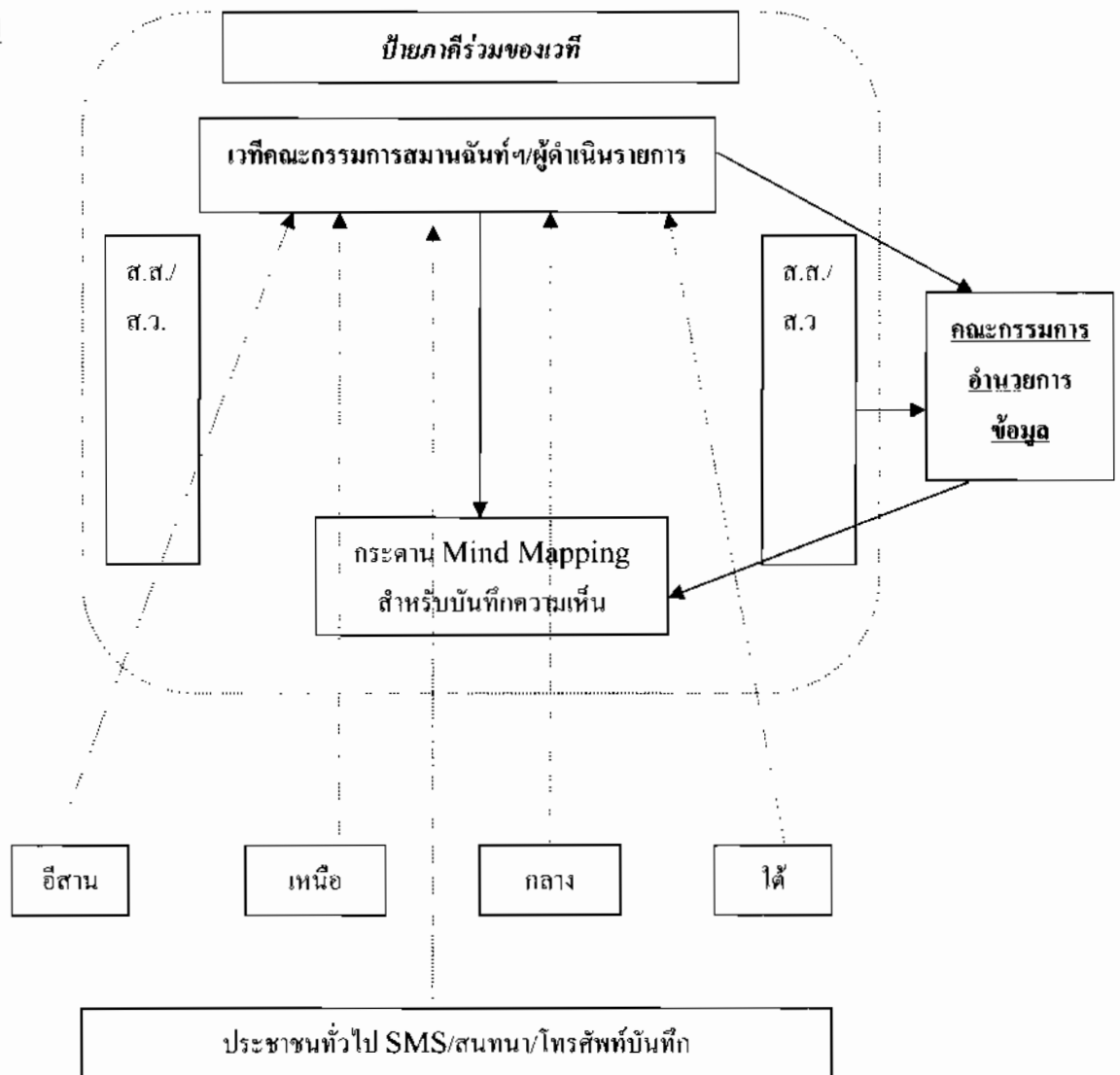
- ประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าก่อน ๒ - ๓ วัน ถึงรูปแบบการรับฟังและการมีส่วนร่วม
- เปิดเวทีสมัชชาสมานฉันท์ทางอากาศ โดยมีคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ชุดใหญ่ทั้งหมด ร่วมเวทีเพื่อรับฟังและตอบคำถาม
- “จะสมานฉันท์ในความคิดเห็นของคนไทยจะต้องทำอย่างไร?”
- มี ๒ กลุ่มคือ กลุ่ม อบต./กำนันผู้ใหญ่บ้าน ๔ ภาค และกลุ่มบุคคล/สมัชชาอาชีพอื่น ๆ
- เสวนากับคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ/รับฟังความเห็นผ่าน SMS/โทรศัพท์/โฟนอินในรายการ) โดยมี ส.ส./ส.ว. รับโทรศัพท์สมัชชาสมานฉันท์ช่วง “เวลาประชาชน”

๔. วัตถุประสงค์

- เพื่อเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทางอากาศ
  - เพื่อปลูกสำนึกและสร้างกระแสให้เกิดความปรองดองในชาติ
  - เพื่อเปิดพื้นที่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในข้อเสนอสำหรับประชาชนที่ไม่มีเวลาร่วมเวทีสมัชชาพื้นที่ เนื่องจากต้องทำงาน/ประกอบอาชีพและไม่สะดวกมาร่วมเวที
- เพื่อรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ

รูปแบบ

❖ รายงานของ

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทาง
การแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

รายงานของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา
แนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
ในคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ตามที่ที่ประชุมคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยให้คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาศึกษากรอบการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ให้แล้วเสร็จภายใน ๒ สัปดาห์ แล้วรายงานผลต่อคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ นั้น คณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการแล้ว ปรากฏผลดังนี้

๑. การเลือกตั้งตำแหน่งในคณะอนุกรรมการฯ

ที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะอนุกรรมการฯ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ประกอบด้วย

(๑) พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
(๒) นายถวิล ไพรสณฑ์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
(๔) นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	เป็นอนุกรรมการ
(๕) นายชำนาญ ศักดิ์เศรษฐ์	เป็นอนุกรรมการ
(๖) นายนิพนธ์ วิสิทธิ์ยุทธศาสตร์	เป็นอนุกรรมการ
(๗) นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์	เป็นอนุกรรมการ
(๘) นายไพจิตร ศรีวรขาน	เป็นอนุกรรมการ
(๙) นายวิรัช รัตนเศรษฐ์	เป็นอนุกรรมการ
(๑๐) นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย	เป็นอนุกรรมการ
(๑๑) นายอรรถพล สรสุชาติ	เป็นอนุกรรมการ
(๑๒) รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมการ
(๑๓) นายศุภชัย โพธิ์สุ	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ

๒. วิธีการพิจารณาศึกษา

คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในเฉพาะประเด็นหลัก ๆ ที่เห็นว่าเป็นปัญหาการบังคับใช้ หรือเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร การเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา โดยวิธีการพิจารณาศึกษา คณะอนุกรรมการฯ ได้ศึกษาจากผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตามที่คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาการใช้ การปฏิบัติตาม และการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สภาผู้แทนราษฎร และคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ วุฒิสภา ได้ดำเนินการไว้ ทั้งศึกษาจากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญของ ต่างประเทศ งานวิชาการ ตลอดจนประเด็นข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะการแก้ไข รัฐธรรมนูญจากพรรคการเมืองต่าง ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป และที่สำคัญ คณะอนุกรรมการฯ ได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุมคณะกรรมการ สมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญในแต่ละครั้งไป ประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ ภายใต้กรอบระยะเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัดตามที่คณะกรรมการ สมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ คณะอนุกรรมการฯ จึงกำหนดกรอบการพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เฉพาะประเด็นสำคัญ ๆ ที่เห็นชอบร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของคณะอนุกรรมการฯ อีก ๒ ประเด็น ที่เห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในขั้นตอนนี้ควรดำเนินการเฉพาะ ประเด็นปัญหาที่สำคัญเท่านั้น โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้จัดให้มีการประชุมจำนวน ๕ ครั้ง ซึ่งมีประเด็นในการพิจารณาศึกษาจำนวน ๖ ประเด็น ได้แก่

๒.๑ การยุบพรรคการเมืองและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง (มาตรา ๒๓๗)

๒.๒ ที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๕๓ ถึงมาตรา ๕๘)

- ๒.๓ ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๑๑๑ ถึงมาตรา ๑๒๑)
- ๒.๔ การทำหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา (มาตรา ๑๕๐)
- ๒.๕ การดำรงตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๒๖๕)
- ๒.๖ การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๒๖๖)

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

๓.๑ การยุบพรรคการเมืองและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง (มาตรา ๒๓๗)

ประเด็นการยุบพรรคการเมืองและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นระยะเวลา ๕ ปี ตามมาตรา ๖๘ และมาตรา ๒๓๗ นั้น มีความเกี่ยวเนื่องกัน กล่าวคือ การยุบพรรคการเมือง และการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๖๘ เป็นกรณีการกระทำของพรรคการเมือง เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองของประเทศโดยวิธีการที่มีได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ส่วนกรณีการยุบพรรคการเมืองและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๒๓๗ เป็นกรณีการกระทำหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการที่ฝ่าฝืนต่อพระเดชพระคุณบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนรู้เห็นหรือปล่อยปละละเลยหรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๖๘

ในกรณีการยุบพรรคการเมืองและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
ตามมาตรา ๒๓๗ นั้น คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นหลัก ๆ ๒ ประการ
กล่าวคือ

๓.๑.๑ อนุกรรมการฯ ส่วนใหญ่เห็นชอบให้ยกเลิกการ
ยุบพรรคการเมืองและยกเลิกการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง
และกรรมการบริหารพรรคการเมืองทุกคน กล่าวคือ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเฉพาะ
กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่กระทำความผิดตามมาตรา ๒๓๗ เท่านั้น
เพราะบทลงโทษให้ยุบพรรคการเมืองนั้นมีความรุนแรงที่จะไปกระทบต่อสมาชิก
พรรคการเมืองคนอื่นที่ไม่มีส่วนรู้เห็น และที่สำคัญจะเป็นการขัดต่อสิทธิ เสรีภาพ
และเจตนารมณ์อันเป็นหลักสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้ง
พรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ ทั้งเป็นกระบวนการที่ทำให้พรรคการเมืองขาดเสถียรภาพ
อีกด้วย

สำหรับการบัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองและ
กรรมการบริหารพรรคการเมืองทุกคนต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เป็นการเขียน
บทลงโทษแบบเหมารวมที่ขัดต่อหลักนิติธรรมอย่างสิ้นเชิง ทั้งเกิดความไม่เป็นธรรม
ต่อผู้ที่ไม่ได้มีส่วนรู้เห็น และถึงแม้รัฐธรรมนูญจะเปิดโอกาสให้พิสูจน์แต่ก็เป็นเรื่องยาก
ที่จะพิสูจน์ได้ ดังนั้น การรับผิดในกรณีนี้จึงเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ
เป็นการเฉพาะตัว ทั้งไม่สามารถนำหลักความรับผิดชอบในการกระทำความผิดของบุคคลอื่น
ตามกฎหมายอพงค์และพาณิชย์ซึ่งเป็นกฎหมายเอกชนมาใช้กับบทบัญญัติของ
รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายมหาชนได้ด้วย

นอกจากนั้น ยังมีข้อเท็จจริงที่ปรากฏภายหลังมีการ
ยุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กล่าวคือ
พรรคการเมืองหลายพรรคพยายามหาแนวทางหลบเลี่ยงความรับผิดชอบตามมาตรา ๒๓๗
ด้วยการลดจำนวนกรรมการบริหารพรรคและกำหนดตัวบุคคลที่ไม่มีอำนาจในการ
ตัดสินใจหรือไม่ใช่บุคคลที่อยู่ในหลักในพรรคการเมืองนั้นเข้าไปเป็นกรรมการบริหารพรรค
กรณีเช่นนี้ นอกจากจะไม่สามารถแก้ปัญหาการทุจริตเลือกตั้งได้แล้ว ยังทำให้
พรรคการเมืองอ่อนแออีกด้วย

๓.๑.๒ อนุกรรมการฯ ส่วนหนึ่งเห็นชอบให้คงไว้ซึ่งการยุบพรรคการเมืองและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อยู่ต่อไป ทั้งนี้ เนื่องจากประเด็นเกี่ยวกับการยุบพรรคการเมืองและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งดังกล่าวเป็นผลมาจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยสภาฯ รัฐธรรมนูญที่เห็นว่าการกระทำ การทุจริตการเลือกตั้งนั้นก่อให้เกิดความเสียหายและกระทบต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทั้งต้องการให้มีการพัฒนาองค์กรคือพรรคการเมืองที่สมาชิกทุกคนต้องรับผิดชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ต้องช่วยกันกำกับดูแลตรวจสอบ วางระบบที่จะพัฒนาองค์กรและช่วยกันกำชับไม่ให้มีการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายเป็นกรณีพิเศษ นอกจากนี้ ยังต้องการให้เกิดความรับผิดชอบต่อหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อองค์กร ซึ่งสามารถเทียบเคียงกรณีกรรมการบริหารบริษัทย่อมต้องมีความรับผิดชอบต่อพนักงานที่ได้กระทำการใดไปในนามของบริษัท หรือตามกฎหมายสถานบันหนึ่งกำหนดกรณีที่ผู้เข้าไปในสถานบันหนึ่งก็นำเอาเสผติดเข้าไปในสถานบันหนึ่งนั้นด้วย เจ้าของสถานบันหนึ่งต้องเป็นผู้รับผิดชอบและจะต้องปิดกิจการสถานบันหนึ่งนั้น เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม อนุกรรมการฯ บางท่านมีความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นการยุบพรรคการเมืองและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามบทบัญญัติของมาตรา ๒๓๗ ที่ควรพิจารณาควบคู่กับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๘ และมาตรา ๑๐๓ ที่กำหนดโทษของการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ตลอดจนระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้เช่นเดียวกันว่า สามารถยุบพรรคการเมืองและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้ ทั้ง ๆ ที่ระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งก็คลุมเครือ กระฉกกระฉาย และยังมีบทบัญญัติของ

รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๕ ได้กำหนดถึงอำนาจการวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นที่สุดด้วย ในกรณีนี้ จึงควรจำแนกความร้ายแรงในแต่ละความผิดให้ชัดเจนเสียก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดที่กำหนดไว้ในระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วจึงจะไปกำหนดโทษ ทั้งควรให้การวินิจฉัยชี้ขาดสิ้นสุดที่ศาลเลือกตั้ง

๓.๒ ที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๕๓ ถึงมาตรา ๕๘)

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ ถึงมาตรา ๕๘ ได้บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเรียงเบอร์ จำนวน ๔๐๐ คน และให้มาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วนอีกจำนวน ๘๐ คน รวมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๔๘๐ คน คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นเป็น ๒ ประการ กล่าวคือ

๓.๒.๑ ที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาแล้วโดยส่วนใหญ่ เห็นชอบให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งแบบเขตเดียวคนเดียวจำนวน ๔๐๐ คน และให้มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่ออีกจำนวน ๑๐๐ คน รวมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๕๐๐ คน (ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘) ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

(๑) การเลือกตั้งแบบเขตเดียวคนเดียว

(๑.๑) เป็นไปตามหลักความเสมอภาค ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนมีสิทธิในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ๑ คน เท่ากันทั่วประเทศ จึงเป็นการตัดปัญหาในเรื่องของพื้นที่จังหวัดเล็กหรือจังหวัดใหญ่

(๑.๒) สามารถตรวจสอบการซื้อสิทธิขายเสียงได้ง่ายเพราะเป็นเขตพื้นที่เล็ก เป็นผลให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเกรงกลัวต่อการถูกตรวจสอบ

(๑.๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องรับผิดชอบดูแลทุกข์สุขและประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับประชาชน การกำหนดเขตเลือกตั้งให้เล็กลงจะทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถดูแลเอาใจใส่ต่อความทุกข์ยากของประชาชนได้อย่างทั่วถึง และมีความใกล้ชิดผูกพันกันมากขึ้น

(๑.๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่เคยสมัครหรือได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อน แต่เป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง แม้มีทุนน้อยในการหาเสียงเลือกตั้ง ก็จะได้มีโอกาสได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งจะมีความตื่นตัวและขยันในการหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อหวังผลในการได้รับการเลือกตั้ง

(๒) การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ เป็นการกำหนดให้พรรคการเมืองที่ได้คะแนนเสียงเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อไม่ถึงร้อยละ ๕ ของจำนวนคะแนนเสียงรวมทั้งประเทศจะไม่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเลย เนื่องจากคะแนนเสียงของประชาชนที่เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง จะไม่ถูกนำมาคิดเป็นสัดส่วนการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ โดยส่วนใหญ่เห็นชอบให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เพื่อมิให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบและก่อให้เกิดความสับสนในการแบ่งกลุ่มจังหวัดออกเป็น ๘ กลุ่ม แต่ให้ลดจำนวนร้อยละของจำนวนคะแนนเสียงรวมทั้งประเทศที่จะนำมาคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะพึงมีลง โดยมีการเสนอให้ลดลงเหลือร้อยละ ๑ บ้าง ร้อยละ ๐.๕ บ้าง หรือการไม่ต้องกำหนดจำนวนขั้นต่ำไว้เลยก็มี ในกรณีนี้ที่ประชุมเห็นชอบที่จะไม่กำหนดจำนวนขั้นต่ำไว้ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

(๒.๑) เปิดโอกาสให้พรรคการเมืองขนาดเล็กหรือได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งจากประชาชนในจำนวนน้อยได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบ้าง

(๒.๒) เป็นการให้ความสำคัญกับคะแนนเสียง
ของประชาชนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า “คะแนนเสียงทุกคะแนนของประชาชนมีความหมาย”

(๒.๓) ขจัดปัญหาข้อสงสัยในการกำหนด
จำนวนขั้นต่ำที่จะนำมาคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

๓.๒.๒ มีอนุกรรมการฯ ส่วนหนึ่งเห็นชอบให้ที่มาของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ กล่าวคือ ให้มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเรียงเบอร์จำนวน ๔๐๐ คน
และมาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วนอีก ๘๐ คน รวมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ทั้งหมด ๔๘๐ คน ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

(๑) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มากกว่าหนึ่งคน จึงเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับประชาชน
และการแข่งขันในการเลือกตั้งก็จะลดความรุนแรงลง

(๒) สามารถลดปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงที่ได้ผลกว่า
เพราะเขตเลือกตั้งใหญ่ขึ้น ก็ต้องใช้จ่ายเงินในการซื้อสิทธิขายเสียงที่มากขึ้นตามไปด้วย

(๓) คะแนนเสียงของประชาชนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ที่ได้อันดับ ๒ และ ๓ ไม่เสียไป ซึ่งบางครั้งหรือบางเขตเลือกตั้งคะแนนเสียงของผู้สมัคร
รับเลือกตั้งที่ประชาชนลงคะแนนให้ในอันดับ ๒ และ ๓ จะห่างจากคะแนนเสียงของ
ผู้สมัครรับเลือกตั้งในอันดับ ๑ เพียงไม่กี่คะแนน

(๔) กรณีการเลือกตั้งแบบสัดส่วนจะทำให้ได้
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนกระจายไปตามสัดส่วนของกลุ่มจังหวัด
ทั่วประเทศ มิใช่การกระจุกตัวของกลุ่มนายทุนตามการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ และไม่มี
การยึดโยงกับประชาชนเท่าที่ควร

๓.๓ ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๑๑๑ ถึงมาตรา ๑๒๑)

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภานั้น เริ่มตั้งแต่มาตรา ๑๑๑ ถึงมาตรา ๑๒๑ ซึ่งมาตรา ๑๑๑ วรรคหนึ่ง กำหนดให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนรวมหนึ่งร้อยห้าสิบคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน และมาจากการสรรหาเท่ากับจำนวนรวมข้างต้น หักด้วยจำนวนสมาชิกวุฒิสภามีที่มาจากการเลือกตั้ง

ที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาแล้วมีความเห็นเป็น ๒ ประการ กล่าวคือ

๓.๓.๑ อนุกรรมการฯ ส่วนใหญ่เห็นควรให้แก้ไขที่มาของสมาชิกวุฒิสภา โดยให้มาจากการเลือกตั้งทั้งหมดจำนวนสองร้อยคน โดยใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๑ และมาตรา ๑๒๒ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

(๑) การกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจากการเลือกตั้งนั้น เป็นการสอดคล้องกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาต้องเป็นตัวแทนของประชาชนที่จะต้องยึดโยงและให้ประชาชนทั่วประเทศเป็นผู้ตัดสินชี้ขาดผู้ที่สมควรจะเป็นสมาชิกวุฒิสภา ส่วนสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งนั้น จะมิได้ถูกยึดโยงผูกพันหรือรับผิดชอบต่อประชาชนเหมือนกับสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง จึงเป็นการขัดต่อหลักประชาธิปไตยและหลักสากล

(๒) การจะกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภาให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทางการเมืองของไทยในปัจจุบันนั้น ควรต้องกำหนดอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาให้ชัดเจนเสียก่อน แล้วจึงไปกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในภายหลัง กล่าวคือ หากต้องการให้มีอำนาจหน้าที่อย่างแคบเพียงเพื่อให้กลั่นกรองกฎหมายที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎรไปแล้วเท่านั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ทำหน้าที่เป็น “สภาพิเลียง” เพียงอย่างเดียวเช่นเดียวกับสมาชิกวุฒิสภาในช่วงปี ๒๕๓๕ ก็กำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภาให้มาจากการแต่งตั้ง แต่หากต้องการให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่อย่างกว้างตามรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งนอกจากจะให้ทำหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมายที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ยังมีอำนาจอื่น ๆ อีก เช่น อำนาจในการตรวจสอบควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ การเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ การให้คำแนะนำในการแต่งตั้งหรือการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เป็นต้น ก็ควรกำหนดให้วุฒิสภามาจากประชาชนด้วยการเลือกตั้ง อันถือความชอบธรรมของที่มาของวุฒิสภา

(๓) สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาจากคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาที่มีเพียง ๗ คน และมีอำนาจในการคัดสรรบุคคลเพื่อไปเป็นสมาชิกวุฒิสภาเท่ากับอำนาจของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศ ซึ่งไม่มีความเหมาะสมและยังไปกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่มากเกินไปจนความเป็นวุฒิสภา เช่น ให้มีอำนาจถอดถอนนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นบุคคลที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชนกรณีเช่นนี้ จึงเท่ากับเป็นการให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภาที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งไปมีอำนาจเช่นเดียวกับสมาชิกวุฒิสภาที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชนทั่วประเทศแล้ว ยังไปใช้อำนาจนั้นถอดถอนผู้ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนอีกด้วย

(๔) การกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชนในแต่ละจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๑ นั้น หากเปรียบเทียบคะแนนเสียงที่ประชาชนออกเสียงลงคะแนนให้ในเขตต่างจังหวัดกับกรุงเทพมหานครซึ่งจะมีสมาชิกวุฒิสภาได้ ๑ คนเท่านั้น จะเห็นว่า คะแนนเสียงที่ประชาชนออกเสียงลงคะแนนให้ในเขตต่างจังหวัดบางจังหวัดเพียงไม่กี่หมื่นคะแนนเสียงก็ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา แต่ขณะเดียวกันในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่ได้คะแนนเสียงเป็นอันดับสองและมีคะแนนเสียงเป็นจำนวนแสนคะแนน กลับไม่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

(๕) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๓ กำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามอบหมายจำนวนหนึ่งคน และตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมอบหมายจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ จะเห็นได้ว่า ในจำนวนคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ๗ คนดังกล่าว จะมีอย่างน้อย ๓ คนมาจากศาล คือ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา และศาลปกครองสูงสุด จึงเสมือนเป็นการนำองค์การตุลาการเข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมือง ซึ่งกรณีนี้เคยมีคณะทำงานของศาลฎีกาได้แสดงความเห็นแล้วว่าไม่ควรให้ศาลเข้าไปเป็นองค์ประกอบในการสรรหาไม่ว่าจะเป็นการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาหรือองค์กรอิสระก็ตาม เพราะการสรรหาไปให้บุคคลดำรงตำแหน่งดังกล่าวนั้นเป็นเรื่องทางการเมืองที่มีใช้การใช้อำนาจตุลาการทั้งศาลเองก็มีภารกิจมากมายอยู่แล้ว

(๖) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๐ กำหนดอำนาจของวุฒิสภาในการถอดถอนนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุด ที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ออกจากตำแหน่งนั้น บทบัญญัติในมาตรานี้มิได้จำแนกสมาชิกวุฒิสภาแบบใดที่จะสามารถใช้อำนาจดังกล่าว ซึ่งอาจเป็นกรณีการขัดกันของผลประโยชน์ที่สมาชิกวุฒิสภาที่มาจาก การสรรหาไม่กล้าใช้อำนาจในการถอดถอนประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือประธานศาลปกครองสูงสุด เพราะสมาชิกวุฒิสภาเหล่านั้นมาจากการสรรหาขององค์กรที่ตนเองจะไปใช้อำนาจถอดถอน นอกจากนั้นก็มีความเป็นไปได้เช่นกันที่สมาชิกวุฒิสภาที่มาจาก การสรรหาของคณะกรรมการสรรหาฯ เพียง ๗ คน จะใช้อำนาจถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชนทั่วประเทศ กรณีนี้จึงเป็นปัญหาในเชิงระบบ

(๗) การเสนอความเห็นให้ระบบการเมืองของประเทศไทยเป็นแบบสภาเดี่ยว คือ สภาผู้แทนราษฎร และให้มีบทบาทอำนาจหน้าที่โดยรวมกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาด้วยนั้น จะต้องคำนึงถึงความพร้อมและคุณภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นสำคัญในการที่จะพิจารณาหรือดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เกิดเสร็จในสภาเดี่ยว ซึ่งในปัจจุบันนี้เห็นว่ายังไม่มีความพร้อมและมีความจำเป็นต้องมีวุฒิสภาเพื่อทำหน้าที่เป็นสภาที่ถ่วงในการกลั่นกรองกฎหมายที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎรไปแล้ว แต่ในอนาคตหากมีการปฏิรูปการเมืองก็อาจจะนำเรื่องนี้เข้าสู่การพิจารณาศึกษาถึงความเป็นไปได้ที่ระบบการเมืองของไทยจะเป็นแบบสภาเดี่ยวและมีการพัฒนาคุณภาพในการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างจริงจัง

(๘) จากการศึกษาเปรียบเทียบความเห็นของพรรคการเมืองต่าง ๆ เกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ส่วนใหญ่เห็นชอบให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชนทั้งหมดจำนวนสองร้อยคน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๓.๓.๒ อนุกรรมการฯ ส่วนหนึ่งเห็นควรให้คงไว้ซึ่งที่มาของสมาชิกวุฒิสภาแบบมาจากการเลือกตั้งของประชาชนและมาจากการสรรหาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

(๑) ที่มาของสมาชิกวุฒิสภามาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น มีวิธีคิดหรือหลักคิดที่มีได้ออกแบบให้สมาชิกวุฒิสภาเป็น “ผู้แทนของประชาชน” เพราะผู้แทนของประชาชนนั้นมีอยู่แล้วได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น แต่ได้ออกแบบเปลี่ยนแนวคิดใหม่จากปรัชญาและแนวคิดที่ไม่ต้องการให้เหมือนสภาผู้แทนราษฎรจึงเป็น “สภาผู้ทรงคุณวุฒิ” ซึ่งเป็นสภาของผู้มีวุฒิภาวะที่จะเข้าไปช่วยกันกลั่นกรองกฎหมายและทำหน้าที่บางประการ เพราะฉะนั้นเมื่อกำหนดรูปแบบดังกล่าวแล้วก็จำเป็นต้องแสวงหาผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเห็นว่า ในจังหวัดหนึ่ง ๆ ไม่ว่าจะเป็จังหวัดเล็กหรือจังหวัดใหญ่น่าจะแสวงหาผู้ทรงคุณวุฒิได้ ๑ คน โดยให้ประชาชนเป็นผู้เลือกตามหลักการของประชาธิปไตย จึงได้ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนจังหวัดละ ๑ คน รวม ๗๖ คน

เมื่อสมาชิกวุฒิสภามีที่มาจาก การเลือกตั้งดังกล่าว อาจเกิดปัญหาที่ไม่ครอบคลุมทุกสาขาอาชีพ บางอาชีพอาจได้รับเลือกเข้าไปเป็น สมาชิกวุฒิสภาเป็นจำนวนมาก ในขณะที่เดียวกันบางอาชีพกลับไม่ได้รับการเลือกตั้ง เข้าไปเป็นสมาชิกวุฒิสภาเลย เพราะฉะนั้นเพื่อให้ได้ผู้ทรงคุณวุฒิอย่างหลากหลายสาขา อาชีพ จึงมีกระบวนการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาตามสาขาอาชีพ โดยกำหนดผู้ที่เข้าไป ทำการสรรหาสมาชิกวุฒิสภานั้น จะเข้าไปในรูปแบบคณะกรรมการที่ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองหรือมีส่วนได้เสียทางการเมือง จึงเป็นที่มา ของสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๑๑๑ และคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ตามมาตรา ๑๑๓

(๒) สมาชิกวุฒิสภาที่มาจาก การแต่งตั้งหรือสรรหานั้น สามารถจะกำหนดตัวบุคคลและความหลากหลายของสาขาอาชีพหรือความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้านของบุคคลที่จะไปเป็นสมาชิกวุฒิสภาและทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกลั่นกรองกฎหมาย

(๓) ในการพิจารณาถึงที่มาของสมาชิกวุฒิสภาจะให้เป็น อย่างไรนั้น ควรศึกษาและประเมินผลของการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาที่ผ่านมา เสียก่อน ซึ่งประเทศไทยได้ใช้รูปแบบการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ๓ รูปแบบ ได้แก่

(๓.๑) ให้มาจากการแต่งตั้งทั้งหมด ในช่วงปี ๒๕๓๕

(๓.๒) ให้มาจากการเลือกตั้งทั้งหมดตาม รัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐

(๓.๓) ให้มาจากการเลือกตั้งและสรรหาตาม รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐

(๔) หากจะมีการแก้ไขที่มาของสมาชิกวุฒิสภา โดยให้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนจำนวน ๒๐๐ คน ตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว สมาชิกวุฒิสภาที่มาจาก การเลือกตั้งก็ไม่แตกต่างจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้งของ ประชาชนเช่นกัน เพราะฉะนั้นควรกำหนดให้ระบบการเมืองของประเทศไทยเป็นแบบ สภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องมีวุฒิสภาเพื่อทำหน้าที่เป็นสภาพิสัย อีกต่อไป โดยให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาหรือดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ก็ได้เสร็จ ในสภาเดียว ทั้งนี้ ต้องเร่งพัฒนาคุณภาพในการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อย่างจริงจัง ในกรณีนี้จะทำให้ประหยัดงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภาทั้งหมด

(๕) หากมีแนวคิดที่จะให้วุฒิสภาเป็นสภาที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบหรืออำนวยการบริหารราชการแผ่นดินแล้ว ก็ไม่ควรกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาที่มาหรือคุณสมบัติเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๓.๔ การทำหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา (มาตรา ๑๕๐)

ที่ประชุมได้พิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๐ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา มีประเด็นข้อคิดเห็น/ข้อสังเกตดังนี้

๓.๔.๑ เป็นความเห็นที่เป็นข้อสังเกตเกี่ยวกับหนังสือสัญญา ที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ๘ ประเภท คือ

(๑) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย
(๒) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ

(๓) หนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา

(๔) หนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง

(๕) หนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคมอย่างกว้างขวาง

(๖) หนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันด้านการค้าของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

(๗) หนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันด้านการลงทุนของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

(๘) หนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันด้านงบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

แต่ในบทบัญญัติของมาตรา ๑๕๐ วรรคห้า ที่ให้มีกฎหมายว่าด้วยการกำหนดขั้นตอนและวิธีการจัดทำหนังสือสัญญาไว้ ๔ ประเภท ได้แก่

(๑) หนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง

(๒) หนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคมอย่างกว้างขวาง

(๓) หนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันด้านการค้าของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

(๔) หนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันด้านการลงทุนของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงหนังสือสัญญาอีก ๔ ประเภท ได้แก่

(๔.๑) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย

(๔.๒) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ

(๔.๓) หนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา

(๔.๔) หนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันด้านงบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

ในกรณีนี้ อาจเกิดปัญหาในการตรากฎหมายว่าด้วยการกำหนดขั้นตอนและวิธีการจัดทำหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๕๐ วรรคห้า ที่จะให้ครอบคลุมถึงหนังสือสัญญาอีก ๔ ประเภทที่เหลือได้หรือไม่ เพราะโดยหลักของการตรากฎหมายจะต้องยึดถือตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่านั้น

๓.๔.๒ บทบัญญัติในมาตรา ๑๕๐ วรรคสอง กล่าวถึงหนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และบทบัญญัติในมาตรา ๑๕๐ วรรคห้า กล่าวถึงการให้มีกฎหมายว่าด้วยการกำหนดขั้นตอนและวิธีการจัดทำหนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้าหรือการลงทุนอย่างมีนัยสำคัญ จะเห็นได้ว่าทั้ง ๒ วรรคดังกล่าว จะมีคำว่า “อย่างกว้างขวาง” และคำว่า “อย่างมีนัยสำคัญ” อันเป็นการใช้ถ้อยคำหรือข้อความที่มีลักษณะเป็นนามธรรม คลุมเครือ และอาจนำไปสู่ปัญหาการตีความได้ จึงเกิดความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับประเภทของหนังสือสัญญาใดที่จะต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และหนังสือสัญญาใดที่ไม่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา แม้จะมีบทบัญญัติในวรรคห้าให้มีกฎหมายว่าด้วยการกำหนดขั้นตอนและวิธีการจัดทำหนังสือสัญญา ก็ไม่ได้กำหนดถึงประเภทของหนังสือสัญญาที่จะต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาไว้ ทั้งยังคงมีคำว่า “อย่างกว้างขวาง” และคำว่า “อย่างมีนัยสำคัญ” ด้วย จึงเป็นผลให้ผู้ร่างกฎหมายนี้ไม่อาจกำหนดถึงประเภทของหนังสือสัญญาที่จะต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาได้อย่างชัดเจนว่าเป็นหนังสือสัญญาประเภทใด และเกรงปัญหาที่จะตามมาในกรณีที่มีการเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๑๕๐ วรรคหก ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยและไม่เป็นปัญหาที่จะต้องเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญให้วินิจฉัยชี้ขาด จึงมีการเสนอหนังสือสัญญาทุกเรื่องให้รัฐสภาเห็นชอบแม้จะเป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญนักก็ตาม กรณีนี้จึงเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการทำงานของรัฐบาลโดยตรงที่ทำให้เกิดความล่าช้าและไม่สะดวกในการดำเนินการตามมาตรา ๑๕๐

๓.๔.๓ โดยหลักการในมาตรา ๑๕๐ ต้องการให้รัฐสภา
รับทราบ และให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมต่อการทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศ
หรือองค์การระหว่างประเทศ ถือเป็นเรื่องที่ถูกต้อง แต่ต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้
การที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายภายในประเทศไปบัญญัติข้อจำกัด
ที่มีผลต่อกฎหมายระหว่างประเทศหรือกระบวนการทำสัญญาระหว่างประเทศ ก็ควร
จะต้องปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดความคล่องตัวตามความเหมาะสมภายใต้ผลประโยชน์
ของประเทศชาติและประชาชน

๓.๔.๔ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๐ ที่กำหนดให้รัฐสภาต้องให้ความเห็นชอบกับหนังสือ
สัญญาที่บัญญัติไว้ในวรรคสอง และต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
ทั้งชี้แจงต่อรัฐสภาเกี่ยวกับหนังสือสัญญานั้น อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคง
ของประเทศในกรณีหนังสือสัญญาเป็นเรื่องลับหรือเป็นกรณีที่มีความจำเป็นต้อง
ทำสัญญาซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์จากต่างประเทศ หากต้องมีการชี้แจงต่อรัฐสภา ก็จะเป็นผลให้
ฝ่ายตรงข้ามทราบข้อมูลในเรื่องนี้ นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อประโยชน์
ของประเทศในกรณีมีการเจรจาต่อรองทางการค้าที่จำเป็นต้องอาศัยการตัดสินใจ
อย่างใจจุ่มทันด่วน ก็จะไม่สามารถตัดสินใจในขณะนั้นได้ จำต้องไปขอความเห็นชอบ
ของรัฐสภาเสียก่อน ดังนั้นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นประการหนึ่ง คือ การนำ
บทบัญญัติในมาตรา ๒๒๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาใช้บังคับแทนและ/หรือเพิ่มเติมในเรื่องของหนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง
ทางเศรษฐกิจ สังคม การค้า การลงทุน และงบประมาณของประเทศเข้าไปด้วย ทั้งนี้
เพราะบทบัญญัติในยุคก่อนจะเน้นผลประโยชน์แห่งรัฐในเรื่องเกี่ยวกับอาณาเขต
อธิปไตยหรือรัฐชาติเป็นหลัก แต่ในยุคใหม่จะมีเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม การค้า
การลงทุนเข้ามาเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์แห่งรัฐด้วย เพราะฉะนั้นจึงได้กำหนดให้
รัฐสภาเข้าไปมีบทบาทในเรื่องนี้

๓.๔.๕ อำนาจในการทำหนังสือสัญญาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ผ่าน ๆ มาจะกำหนดไว้ในหมวดว่าด้วยคณะรัฐมนตรีมาโดยตลอดมิได้กำหนดไว้ในหมวดรัฐสภา เพราะฉะนั้นก็แสดงนัยอยู่ในตัวเองว่าอำนาจในการทำหนังสือสัญญาอยู่ที่คณะรัฐมนตรีหรือฝ่ายบริหาร ซึ่งในทางปฏิบัติก็จะสอดคล้องกับนานาอารยประเทศ แต่ในบทบัญญัติของมาตรา ๑๕๐ วรรคสาม กลับไปกำหนดให้คณะรัฐมนตรีต้องเสนอกรอบการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ จึงถือว่าเป็นการทำลายหลักการ ทำหนังสือสัญญา เสมือนให้ฝ่ายนิติบัญญัติไปควบคุมการทำหนังสือสัญญาของฝ่ายบริหาร

๓.๔.๖ บทบัญญัติในมาตรา ๑๕๐ วรรคสอง กำหนดให้รัฐสภาต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องดังกล่าว ซึ่งในกรณีนี้มิได้กำหนดอย่างชัดเจนว่าให้รัฐสภาพิจารณาเรื่องใด และมีได้กล่าวถึงผลทางกฎหมายในกรณีที่รัฐสภาไม่สามารถพิจารณาหนังสือสัญญาให้แล้วเสร็จตามที่กำหนดได้

๓.๔.๗ บทบัญญัติในมาตรา ๑๕๐ วรรคหก เป็นการกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรในการแก้ไขปัญหา ซึ่งหากพิจารณารัฐธรรมนูญของหลาย ๆ ประเทศแล้ว มีเพียงประเทศโคลัมเบียประเทศเดียวที่ให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด ทั้งนี้เพราะเห็นว่าการทำหนังสือสัญญาเป็นดุลพินิจของฝ่ายบริหาร ซึ่งจะทราบรายละเอียดในหนังสือสัญญามากที่สุด และถ้าพิจารณาในมาตรา ๑๕๐ วรรคหก จะเห็นว่าบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดให้เสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดในขั้นตอนใด ในกรณีนี้หากมีการเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญให้วินิจฉัยชี้ขาดภายหลังการลงนามในหนังสือสัญญาไปแล้ว และศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าจะต้องให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบเสียก่อน แล้วผลในทางกฎหมายกรณีนี้จะเป็นอย่างไร จะมีผลไปลดล้างความผูกพันที่ลงนามไว้ในหนังสือสัญญาหรือไม่ ทั้งนี้ เพราะในสนธิสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. ๑๙๖๘ กำหนดไว้ว่า “รัฐจะอ้างความขัดข้องในกระบวนการทำหนังสือสัญญาเพื่อที่จะไม่ปฏิบัติตามสัญญาไม่ได้” ดังนั้น จึงควรกำหนดให้ชัดเจนว่าจะสามารถเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดในขั้นตอนใด

๓.๔.๘ บทบัญญัติในมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะตรงกับบทบัญญัติในมาตรา ๒๒๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งบทบัญญัติในมาตรา ๒๒๔ กำหนดให้หนังสือสัญญาหรือสนธิสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้เป็นไปตามสนธิสัญญา ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาเสียก่อน แต่ในบทบัญญัติของมาตรา ๑๕๐ ยังคงไว้ซึ่งหลักการเดิมของมาตรา ๒๒๔ แต่เพิ่มเติมเงื่อนไขของหนังสือสัญญาที่จะต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอธิปไตยทางเศรษฐกิจ เพราะที่ผ่านมาการทำสนธิสัญญาการค้าเสรี (FTA) ซึ่งเป็นการผูกมัดประเทศในอธิปไตยทางเศรษฐกิจมากมายโดยประชาชนไม่มีโอกาสได้รับทราบและไม่มี การขอความเห็นชอบของรัฐสภา ทั้งนี้ เพราะรัฐตีความว่าสนธิสัญญาที่จะต้องขอความเห็นชอบของรัฐสภาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอธิปไตยทางเขตแดนเท่านั้น มิใช่ อธิปไตยทางเศรษฐกิจ ดังนั้น ในการร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ จึงเพิ่มเติมเงื่อนไขเกี่ยวกับ อธิปไตยทางเศรษฐกิจที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาให้ชัดเจน

อย่างไรก็ตาม ในการกำหนดเงื่อนไขของสัญญา ที่จะต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอธิปไตยทางเศรษฐกิจนั้น อาจทำให้บุคคลบางส่วนได้ประโยชน์และในขณะเดียวกันบุคคลบางส่วนต้องเสีย ประโยชน์ ดังนั้น จึงกำหนดไว้ในกฎหมายให้รัฐต้องแก้ไขหรือเยียวยาผู้ที่ได้รับ ผลกระทบจากการปฏิบัติตามหนังสือสัญญาดังกล่าว สำหรับปัญหาของถ้อยคำหรือ ข้อความ “อย่างกว้างขวาง” และ “อย่างมีนัยสำคัญ” นั้น แสดงให้เห็นว่าหนังสือสัญญา ที่จะต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาเป็นเพียงหนังสือสัญญาบางประเภทเท่านั้น ซึ่งไม่สามารถกำหนดรายละเอียดในรัฐธรรมนูญได้ แต่ให้ไปกำหนดในกฎหมายว่าด้วย ขั้นตอนและวิธีการจัดทำหนังสือสัญญาตามวรรคห้า ก็จะแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติตาม มาตรา ๑๕๐ ได้

๓.๔.๘ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้ตามมาตรา ๑๕๐ นั้น น่าจะเกิดจากการที่รัฐขาดความกระตือรือร้นในการจัดทำกฎหมายตามวรรคห้า และเกิดจากการปฏิบัติของข้าราชการประจำที่ไม่กล้ารับผิดชอบในการตัดสินใจว่าสัญญาประเภทใดควรเสนอต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ แต่กลับไปเสนอหนังสือสัญญาทุกเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีก็เสนอหนังสือสัญญาดังกล่าวนั้นต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ โดยมีได้กลิ่นกรองว่าหนังสือสัญญาประเภทใดเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมาตรา ๑๕๐

๓.๔.๑๐ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้ตามมาตรา ๑๕๐ นั้น อยู่ในวรรคสองเป็นสาระสำคัญที่ไปกำหนดประเภทของหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาไว้ถึง ๘ ประเภท ซึ่งหนังสือสัญญาบางประเภทที่กำหนดไว้ก็มีลักษณะเป็นนามธรรม กลุ่มเครือ อาจนำไปสู่ปัญหาการตีความได้เพราะมีคำว่า “อย่างกว้างขวาง” หรือคำว่า “อย่างมีนัยสำคัญ” อันไม่อาจกำหนดถึงหนังสือสัญญานั้นได้ว่ามีผลกระทบหรือมีผลผูกพันในแต่ละด้านแค่ไหน เพียงใด ดังนั้น จึงควรกำหนดให้เกิดความชัดเจน โดยให้คงไว้ซึ่งประเภทของหนังสือสัญญาตามมาตรา ๒๒๔ ของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ และคงไว้ซึ่งประเภทของหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ อีก ๒ ประเภท ซึ่งมีความหมายครอบคลุมถึงหนังสือสัญญาประเภทอื่นที่มีผลกระทบหรือมีผลผูกพันในแต่ละด้านอยู่แล้ว ทั้งนี้จะต้องตัดคำว่า “อย่างกว้างขวาง” และคำว่า “อย่างมีนัยสำคัญ” ออกด้วยก็จะเพิ่มความชัดเจนยิ่งขึ้น จากนั้นจึงไปดำเนินการตามมาตรา ๑๕๐ วรรคห้าได้ ดังนั้น ประเภทของหนังสือสัญญาที่จะต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามมาตรา ๑๕๐ วรรคสอง จึงประกอบด้วย

- (๑) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย
- (๒) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขต ซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ
- (๓) หนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา
- (๔) หนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันด้านการค้าของประเทศ
- (๕) หนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันด้านการลงทุนของประเทศ

๓.๔.๑๑ บทบัญญัติของมาตรา ๑๕๐ วรรคหก เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องประเภทของหนังสือสัญญาใดที่จะต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด ซึ่งหากพิจารณาบทบัญญัติในวรรคหก จะเห็นว่ามิได้กำหนดระยะเวลาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด จึงอาจเกิดปัญหาความล่าช้าที่จะไปดำเนินการทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศได้ ดังนั้น จึงควรให้รัฐสภาเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดแทนศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งนอกจากจะแก้ไขปัญหากับระยะเวลาในการวินิจฉัยชี้ขาดดังกล่าวแล้ว ยังเป็นผลให้รัฐสภาตระหนักถึงความสำคัญ และเป็นการสอดคล้องกับความรับผิดชอบของรัฐสภาที่เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบต่อหนังสือสัญญาอีกด้วย

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันให้คงหลักการเดิมในมาตรา ๑๕๐ไว้ แต่เพิ่มเติมข้อความให้อำนาจเกี่ยวกับกรกำหนดประเภทของหนังสือสัญญาใดที่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา และให้ร่างรื้อออกกฎหมายว่าด้วยการกำหนดประเภท ขั้นตอนและวิธีการจัดทำหนังสือสัญญา ตามความในวรรคห้า

๓.๕ การดำรงตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๒๖๕)

ที่ประชุมได้พิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำรงตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีประเด็นข้อคิดเห็น ดังนี้

๓.๕.๑ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรี แต่ไม่ห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น เช่น เป็นเลขานุการและที่ปรึกษารัฐมนตรี ในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรีได้ แต่กลับห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งเลขานุการและที่ปรึกษารัฐมนตรี หากพิจารณาตามหลักการแล้วไม่น่าจะถูกต้องนัก เพราะรัฐธรรมนูญยังกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรีได้ แต่เหตุใดจึงไม่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเลขานุการและที่ปรึกษารัฐมนตรี ซึ่งเป็นตำแหน่งที่เล็กกว่าตำแหน่งรัฐมนตรีและที่มีใช้ฝ่ายบริหาร

๓.๕.๒ บทบัญญัติของมาตรา ๒๖๕ วรรคสอง เป็นข้อยกเว้น
ที่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับหรือดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ
ที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดินได้ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญตีความว่า
“การบริหารราชการแผ่นดินให้หมายถึงการบริหารราชการแผ่นดินด้านนิติบัญญัติ
เท่านั้น” ในกรณีเช่นนี้จึงยังเท่ากับเป็นการห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก
วุฒิสภาดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน
ด้านฝ่ายบริหาร เช่น คณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาลหรือคณะกรรมการอื่น
ที่รัฐบาลตั้งขึ้นเพื่อให้ช่วยเหลืองานที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ก็เข้าร่วมเป็น
กรรมการไม่ได้ ดังนั้น จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก
วุฒิสภาสามารถดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในการบริหารราชการแผ่นดินทั้งฝ่ายบริหาร
และฝ่ายนิติบัญญัติได้

๓.๕.๓ บทบัญญัติของมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญปี
๒๕๕๐ เป็นบทบัญญัติที่มีหลักการเดียวกับมาตรา ๑๑๐ ของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐
แต่แตกต่างกันในเรื่องความเข้มงวดของเจตนารมณ์ที่ไม่ต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ซึ่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ บัญญัติให้รวมถึงสมาชิกวุฒิสภาด้วยนั้นเข้าไป
ใช้ตำแหน่งหน้าที่ที่อาจทำให้เกิดการขัดกันของผลประโยชน์ จึงบัญญัติห้ามไว้ แต่หาก
เห็นว่ามาตรา ๒๖๕ เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานก็สามารถแก้ไขในหลักการได้

๓.๕.๔ จากการศึกษาเปรียบเทียบความเห็นของพรรคการเมือง
ต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนใหญ่
เห็นชอบให้แก้ไขเพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้
โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

มติที่ประชุม

(๑) คณะอนุกรรมการฯ มีความเห็นร่วมกันในหลักการที่ให้
แก้ไขเฉพาะกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้
อาทิ ตำแหน่งเลขาธิการและที่ปรึกษารัฐมนตรี เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มี
โอกาสเรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์การทำงานด้านการเมืองและการบริหารราชการ
แผ่นดิน ทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะทำงานในตำแหน่งสำคัญต่อไป

(๒) คณะอนุกรรมการฯ เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อความ
ในวรรคสอง โดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาสามารถดำรงตำแหน่ง
เป็นกรรมการในการบริหารราชการแผ่นดินทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติได้

๓.๖ การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๒๖๖)

ที่ประชุมได้พิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๖ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มีประเด็นข้อคิดเห็น ดังนี้

๓.๖.๑ บทบัญญัติในมาตรา ๒๖๖ ที่ห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเข้าไปก้าวท้าวหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่นหรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมในเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่นนั้นบทบัญญัติในกรณีนี้ได้ก่อให้เกิดอุปสรรคและส่งผลกระทบต่อการทำงานตามหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่จะเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนโดยตรง เพราะในบทบัญญัติมาตรานี้ใช้คำว่า “เพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่นหรือของพรรคการเมือง” อันมีความหมายที่กว้างซึ่งมิใช่กรณีที่ห้ามเฉพาะเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของพรรคการเมืองเท่านั้น ยังรวมถึงเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น อันตีความได้ว่าเป็นการห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่จะเข้าไปช่วยทำประโยชน์หรือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่เลือกตั้งที่ต้องการการแก้ไขหรือเยียวยา

๓.๖.๒ บทบัญญัติในมาตรา ๒๖๖ เป็นช่องทางที่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาใช้เป็นข้ออ้างที่จะไม่เข้าช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน จึงเป็นผลให้ประชาชนต้องเสียประโยชน์และไม่มีที่พึ่งพิง

๓.๖.๓ บทบัญญัติในมาตรา ๒๖๖ นำมาจากหลักการของมาตรา ๑๑๑ ของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ ที่จริงแล้วบทบัญญัติในมาตรา ๒๖๖ จะมีความชัดเจนมากกว่า เพราะเป็นกรณีที่ห้ามเฉพาะเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองเท่านั้น แต่ในบทบัญญัติของมาตรา ๑๑๑ เป็นข้อห้ามโดยเด็ดขาดที่ต้องการให้ข้าราชการประจำสามารถทำงานได้โดยอิสระและปลอดจากการเมืองเข้าไปแทรกแซง

๓.๖.๔ จากการศึกษาเปรียบเทียบความเห็นของพรรคการเมืองต่าง ๆ เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ส่วนใหญ่เห็นชอบให้แก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาสามารถเข้าช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนได้

มติที่ประชุม

คณะอนุกรรมการฯ เห็นชอบให้แก้ไขเพิ่มเติมหลักการในบทบัญญัติมาตรา ๒๖๖ เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาสามารถเข้าช่วยทำประโยชน์หรือแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนที่เกิดขึ้นผ่านส่วนราชการหรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้โดยเห็นควรให้ตัดข้อความในมาตรา ๒๖๖ (๑) ออกแล้วให้บัญญัติไว้ในลักษณะเดียวกันกับมาตรา ๑๑๑ ของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐

๔. ประเด็นอื่น ๆ ที่เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

อนุกรรมการฯ บางท่าน ได้เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อีก ๓ ประเด็น ประกอบด้วย

๔.๑ การบัญญัติให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ

๔.๒ กรณีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นกระบวนการที่ตัดสินโดยศาลเดี่ยว

๔.๓ อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นที่สุด ตามบทบัญญัติมาตรา ๒๓๕

ที่ประชุมได้พิจารณาทั้ง ๓ ประเด็นแล้วเห็นว่า ประเด็นดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญที่จำต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จึงควรนำไปพิจารณาในช่วงเวลาที่มีการปฏิรูปการเมืองทั้งระบบในอนาคต

ภาคผนวก ฉ.

ฝ่ายเลขานุการประจำคณะกรรมการสมานฉันท์
เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ฝ่ายเลขานุการประจำคณะกรรมการสมานฉันท์
เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
สำนักกรรมการ ๒

๑. นายสามารถ คัมภีรานนท์	ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒
๒. นางสาวสายพิน รัตนเนตร	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการ การกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน
๓. นางบุณฑริกา ชุณหะนันท์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการ การป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและยาเสพติด
๔. นายชูพงศ์ นิลสกุล	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการ ความมั่นคงแห่งรัฐ
๕. นางวัชรีย์ ครอบจิตต์	วิทยากร ๖
๖. นางสาวปิติกานต์ สอนดี	วิทยากร ๕
๗. นายอัครเดช คนชื้อ	นิติกร ๖
๘. นางสาวศกิมินาภรณ์ สุวรรณรงค์	นิติกร ๕
๙. นายสุคนธ์ พลบุบผา	นิติกร ๕
๑๐. นางสาวขวัญชนก วิบูลย์คำ	นิติกร ๓
๑๑. นางสาวนวลจันทร์ วนาขจีรัตน์	เจ้าพนักงานธุรการ ๖
๑๒. นางวราภรณ์ เจริญสวัสดิ์	เจ้าพนักงานธุรการ ๒
๑๓. นางอรวรรณ สุขปาน	เจ้าหน้าที่ธุรการ ๑
๑๔. นางสาวนันทนันท์ ทิพย์เนตร	เจ้าหน้าที่ธุรการ ๑
๑๕. นางสาวชุติมา สีสุวรรณ	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๔
๑๖. นางสาวปานตะวัน บุญสุวรรณ	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑
๑๗. นางสาวกัญญาณี ทวีเกียรติกำจร	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑
๑๘. นางสาวธิดารัตน์ ฤทธิธรรม	พนักงานราชการ นักวิชาการเทคโนโลยีสารสนเทศ

ฝ่ายเลขานุการประจำคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาศึกษา
แนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย
สำนักกรรมการ ๒

๑. นางภิรมย์ เจริญรุ่ง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการ กิจการสภาผู้แทนราษฎร
๒. นางสาวศุภกร ฮันตระกูล	นิติกร ๕
๓. นางสาวกรรณิการ์ ผลพัฒน์	นิติกร ๕
๔. นายณัฐกฤษ มุสิกะโสภณ	พนักงานราชการ นักวิชาการกฎหมาย
๕. นางสาวศิริรัตน์ อยู่ฉัตร	พนักงานราชการ นักวิชาการรัฐศาสตร์

ฝ่ายเลขานุการประจำคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาศึกษา
แนวทางการปฏิรูปการเมือง
สำนักกรรมการ ๒

๑. นางพัชรินทร์ ปิณฑะคุปต์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการ การปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. นายจตุรงค์ นาสมใจ	นิติกร ๕
๓. นางสาวตวิษา แย้มสอาด	วิทยากร ๕
๔. นางสาววัลย์ภรณ์ แสงเพชร	นิติกร ๓
๕. นายวศิน วิวัฒน์นิรันดร	นิติกร ๓
๖. นายวีรวัฒน์ เปรมนิชิวัฒน์	นิติกร ๓

ฝ่ายเลขานุการประจำคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาศึกษา
แนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
สำนักกรรมการ ๒

๑. ว่าที่เรือตรี ยุทธนา สำเภาเงิน	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการ การปกครอง
๒. นางสาวนจิตต์ ลุนทอ	วิทยากร ๖
๓. นางสาวฉัฐพร บุรภัคดี	วิทยากร ๕
๔. นายรัฐภูมิ คำศรี	นิติกร ๕
๕. นายไพรัช สุทธิเจริญ	นิติกร ๓
๖. นางสาวประภาวดี วัชรโรทัย	นิติกร ๓
๗. นางพิมพ์นารา แรงกสิวิทย์	เจ้าหน้าที่ธุรการ ๕

ออกแบบปกโดย

นายมานะ เรืองสอน

กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์

จัดทำรูปเล่มโดย

นางสาวกนกวรรณ แจ่มมาโนช

เจ้าหน้าที่ธุรการ ๓ สำนักกรรมการ ๒

พิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<http://www.parliament.go.th>